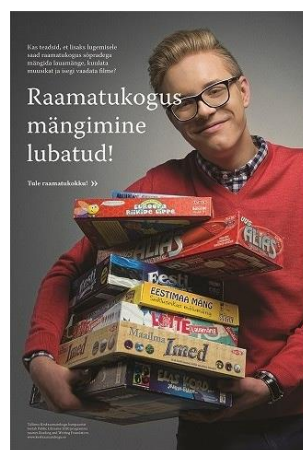

TALLINNA KESKRAAMATUKOGU

2015. A TEGEVUSE ARUANNE

Tallinn 2016

Sisukord

1. Põhilised tegevussuunad	3
2. Juhtimine	5
2.1 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud	5
2.2 Eelarve	5
2.3 Raamatukogudevõrgu struktuur	9
2.4 Personali juhtimine ja areng	9
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest 2015	10
2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	12
2.4.3 Tallinna Keskraamatukogu koolitused kolleegidele	14
2.4.4 Erialahariduse omandamine	14
2.4.5 Töötajate tunnustamine	14
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	16
2.5.1 Haldustegevuse üldisloomustus, raamatukogu ruumid ja asukoht	16
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas	17
2.7 Raamatukogude koostöö kohalikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil	18
3. Kogud	20
3.1 Komplekteerimise põhimõtted	21
3.1.1 Raamatute ja e-raamatute komplekteerimine	22
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	25
3.1.3 Auviste komplekteerimine	25
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused	26
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	28
4.2 Raamatukogu kasutamine	29
4.4 Laste- ja noorteteenindus	40
4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine	42
4.4.2 Raamatukogu kasutamine	42
4.4.3 Laste- ja noorteteenindus: lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	43
4.4.4 Laste- ja noorteürituste ning koolituste statistika	52
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	52
4.6 Raamatukogu kultuurikeskusena	54
4.6.1 Raamatukogu kogukonnakeskusena	58
4.6.2 Lõimumistegevused	60
4.6.3 Näitused	63
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	65
4.8 Raamatukoguteenuse turundus	68
4.9 Bibliograafia ja infoteenindus	72
4.9.1 Andmebaaside loomine	72
4.9.2 Infopäringud	72
4.9.3 Trükised ja veebiväljaanded	74
5. 2016. aasta tegevused	74
Lisa 1. 2015. a koostööpartnerite loetelu	77
Lisa 2. Enimlaenatud teavikute top 10 aastal 2014	84

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.12.2014)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Haruraamatukogude arv	Kokku
Harju/Tallinn	434 702	1	17	18

Lisaks on Tallinna Keskraamatukogul raamatukogubuss nimega Katarina Jee.

1. Põhilised tegevussuunad

Tallinna Keskraamatukogu missiooniks on edendada elukestvat õpet, kasvatada rõõmu lugemisest igas eas inimeses, pakkuda inspiratsiooni ja elamusi, luua võimalusi eneseväljenduseks ja –arendamiseks ning suhtlemiseks üksteise ja maailmaga. Raamatukogu visioon: muudame elu rikkamaks.

Aasta lõpus oli Tallinna Keskraamatukogu süsteemis 17 haruraamatukogu ja raamatukogubuss Katarina Jee. Raamatukoguteenust kasutas 70 026 lugejat (sh 15 412 last). Meie raamatukogusid külastati 1 036 004 korral (sh lapsed 219 395 korral) ja laenutati koju 1 659 264 (sh lastele 187 253) teavikut (sh e-raamatud). Kojulaenutuste arvust 73% moodustavad ilukirjanduse ja 67% eestikeelse kirjanduse laenutused. 2015. aastal külastati raamatukogu veebilehte 477 446 korda. Aasta lõpu seisuga oli meie raamatukogudes kokku 971 291 trükiraamatut, neist 63% eesti ja 32% vene keeles, ülejäänud inglise, saksa, soome, prantsuse jt keeltes. Trükiraamatute kogust 56% moodustab ilukirjandus. Aasta lõpu seisuga oli lugejatele kättesaadav 1458 nimetust e-raamatuid, sh Kultuuriministeeriumi Eesti kirjanduse toetusprogrammi raames välja antud e-raamatud.

Laste lugemisoskuse arendamiseks ja lugemisharjumuse kujundamiseks tegutsesid raamatukogudes mudilasringid, lapsed lihvisid lugemisoskust lugemiskoertele ette lugedes või pedagoogilise taustaga spetsialistide abil. Eesti keelt emakeelena mittekönelevad lapsed said harjutada eesti keelt Laagna raamatukogus Lasnamäel igalalapäevases keeleringis või võõrkeelse kirjanduse osakonnas lõimumiskoerale ette lugedes. Omavahelisele mõõduvõtmisele ja hasardile rõhuvad lugemisprogrammid „Suvi raamatuga“ ja „Loeme valmis „Oma raamatu“ köitsid sel aastal suuremat arvu lapsi kui varem. Koostöös ERRiga alustati Kadrioru ja Torupilli raamatukogus toimuvate kirjanikega kohtumiste salvestamist, videosid laste ja kirjanike vestlustest saab vaadata portaalis Lastejaam.

Noorte lugemisharjumuse kujundamiseks ja neile raamatukoguteenuste tutvustamiseks kasutati noorte huvi infotehnoloogia vastu. Eestikeelse kirjanduse osakonnas toimus koostöös Microsoft Estonia OÜga Nutipäev, kus noored said graafikalaudu kasutades luua ise animatsioone. Võõrkeelse kirjanduse osakonnas toimusid regulaarselt kirjandusüritused noortele sarjas „Skype raamatuklubi“, kus Skype vahendusel kohtusid Tallinna koolinoored oma eakaaslastega teistest riikidest ja arutlesid kirjanduse üle. „Skype raamatuklubi“ projekt pälvis Tallinna Spordi- ja Noorsooameti auhinna „Laste- ja noortesõbralik tegu 2015“ ning märgiti ära ka kategoorias „Suured teod Tallinna noortele“.

Seoses muusika-aastaga oli laste- ja noortetöö orienteeritud ka muusikale. Korraldati palju temaatilisi näituseid, raamatukogutundides tutvustati ja valmistati erinevaid pille ning loeti muusikaga seotud jutte, üritustel kohtuti tuntud muusikutega. Muusikaosakonna lastenurgas Mufila toimusid aasta vältel erinevad muusika-aastast inspireeritud üritused. Leidlikult kasutas muusikaosakonna olemasolu ära kesklinnast kaugel asuv Männiku raamatukogu, kes viis tunnis osalenud lapsed muusikaosakonda virtuaalselt, vaadates Tallinna TV ja Keskraamatukogu koostöös valminud lastesaadet „Loe ikka raamatuid!“. Noortele tutvustas muusikamaailma Keskraamatukogu peamajas toimunud üritustesari „Millest räägivad tähed?“ (esinesid Pärt Uusberg ja Jalmar Vabarna), Korea popmuusikaga sai tutvuda Kännukuke raamatukogus. Pikalt kestis ka muusika-aasta fännikonkurss MAF, kus lisaks võistlustööde esitamisele said osalejad aktiivselt tegutseda seitsmes töötoas.

Tallinna Keskraamatukogu on jätkuvalt ainus raamatukogu Eestis, mis pakub kaasaegsete eestikeelsete e-raamatute laenutusteenust e-raamatute laenutus- ja lugemiskeskonna ELLU vahendusel. ELLU kaudu tehti eelmisel aastal 14 109 laenutust, mis on 34,5% enam kui 2014. aastal. E-raamatute laenutuste arvu pidev tõus näitab, et e-raamatud on trükiraamatute kõrval üha tugevamalt oma kohta sisse võtmas. E-raamatute laenutuskeskkonnas ELLU olevate nimetuste arvu suurenedes leiavad ka lugejad aina enam just neile sobivat kirjandust ning huvi e-raamatute laenutamise vastu kasvab. Paraku saab Keskraamatukogu praegu e-raamatute hankimisse panustada vaid trükiraamatute arvelt. Seega oleks vajalik, et komplekteerimiseks eraldatud toetus suureneks. Komplekteerimiseks eraldatud toetuse kasv on seda olulisem, et e-raamatute laenutustingimuste muutus tõi raamatukogule 2015. aastal kaasa hinnatõusu - raamatute litsentsidele hakkas osade kirjastuste puhul kehtima senise 20 asemel 10 laenutuskorra mudel. E-raamatu turg on nii Eestis kui mujal maailmas alles kujunemas ning see toob kaasa muutusi ka raamatukogudele e-raamatute müümise mudelites. Kaasaegset raamatukoguteenust pakkudes on oluline tagada juurdepääs heale ja mitmekülgssele valikule e-raamatutele.

Kasvas nõudlus raamatukogudes pakutavate tasuta koolituste ja konsultatsioonide, sh ennekõike nutiseadmete ja tahvelarvutite kasutamise koolituste järele. Raamatukogudes alustati operatsioonisüsteemi Microsoft Windows 10 kasutamise õpetamist. Raamatukoguhoidjate poolt tallinlastele pakutavate koolitustega ja konsultatsioonidega on tagatud regulaarsus ja võimalus saada tasuta abi korduvalt, mis on eriti sobilik vanematele ja nõrgemate infotehnoloogiliste oskustega inimestele. Microsoft Estonia OÜ ja SA Vaata Maailma koostöös toimus Keskraamatukogu peamajas eakatele suunatud Nutituuri avaüritus. Nutiseadmete turvalise kasutamise õpetamine saab olema ka 2016. aasta üks olulisi suundi raamatukogu poolt pakutavate koolituste seas.

Lugemist ja raamatukoguteenuseid propageeriti linnaruumis. Suvekuudel sõitis linnatänavatel raamatukogujalgratas, tutvustades ja laenutades raamatuid ning aidates tahvelarvuti abil otsida vajaliku infot. Programmi *Public Libraries 2020* toel viis Keskraamatukogu läbi raamatukoguteenustest teadlikkuse tõstmise kampaania „Tule raamatukokku!“, kasutades raadio- ja välimeediareklaamides tähelepanu tõmbamiseks ebatraditsioonilisi raamatukoguteenuseid.

Loomaks tallinlastele võimalusi uute oskuste ja teadmiste omandamiseks jätkas raamatukogu ebatraditsiooniliste teenuste arendamist. Spordivahendite laenutamise ja akupankade kohalkasutamise kõrval on 2016. aasta algusest alates Sõle raamatukogus (Põhja-Tallinnas) võimalik kasutada õmblustuba.

Viimastel aastatel on Tallinna Keskraamatukogu teenuste valik laienenud märgatavalt. Uued teenused aga ei ole vähendanud nõudlust traditsiooniliste teenuste järele. Seega on kasvanud surve töö efektiivsemaks korraldamiseks.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud

Raamatukogu juhindub oma tegevuses rahvaraamatukogu seadusest, rahvaraamatukogu töökorralduse juhendist, isikuandmete kaitse seadusest, avaliku teabe seadusest, autoriõiguse seadusest, tsiviilseadustiku üldosa seadusest, võlaõigusseadusest, haldusmenetluse seadusest, kohtutäituri seadusest, täitemenetluse seadustikust, halduskohtumenetluse seadustikust, tsiviilkohtumenetluse seadustikust, riigihangete seadusest jt seadustest. Samuti Tallinna linna õigusaktidest, UNESCO rahvaraamatukogude manifestist, Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti juhataja käskkirjadest, raamatukogu direktori käskkirjadest ning raamatukogu põhimäärusest.

2015. aastal kinnitati direktori käskkirjaga „Ajalehtede koju laenutamise kord“ ja „Tallinna Keskraamatukogu logo kasutamine“.

Tallinna Keskraamatukogul on kaks nõukogu: komplekteerimisnõukogu ja töökeskkonnanõukogu. Komplekteerimisnõukogu keskendus 2015. aastal perioodika hoiuaegade ülevaatamisele ja tellimisele aastaks 2016 ning kogude tasakaalustatuse põhimõttele. Seoses uussisserändajatega otsustati suurendada eestikeelsete õppematerjalide komplekteerimist haruraamatukogudesse. Töökeskkonnanõukogu keskendus 2015. aastal jahutusüsteemide ja valgustitega ning teiste töökeskkonnaga seotud küsimuste lahendamisele.

2.2 Eelarve

Riigi toetus teavikute ostmiseks oli 340 111 eurot (kasv 2014. aastaga võrreldes 5,5%). Linnaeelarvest hangiti teavikuid 324 687,68 euro eest (sellest raamatuid ja e-raamatuid 238 996,15 euro eest ning perioodikat 84 691,53 euro eest). Lisaks hangiti raamatuid 1500 euro eest, mis laekus vara müügist (otsustasime aasta teises pooles hakata raamatukogule mittevajalike teavikute müügist laekuvat tulu suunama uute raamatute ostmiseks). Kogusse osteti 6249 nimetust raamatuid (kokku 50 393 eksemplari) ning 467 nimetust e-raamatuid (kokku 1089 litsentsi). 2015. aasta lõpu seisuga oli Tallinna Keskraamatukogu süsteemis 971 291 raamatut ja brošüüri, 13 423 aulist, 199 elektroonilist teavikut ning 9596 e-raamatut.

2015. aasta eelarvest moodustasid tulud omavalitsuselt 2 629 090 eurot (kasv eelmise aastaga võrreldes 5,1%) ning tulud riigilt 348 057 eurot (sh teavikute ostmiseks 340 111 eurot). Tulud muudest allikatest olid kokku 204 120 eurot (kasv eelmise aastaga võrreldes 12,5%), selles sisaldub lisaks omatulule toetus projektidele (va

Kultuuriministeeriumist saadud projektitoetused) 31 495 eurot (kasv eelmise aastaga võrreldes 138%) ja annetused 8736 eurot (annetatud teavikud).

Omatulu laekus 162 388 eurot (kasv eelmise aastaga võrreldes 2,4%). Lugejate võlgnevustest laekus kokku 95 462 eurot, kommunaalteenuste edasimüügist 29 960 eurot, tasuliste teenuste eest 19 034 eurot, raamatukogu ruumide ja inventari kasutamise eest 4983 eurot, raamatukogule mittevajalike teavikute müügist 11 428 eurot (kasv eelmise aastaga 43,2%).

2014 eelarve täitmine:

Põhieelarve	Seisuga 31.12.2014 €	Seisuga 31.12.2015 €	Muutus %
Eelarve kokku	2 988 183	3 156 130	5,6%
Personalikulu (sh erisoodustus)	1 635 710	1 749 926	7%
Komplekteerimiskulu	649 339	675 034	4%
sh OV-It	318 423	326 188	2,4%
sh riigilt	322 400	340 111	5,5%
Infotehnoloogiakulu	94 077	97 313	3,4%

Projektidest saadud toetussummad ja nende kasutamine aastal 2015:

Projektid, toetused	Periood	Toetus- summa	Kasutatud 2015
Kultuurkapital:			
Venekeelsete kirjandusürituste sarja „Lugejate neljapäev“ esinejate tasud	01.10.2014 - 01.07.2015	1710	990
Kohtumisürituste sari „Tule mängu“	01.11.2014 - 31.05.2015	375	300
Kirjandusürituste sarja „Kirjanik raamatukogus“ esinejate tasud	01.10.2014 - 01.10.2015	1950	1765
Luulemaraton rahvusvahelise luulepäeva tähistamiseks	01.02.2015 – 30.04.2015	1800	1800
Lugemisprogrammi “Raamatuga kevadesse” lõpuürituse läbiviimine	01.02.2015 – 30.06.2015	300	300
Eesti kirjanike kohtumised vene keelt emakeelena kõnelevate noortega Tallinna Keskraamatukogus	15.04.2015-15.07.2016	1500	224
Lasteraamatu „Kuukassi koerused kosmoses“ väljaandmine	01.07.2015 – 30.11.2015	3000	3000
Venekeelsete kirjandusürituste sarja „Lugejate neljapäev“ esinejate tasud	01.08.2015 – 30.06.2016	1980	900
Kirjandusürituste sarja „Kirjanik raamatukogus“ esinejate tasud	01.10.2015 – 30.09.2016	2700	630
Projekt „@raamatuklubi lastele: kirjanike esinemised raamatukogus“	15.10.2015 – 30.06.2016	565	245
Osalemine raamatukogude innovatsioonikonverentsil 2015	01.10.2015 – 30.11.2015	320	320
Kokku Kultuurkapital:		16 200	10 474

Projektid, toetused	Periood	Toetus- summa	Kasutatud 2015
Kultuuriministeerium:			
Rahvusvaheline kirjandusprojekt „Skype raamatuklubi“ noortele (HMN)	01.11.2014 – 31.05.2015	500	300

Kultuuriajakirjandus noortele – kas, miks, kuidas?: Lõimumis- ja kultuuriprojekt (HMN)	01.11.2014 – 31.05.2015	600	375
Keskraamatukogu ja Drakadeemia improkirjutamine gümnaasiumiõpilastele (HMN)	01.09.2014 – 31.05.2015	500	375
Loomi ja kirjandust tutvustav ürituste sari „Lastega loomariigis“	21.12.2014 – 31.08.2015	350	350
Minu oma koomiks: graafikalaua abil koomiksi tegemise töötuba noortele (HMN)	01.04.2015 – 31.08.2015	540	540
Loeme valmis „Oma raamatu“: lastele ja noortele suunatud lugemisprogrammi käigus valmivate raamatute köitmine (HMN)	01.05.2015 – 30.06.2015	500	500
Kirjanduslike kohtumisürituste sari „Mis uudist, raamatukogu?“ lastele ja noortele (HMN)	05.01.2015 – 31.12.2015	750	750
Koolitusprojekt. Aleksander Sibula erialapäev „Mis on raamatukogul sellega pistmist?“ (Raamatukogu arendamise programm)	06.04.2015 – 31.12.2015	784	740
Luulepiknik muusikaga (HMN)	01.05.2015 – 30.10.2015	500	500
Tallinna Keskraamatukogu teenindusdirektori Triinu Seppami osalemine rahvusvahelisel konverentsil „Cycling for libraries – The New Nordic“ 1. – 10. Septembril 2015 (Raamatukogude arendamise programm)	20.06.2015 – 30.09.2015	300	300
Laste suvise lugemisprogrammi „Suvi raamatuga“ lõpuürituse korraldamine“ (HMN)	01.08.2015 – 14.09.2015	450	396
Projekt „Mängude maailm“ (HMN)	15.08.2015 – 23.12.2015	1440	1440
Veebikoolitus raamatukoguhoidjatele üle Eesti: „Noorsootöö raamatukogus“ (Raamatukogude arendamise programm)	01.09.2015 – 31.12.2015	950	360
„Üks riik – palju rahvaid“ Eestis elavate vähemusrühvuste kultuuri ja kirjandust tutvustav kohtumisürituste sari (HMN)	01.08.2015 – 30.06.2016	400	240
Noorte kirjanduslik–muusikaliste kohtumiste sari „Millest räägivad tähed?“ (HMN)	01.09.2015 – 31.05.2016	400	266
Eelkooliealiste laste lugemisoskust arendavad lugemismängud raamatukogus (HMN)	01.10.2015 – 14.06.2016	750	250
Kohtumisürituste sari „Lastega loomariigis“ (HMN)	18.10.2015 – 03.08.2016	550	263
Kokku Kultuuriministeerium:		10 664	7 945

Projektid, toetused	Periood	Toetus-summa	Kasutatud 2015
Muud projektid ja toetused:			
Lõimumisvaldkonna arendusstipendium: Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus	2014	1150	590
Projekt „CreaDream Forum in Library: Programm Nordpluss Adult 2015“	01.09.2015 – 30.09.2016	5550	1310
Innovatsiooniauhind: EIFL Public Library Innovation Programme	2014	1081	1081
Nordplus 2014 projekti „Future Literacy Net“ sõidukulude hüvitamine	2014	622	622
Vote for your local library! Vali raamatukogu!: PL2020 Programme, Reading ja Writing Foundation	15.01.2015 – 21.03.2015	15822	15 822
Projekt „Eesti ja mina“: Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed	07.09.2015 – 14.12.2015	1596	1596
Kokku muud projektid ja toetused:		25 820,77	21 021

Kõik projektid ja toetused KOKKU:			39 440
--	--	--	---------------

Tallinna Keskraamatukogu taotles toetusi projektidele ennekõike Kultuurkapitalilt (2015 kasutati projektitoetusi summas 10 475 eurot), Hasartmängumaksu Nõukogult ja Kultuuriministeeriumi erinevatest programmidest (projektitoetusi kasutati summas 7 946 eurot).

Saadud projektitoetused võimaldavad meil pakkuda erinevatele sihtgruppidele laia valikut lugemist, õppimist ja loomist toetavaid üritusi ja tegevusi. Teatud projektid, näiteks Kirjanik raamatukogus, Eesti kirjanike kohtumised vene keelt emakeelena kõnelevate noortega, Luulemaraton jne, toimuvad toetuste toel juba mitmendat hooaega ning see on taganud kirjanike ja lugejate kohtumiste regulaarsuse. Oleme aastatega välja töötanud mitmeid lugemisprogramme ja toetused võimaldavad hankida vaheahindu või viia läbi lõpuüritust heal tasemel. Lisandunud on projekte, mille eesmärgiks on erineva keele- ja kultuuritaustaga inimeste omavahelise suhtlemise võimaldamine, meie riigis elavate rahvuste kultuuri tutvustamine, sallivuse suurendamine ning uusimmigrantide ja halvasti lõimunute integreerumine. Projektitoetuste toel keskendusime eelmisel aastal rohkem noortele suunatud tegevustele ning plaanime seda jätkata ka järgmisel aastal. Oleme saanud kogemusi rahvusvaheliste projektidega ning saadud toetused on võimaldanud rahastada tegevusi, mida Eesti toetusfondidest või –programmidest üldjuhul ei toetata.

Kultuurkapital toetas I klassi lastele suunatud kinkeraamatu väljaandmist, selle aasta raamatuks oli Joonas ja Elina Sildre koomiksiraamat „Kuukassi koerused kosmoses“. 2014. aastal Keskraamatukogu poolt väljaantud kinkeraamatule Contra „Kõik on kõige targemad“ anti üle mitmeid auhindu – valimine 2014. aasta 25 kauneima Eesti raamatu hulka, Kultuurkapitali aastaauhind laste- ja noorsookirjanduse kategoorias, Karl Eduard Söödi lasteluule aastaauhind. Kultuurkapital toetas Keskraamatukogus toimuvate ürituste sarja „Mängude maailm“, mis oli seotud Kultuurikatla ja Goethe Instituudi poolt samal ajal läbiviidud videomängude temaatikat käsitleva projektiga „Spieltrieb! Tallinn 2015“ ja Eesti Arhitektuurimuuseumis toimuva näituseprojektiga „No Pain No Game“.

Suurima toetussumma saime programmi Rahvaraamatukogud 2020 (inglise keeles Public Libraries 2020) raames Lugemise & Kirjutamise Fondilt (inglise keeles Reading & Writing Foundation). 2015. aasta alguses viis meie raamatukogu läbi kampaania „Tule raamatukokku!“, mille eesmärgiks oli teavitada avalikkust raamatukogu rollist inimeste sotsiaalsel ja digitaalsel kaasamisel ning elukestva õppe toetamisel. Kuu aja jooksul olid Tallinna linna bussipeatustes ja valgusvitriinides raamatukogu teenuseid reklaamivad plakatid. Tegemist oli esimese korraga, kui raamatukogu Eestis sellises mahus ja kujul tänavareklaami tegi. Tallinna Keskraamatukogul aitasid kampaaniat korraldada meediaekspert Daniel Vaarik, disainibüroo Velvet ning Kliff ja Klaus Studio.

„CreaDream Forum in Library“ on Nordplus Adult programmi rahastamisel (toetussumma 5550 eurot) 2015. aastal alguse saanud kaheaastane koostööprojekt Turu Linnaraamatukogu (Soome), Turu Naistekeskuse (Soome) ja Valmiera raamatukoguga (Läti). Tallinna Keskraamatukogus toimuvad selle projekti rahastuse najal perioodil 2015/2016 „Skype raamatuklubi“ teine hooaeg, lõimumist ja

rahvustevahelist dialoogi edendavate kohtumiste sari „Räägi minuga!“ ning sallivust propageerivad kohtumised „Erinev või eriline“ ja dokumentaalfilmide õhtud „Mõista või hukka mõista“.

Toetuste taotlemisega kaasneb märkimisväärne täiendav töökoormus raamatukogule (esinejatega lepingute sõlmimine, raamatupidamisele vajalike vormide täitmine, aruandlus jms). Projektide kirjutamisega tegelevad töötajad väärivad tunnustamist, enamik esitatud projektidest on saanud toetust, mis on tõestuseks headest ideedest ja kogemustest projektkirjutamisel. Oleme iga aastaga laiendanud nende töötajate ringi, kes projektide juhtimisega tegelevad. See on toonud ühelt poolt kaasa küll ideederohkuse, kuid teiselt poolt on sellega kasvanud projektide administreerimine.

2.3 Raamatukogudevõrgu struktuur

Raamatukogude võrgus muudatusi ei toimunud.

2.4 Personali juhtimine ja areng

2015. aastal töötas Tallinna Keskraamatukogus 157 töötajat (koosseis 142,57), sh 113 raamatukoguhoidjat (koosseis 106,75). 113-st raamatukoguhoidjast 94 on ülikooliharidusega, neist 60-l raamatukogundusharidus. Kuuel raamatukoguhoidjal on raamatukogunduslik keskharidus ja 12 raamatukoguhoidjat on läbinud kutsekoolituse. Osadel raamatukoguhoidjatel on kõrgharidus veel omandamisel.

2015. aastal võeti osa Tallinna linna sotsiaalsete töökohtade projektist, tööd võimaldati raamatute kiletajale ja raamatukoguhoidja abile. Need kaks töökohta on loodud töötlusosakonna ja eestikeelse kirjanduse osakonna juurde.

2015. aastal korraldati ümber eestikeelse kirjanduse osakonna ja töötlusosakonna töö – eestikeelse kirjanduse osakonnast viidi e-raamatukogu spetsialisti ametikoht üle töötlusosakonda.

Avalike suhete osakonda võeti tööle kirjanduse taustaga töötaja asemel noorsootöö taustaga töötaja, kes ühtlasi koordineerib raamatukogus tööd noortega ning vabatahtlikega.

Majandusosakonna koosseis vähenes kahe riidehoidja ametikoha võrra, kuna riidehoiuteenuse vähese kasutamise tõttu likvideerimise garderoobi. Majandusosakonna koristusteenuse ümberkorraldamisest tulenevalt vähenes majandusosakonna koosseis kahe koristaja ametikohta võrra. 2015. aasta kevadest koristab Kadrioru ja Nurmenuku raamatukogu koristusteenust pakkuv firma.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest 2015

Koolitustel osalemine aastal 2015:

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundi- de arv (koolituse pikkus)	Raamatukogu- hoidjate arv, kes osalesid täienduskoolitusel	Koolituseks kulutatud
Kadrioru raamatukogu	32	240,3	3	
Kalamaja raamatukogu	22	88,1	3	
Kännukuke raamatukogu	30	115,6	6	
Laagna raamatukogu	20	72,8	5	
Männi raamatukogu	15	55,8	3	
Männiku raamatukogu	16	65,1	2	
Nurmenuku raamatukogu	22	78,8	6	
Nõmme raamatukogu	21	86,1	3	
Paepealse raamatukogu	29	107,1	5	
Pelguranna raamatukogu	30	155,1	6	
Pirita raamatukogu	23	89,1	6	
Pääsküla raamatukogu	17	57,3	3	
Sõle raamatukogu	20	83,1	5	
Sääse raamatukogu	23	91,1	3	
Tondi raamatukogu	10	39,5	2	
Torupilli raamatukogu	25	99,6	3	
Väike-Õismäe raamatukogu	17	65,5	4	
raamatukogubuss	9	41,5	2	
keskkogu	84	344,2	64	
Koolitused kokku	95	595,53	131	
Kõik koolitused jm teadmisi ja oskusi arendavad üritused kokku	133	799,33	140	7976

Kokku osaleti 95 koolitusel, sh raamatukogu sisekoolitusel. Lisaks sellele osaleti veel 38 tööalasel infopäeval, koosolekul, nõupidamisel, töökeskkonnaga seotud koolitusel või muudel teadmisi või oskusi arendavatel üritustel.

2015. aastal toimusid kirjandusalaseid teadmisi arendavad koolitused, nutiseadmete ja digiajastuga seotud koolitused, lastetööga seotud koolitused, sotsiaalseid aspekte käsitlevad koolitused, teenindus- ja infokirjaoskuse koolitused jpm. Samuti osaleti Tartu Ülikooli, Eesti Rahvusramaatukogu, Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja teiste täiendkoolitusi pakkuvate asutuste koolitustel.

Suhtekorralduse ja turundusega seotud oskuste arendamiseks toimus fotografeerimise koolitus. Tänu sellele koolitusele on avalikkuse teavitamine raamatukogu tegemistest illustratiivsem ja mõjusam. Koolitus "Noorsootöö raamatukogus" andis teoreetilisi ja praktilisi teadmisi nii noorsootöö olemusest kui ka praktilistest tegevustest. Raamatukoguhoidjatele toimusid koolitused erinevatel lastega seotud sotsiaalseid aspekte käsitlevatel teemadel, kuna puutuvad igapäevases lugejateeninduses kokku erinevate sotsiaalsete probleemidega inimestega. Laste psüühika- ja käitumishäireid käsitles psühholoog Anneli Salk koolitusel „Kuidas suhelda kasvuraskustes lastega raamatukogus“. Pervägivalla mõjust lastele rääkis MTÜ Tallinna Ohvriabi. MTÜ Tallinna ja Harjumaa Kasuperede Liit viis läbi koolituse kiindumushäirega laste teemal.

Tallinna Keskraamatukogu tegevustes lõövad kaasa paljud vabatahtlikud. Vabatahtlike paremaks kaasamiseks toimus põhjalik vabatahtlike juhtimise koolitus, millel käsitleti nende juhendamist, tagasiside andmist, tunnustamist jm. Lisaks osaleti ka muudel vabatahtliku tegevuse korraldamisega seotud koolitustel, kuna see valdkond on Eestis arenemisjärgus.

2015. aastal toimunud olulisemad koolitused:

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjate arv
Ametitekstide keel	Koolituskorralduse OÜ	44
Vabatahtlike juhtimise koolitus	Kodukandi koolituskeskus	24
Kuidas suhelda kasvuraskustes lastega raamatukogus	Synergia OÜ	21
Kirjandusloeng „Uuemast eesti proosast“	Tallinna Rahvaülikool	20
Kirjandusloeng „Mis on naisluule?“	Tallinna Rahvaülikool	17
Kirjandusloeng „Kelle lugu?“	Tallinna Rahvaülikool	13
Kirjandusloeng „Uuem vene ja eestivene kirjandus“	Tallinna Rahvaülikool	12
Kirjandusloeng „Revolutsioon ja poliitika kirjanduses“	Tallinna Rahvaülikool	9
Kirjandusloeng „Mis on kirjandus? Mis ta meiega teeb?“	Tallinna Rahvaülikool	6
Seminar „Laps kirjanduses 3: Keelatud ja lubatud lastekirjanduses“	Eesti Lastekirjanduse Keskus	8
Kirjandusfoorum „Nordic noir – Põhjamaade põnevik“	Eesti Lastekirjanduse Keskus	8
Lastekirjanduse aastakoosolek	Eesti Lastekirjanduse Keskus	6
Lasteraamatukoguhoidjate õpipäev „Pildi lugu ja lugu pildis“	Eesti Lastekirjanduse Keskus	5
Raamatukoguhoidja kui koolitaja	Eesti Rahvusraamatukogu	2
Klienditeenindus telefoni teel	Klienditeeninduskeskus	2
Võrgustik võrgutab „Hüpe hüperreaalsusesse“	Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus	2
Linuxi meistrikläss	BCS Koolitus OÜ	1
BibliCamp 2015	Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing	1
Praktiline PR-koolitus ehk kuidas nappide vahenditega saavutada tugev maine	Rull&Rumm OÜ	1
EMKÜ koolituspäev „Deltabluisist britibluusini: pildikesi bluuiloost“	Eesti Muusikakogude Ühendus	1
Lasteraamatukoguhoidjate suveakadeemia	Tartu Ülikool	1
Kirjandusklassika lugemislaager	Eesti Kirjanike Muuseumide Ühing	1

2015. aastal toimunud olulisemad sisekoolitused, sh nutiseadmete ja digitehnoloogiliste uuendustega seotud koolitused:

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjate arv
Nutiseadmete koolitus	Elion koolituskeskus	13
Nutiseadmete kasutamise koolitus	Elion koolituskeskus	12
Windows 10	Microsoft keskus	33
E-raamatud Eestis ja maailmas	Triinu Seppam	32
Ürituste fotografeerimise koolitus	Sandra Urvak	15
Infootsingu koolitus	eestikeelse kirjanduse osakond	21
Teeninduskoolitus	eestikeelse kirjanduse osakond	21
Teeninduskoolitus, kirjalik suhtlus	eestikeelse kirjanduse osakond	53

A. Sibulale pühendatud erialapäev „Mis on raamatukogul sellega pistmist?“	muusikaosakond	18
Noorsootöö raamatukogus	Tallinna Keskraamatukogu, Kultuuriministeeriumi toetusel	22

2016. aastal jätkatakse raamatukoguhoidjate erialaste oskuste, digiajastuga kaasaskäimisega seotud oskuste (sh nutiseadmete kasutamisoskuse ja turvalisuse koolitused), laste- ja noortetööga seotud (sh laste lugemisoskuse arengut soodustavad ja noorte kaasamisega seotud koolitused), erinevate teenindusoskuste arendamisega seotud koolitustega.

Koolituste korraldamisele avaldavad mõju ajalise ja rahalise ressursi piiratus. Koolituste kestused on aja jooksul lühenenud, kuna raamatukogus toimub lisaks teenindusele ka palju erinevaid ettevõtmisi, mistõttu on koolitustel osalemise aja sobitamine ajamahukamate koolituste puhul keerulisem. Tulenevalt vähestest rahalistest vahenditest kasutatakse aktiivselt raamatukogusiseseid ressursse ja viiakse läbi sisekoolitusi.

2015. aastal käidi 24 riigisiselisel töölahetusel, mille raames osaleti või esineti koolitustel, konverentsidel, seminaridel ja koosolekutel. Samuti käidi 11 välislahetusel Soomes, Lätis, Leedus, Belgias, Norras, Rootsis, Taanis ja Suurbritannias. Välislahetuste raames osaleti konverentsidel, koostöö koosolekutel ja täiendati teadmisi.

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

ERÜ aastakoosolekul peetud sõnavõttus juhtis direktor Kaie Holm tähelepanu kitsakohtadele rahvaraamatukogude igapäevases töökorralduses ja raamatukogunduse põhitõdede eiramisele.

Märtsis esindas direktor meie raamatukogu Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi tööandjate messil, tutvustades tudengitele praktika läbimise ja tööleasumise võimalusi nii meie raamatukogus kui teistes rahvaraamatukogudes. Samas kuus esines teemal „Vabatahtlike kaasamisest jt ettevõtmistest Tallinna Keskraamatukogu näitel“ Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi korraldatud Talveakadeemias osalenud mäluasutuste töötajatele.

Mais osales direktor Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi IT-baasoskuste ümarlaval, kus oli arutluse all puudulike IT-oskustega inimestele arvutioskusekoolituste korraldamine, 2016. aastal on direktor ja infoteeninduse pearaamatukoguhoidja Kristiin Meos kutsutud osalema sama ministeeriumi küberteadlikkuse ümarlauale, kus teemaks on inimeste teadlikkus IT-seadmete turvalisest kasutamisest.

Mais Tartus toimunud rahvusvahelise täiskasvanute oskuste uuringu PIAAC Eesti lõppkonverentsil esines direktor teemablokis „E-Eesti PIAAC tulemuste valguses“ ettekandega „Kasutajakoolitus Tallinna Keskraamatukogus“.

Novembris esines direktor Tartu ülikooli ühiskonnateaduste instituudi infokorralduse eriala tudengitele, teemaks ühiskonnas toimuvate protsesside mõju raamatukogudele ning raamatukogude uued suundumused maailmas ja Eestis.

Direktor juhtis juunis Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi raamatukogunduse ja infokeskkonda õppekava lõputööde kaitsmis- ja lõpueksami komisjoni tööd.

Teenindusdirektor Triinu Seppam andis 6. mail Riias toimunud NAPLE e-raamatute töörühma koosolekul ülevaate e-raamatute laenutusteenusest Tallinna Keskraamatukogus ning Eestis laiemalt.

Endine infoteeninduse pearaamatukoguhoidja ja praegune raamatukogutarkvara haldur Angelica Öunapuu esines 28. aprillil ettekandega „*Innovative educational programs for consumers and new competences in public libraries*“ Leedu Raamatukoguhoidjate Ühingu XV riiklikul raamatukogude nädala konverentsil „*Library: information and knowledge for everyone*“. 19. - 22. oktoobril esines ta Euroopa infokirjaoskuse aastakonverentsil ettekandega „*Public library as a place of innovative user education and lifelong learning*“.

Oktoobris esines infoteeninduse pearaamatukoguhoidja Kristiin Meos Läti Rahvusraamatukogus 10. Balti Raamatukoguhoidjate Kongressil ettekandega „*Patron Training In the Digital Era*“ ning võõrkeelse kirjanduse osakonna juhataja Kristel Palk ettekandega „*Alternative Methods for Promotion of Literacy and Integration*“.

Võõrkeelse kirjanduse osakonna pearaamatukoguhoidja Nadežda Geryak oli Kultuurkapitali venekeelse kirjanduse žürii esimees. Iga aasta veebruarikuus toimuvatele eelkooliealiste etlemiskonkursi eelvõistlustele on žüriisse kutsutud Rabarübliku ja Kasekese lasteaiast poolt ka Pääsküla raamatukogu juhataja Sille Ross. Aprillikuus kuulus Sille Ross ka Nõmme linnaosa koolide traditsioonilise mälumängu žüriisse.

Töötlusosakonna juhataja Aivi Sepp ja pearaamatukoguhoidja Eva Suik esinesid Eesti Rahvusraamatukogu korraldatud infopäeval „Raamatukoguteenus igale Eesti inimesele“ 22. septembril 2015 loenguga „E-raamatutest Tallinna Keskraamatukogu e-raamatukogus ELLU“.

Avalike suhete juht Mari Sieberk pidas 29. jaanuaril 2015 loengu Eesti Rahvusraamatukogu kutsekoolitusel osalejatele. Eestikeelse kirjanduse osakonna pearaamatukoguhoidja Liisi Nokkur pidas loengu 13. oktoobril 2015 Tallinna Ülikooli infoteaduse bakalaureuseõppe esimesele kursusele.

Muusikaosakonna juhataja Kaie Viigipuu-Kreintaal esines Pärnu Keskraamatukogu muusikaosakonna 20. aastapäeva juubelikonverentsil 9. oktoobril 2015 Pärnu Keskraamatukogus.

Ajakirjas Raamatukogu ilmunud artiklid aastal 2015:

- Holm, Kaie, Seppam, Triinu. Suurkampaania tõmbab tähelepanu. Nr. 1, lk. 23.
- Holm, Kaie. Mis on meie pildil valesti. Nr. 3, lk. 12-14.
- Holm, Kaie. Kas ka raamatukogundust juhitakse Exceli tabeliga? / kommenteerinud Asko Tamme, Ülle Talihärm. Nr. 3, lk. 34-39.
- Holm, Kaie. Rahvaraamatukogu kirjastajana. Nr. 4, lk. 18-21.
- Holm, Kaie. Sibula stipendiumi sai Kristiin Meos. Nr. 6, lk. 33-34.
- Holm, Kaie. Tallinna Keskraamatukogu uus logo. Nr. 4, lk. 37.
- Palk, Kristel. Neljalgne sõber on heatahtlik kuulaja. Nr. 1, lk. 12-14.

- Seppam, Triinu. Kokkuvõtlikult kampaaniast “Tule raamatukokku!” Nr. 4, lk 8-11.
- Viigipuu-Kreintaal, Kaie. Alanud on muusika-aasta: kuus pilku muusikaraamatukogundusele. Nr. 1, lk. 18-19.

2.4.3 Tallinna Keskraamatukogu koolitused kolleegidele

6. novembril 2015 toimus Aleksander Sibulale pühendatud erialapäev nimega „Mis on raamatukogul sellega pistmist?“ Muusika-aasta puhul avasid ettekanded muusika, filmi ja mängude maailma ning ärgitasid mõtlema, kuidas võiks raamatukogu lisaks traditsioonilistele teenustele vahendada kaasaegsele kasutajale paremini erinevaid kauneid kunste ning nendega seotud vaba aja sisustamise võimalusi. Erialapäeval esinesid Georg Otsa nim Tallinna Muusikakooli helindaja osakonna juhataja Rene Keldo, muusikaterapeut Dali Kask, produtsent ja režissöör Artur Talvik, helilooja, muusik ja muusikaprodutsent Peeter Vähi, Tallinna Ülikooli teadur ja tõsimängude lektor Martin Sillaots ning Kari Lämsä, Helsingi Linnaraamatukogu allüksuste Library 10 ja Urban Workshop@Lasipalatsi juhataja. Erialapäevast võttis osa 60 inimest, üritust kanti üle ka YouTube’is.

4. detsembril toimus koolitus “Noorsootöö raamatukogus”, mida oli võimalik kõigil raamatukoguhoidjatel Eestis jälgida ka veebist. Koolitajateks olid: Tallinna Ülikooli Noorsootöö õppekava juht Ilona-Evelyn Rannala, Rõuge noortekeskuse noorsootöötaja Merle Tanilsoo, noortevaldkonna koolitaja Uku Visnapuu, SA Noorteagentuurist Karin Öövel, Rajaleidja Keskusest Evelin Männiste.

Meie töötajate esinemistest kolleegidele vt ka 2.4.2.

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Erialaharidust omandab Tallinna Ülikoolis magistriõppes neli töötajat, üks töötaja õpib digitaalsete õpimängude erialal. Üks töötaja õpib allvee-arheoloogia magistriõppes Taanis. Tallinna Ülikooli bakalaureuseõppes omandab erialaharidust üks raamatukoguhoidja, bakalaureuseõppes õpivad ajaloo erialal kaks töötajat – üks Tallinna ja teine Tartu Ülikoolis. Eesti Rahvusraamatukogu kutsekoolitusel osaleb 2015/2016 üks töötaja.

Mõeldes raamatukogutöötajate järelkasvule, oleme praktikabaasiks erinevatele ülikoolidele. Tallinna Ülikoolist oli raamatukogus praktilisel kolm infoteaduse eriala tudengit. Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolist käis üks juhiabi eriala praktikant. Lisaks sellele omandasid praktilisi töökogemusi koostöös Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskusega neli praktikanti Saksamaalt.

Raamatukoguhoidja töövarjuks käis üks Hiiumaa põhikooli õpilane.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

22. oktoobril 2015 tunnustati Tallinna Raekojas Tallinna ja Harjumaa aasta õppijaid, koolitajaid ja teisi tublisid elukestvas õppes tegutsejaid. Aasta koolitajaks 2015 valiti Tallinna Keskraamatukogu töötaja Kristiin Meos.

16. detsembril kuulutati välja Tallinna Spordi- ja Noorsooameti tunnustusauhindade konkursi „Suured teod“, „Aasta noorsootöötaja“ ja „Laste- ja noortesõbralik ettevõtte“ võitjad. Eriauhind laste- ja noortesõbralik tegu läks Tallinna Keskraamatukogule projekti „Skype-raamatuklubi“ eest. Kategorias „Suured teod Tallinna noortele“ leidis äramärgimist „Skype-raamatuklubi“, projekti eestvedajaks Tallinna Keskraamatukogu. Skype-raamatuklubi idee algatajaks ja projektijuhiks on võõrkeelse kirjanduse osakonna juhataja Kristel Palk.

Tallinna Keskraamatukogu sai 18. juunil 2015. a Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingult tänukirja konkursil „Tabamata Vilde“ osalemise eest.

2015. aastal said Kultuuriministeeriumi tänukirja Sõle raamatukogu juhataja Anu Sepp lugemistraditsioonide ja vabatahtlikega lastetöö edendamise eest 20. tööjuubeli puhul ja Kännukuke raamatukogu juhataja Reet Kukk raamatukogunduse ja kultuurielu edendamise eest 50. juubeli puhul.

Raamatukogupäevade raames toimus 28. oktoobril 2015. aastal infootsingu võistlus, kus Nõmme raamatukogu juhataja Kirsti Aarniste saavutas 7. koha. Infootsingu võistlusel osales veel Pääsküla raamatukogu raamatukoguhoidja Merle Neeser. Tallinna Keskraamatukogu raamatukoguhoidjate omavahelisest infootsingu võistlusest võttis osa 16 töötajat. Infootsinguvõistluse auhinnalistele kohtadele tulid 2015. aastal Merle Neeser (I koht), Kirsti Aarniste (II koht) ja Õie Roodes (III koht).

Raamatukogupäevade raames 20. oktoobril 2015. a Kohtla-Järvel toimunud mälumängus saavutas Tallinna Keskraamatukogu võistkond koosseisus Nõmme raamatukogu raamatukoguhoidja Karolina Olszak, Kalamaja raamatukogu raamatukoguhoidja Katrin Surva ja eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Alvar-Jaanus Tamm 6. koha.

Tallinna Keskraamatukogu aastapreemia pälvis 2015. aastal teenindusdirektor Triinu Seppam. Raamatukogul on tavaks saanud igal aastal tunnustada ühe struktuuriüksuse töötajaid tubli lastetöö eest - 2015. aastal pälvis tunnustuse Kalamaja raamatukogu. Juba neljandat korda anti Tallinna Keskraamatukogus välja tunnustav tiitel „Aasta parim noortetöö“. 2015. aastal sai tiitli Pääsküla raamatukogu.

Vabariigi aastapäeval on võimalus raamatukoguhoidjatel tunnustada ise oma kolleege. 2015. aastal valiti heaks koostööpartneriks Paepealse raamatukogu juhataja Piret Martinov, ideede generaatoriks Torupilli raamatukogu raamatukoguhoidja Pille Talioja, tubliks uustulnukaks eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Kristiin Meos, tubliks noortetöötajaks töötlusosakonna pearaamatukoguhoidja Eva Suik, usinaks töomesilaseks Pääsküla raamatukogu raamatukoguhoidja Merle Neeser, vapraks raamatukoguhoidjaks eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Made Sokk, IT targaks eestikeelse kirjanduse osakonna infoteeninduse pearaamatukoguhoidja Kristiin Meos, aasta parima projekti läbiviijaks võõrkeelse kirjanduse osakonna juhataja Kristel Palk, majahaldjaks majandusosakonna koristaja Viive Silmer, kindlaks toeks infotehnoloogia osakonna raamatukogutarkvara haldur Inga Lehis ja usinaks mesilaspereks Väike-Õismäe raamatukogu.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

2.5.1 Haldustegevuse üldiseloostus, raamatukogu ruumid ja asukoht

Tallinna Keskraamatukogu struktuuriüksused paiknevad üle linna 19 hoones (peamaja aadressil Estonia pst 8, võõrkeelse kirjanduse osakond aadressil Liivalaia 40 ja 17 haruraamatukogu), üldpinnaga 14 390,9 m², neist 4 hoonet on Tallinna Keskraamatukogu bilansis (peamaja, Pääsküla, Kännukuke ja Pelguranna raamatukogu) üldpinnaga 6942,4 m².

Ülevaade raamatukogude ruumidest:

Linnaosa	Raamatukogu	Pindala m ²	Ruumide omanik
Haabersti	Nurmenuku raamatukogu	717,1	Tallinna Spordi- ja Noorsooamet
Haabersti	Väike-Õismäe raamatukogu	373,1	Haabersti Linnaosa Valitsus
Kesklinn	Peamaja (Estonia pst 8)	2704	Tallinna Keskraamatukogu
Kesklinn	Võõrkeelse kirjanduse osakond ja töötlusosakond (Liivalaia 40)	1024,7 ja 999,6	Tallinna Kesklinna Valitsus
Kesklinn	Kadrioru raamatukogu	170	Tallinna Linnamuuseum
Kesklinn	Tondi raamatukogu	168,3	Tallinna Kesklinna Valitsus
Kesklinn	Torupilli raamatukogu	271,2	Tallinna Kesklinna Valitsus
Lasnamäe	Laagna raamatukogu	395	Tallinna Haridusamet
Lasnamäe	Paepealse raamatukogu	662,9	üüripind
Mustamäe	Kännukuke raamatukogu	1150	Tallinna Keskraamatukogu
Mustamäe	Männi raamatukogu	243,3	Mustamäe Linnaosa Valitsus
Mustamäe	Sääse raamatukogu	421	Mustamäe Linnaosa Valitsus
Nõmme	Männiku raamatukogu	228	Nõmme Linnaosa Valitsus
Nõmme	Nõmme raamatukogu	434,8	Tallinna Haridusamet
Nõmme	Pääsküla raamatukogu	573,4	Tallinna Keskraamatukogu
Pirita	Pirita raamatukogu	371,5	Tallinna Haridusamet
Põhja-Tallinn	Kalamaja raamatukogu	362,9	Põhja-Tallinna Valitsus
Põhja-Tallinn	Pelguranna raamatukogu	913,7	Tallinna Keskraamatukogu
Põhja-Tallinn	Sõle raamatukogu	605,1	Põhja-Tallinna Valitsus

Hoonete ja ruumide majandamiseks kulus 2015. aastal 387 943,09 eurot, millest 25% moodustasid küttekulud ja 22% elektrikulud. 2015. aasta küttekulud on viimase kaheksa aasta lõikes kõige madalamad ning seda tänu väga soojale sügisele. Kultuuriväärtuste Ametilt saadi Kännukuke raamatukogu fassaadi osaliseks remondiks 13 425 eurot ja Nõmme raamatukogu kahe kliimaseadme paigaldamiseks 2 834 eurot. Tänu Kultuuriväärtuste Ameti toetusele ja küttekulude vähenemisele oli 2015. aastal remondiks raha rohkem kui viimasel kuuel aastal. 2010. aastast ei ole meile linn investeringuid raamatukoguruumide remondiks eraldanud. 2014. aasta lõpus sai esmakordselt tõsisem remont tehtud Estonia pst 8 uudistesaaalis (mis avati 2015. aastal), aga ka kõik teised raamatukogud vajaksid suuremal või vähemal määral värskendust.

2015. aastal võib olulisemate remonditöödena välja tuua: Kännukuke raamatukogu fassaadi värvimine (I korruse kõrguselt) ja hoone juurde viiva küttrassi uuendamine, Sääse raamatukogu eesruumi seinte värvimine ja põrandaplaatide vahetamine, Väike-Õismäe raamatukogus hoidla ja töötajate tualettruumi remontimine, Nõmme raamatukokku kahe uue jahutusseadme paigaldamine. Linn remontis raamatukogu taotluse alusel Estonia pst 8 hoone majaesise sillutise. 2008. aastal soetatud

raamatukogubussi remondiks kulus 2015. aastal 1191,21 eurot ja kaubabussi remondiks 1974,54 eurot.

2015. aasta suvel toimus võrkeelse kirjanduse osakonna lugemissaali kohal asuvas korteris veeavarii. Selle tagajärjel sai saal ise ning seal asunud tehnika ja kogu tugevasti kannatada. Pärast esmaseid n.ö päästetöid pidi ruum rohkem kui kuuks ajaks remondi jaoks suletuks jääma. Remondi käigus värskendati ruumi seinu ja hangiti uut mööblit. Ka lisandus lugemissaali uhiuus printer-skänner-koopiamasin. Augustikuus toimus veeavarii Kalamaja raamatukogus ning detsembris oli taaskord uputus võrkeelse kirjanduse osakonna lugemissaalis.

Jätkuvalt peame oluliseks uue raamatukogu loomist Lasnamäele, kuna kaks haruraamatukogu ei suuda rahuldada üle 118 000 elanikuga linnaosa vajadusi.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

2015. aastal avalikustati raamatukogu uus, skaleeruva disainiga veebileht ja Muusikaleht. Uued veebilehed asuvad Wordpressi keskkonnas. Raamatukogu visuaalset identiteeti toetav veebilehe disain toob paremini esile raamatukogude lahtiolekuajad, juhivad tähelepanu sellele, kuidas saab tagastustähtaega pikendada, muudab nähtavamaks raamatukogus pakutavad tasuta koolitused jpm. Esilehelt on võimalik sooritada otsinguid e-kataloogis ESTER ja e-raamatukogus ELLU. Lugejate jaoks oluliste ja erakorraliste teadete jaoks, mis muidu võivad muu info sisse ära kaduda ja kahe silma vahele jääda, on esilehel kiirteate rida. Esilehel ja sisulehtedel on kiirmenüüd, mis aitavad kiirelt leida olulisema. Veebilehel on rohkelt kaarte, mis aitavad Tallinna Keskraamatukogu haruraamatukogusid ja teenindusosakondasid paremini linnaruumist üles leida. Uus kujundus on sündmuste kalendril, kust saab hea ülevaate eesootavatest suurematest üritustest, näiteks kohtumistest kirjanikega, lugemisklubidest ja ringidest, koolitustest jne. Muusikalehelt saavad lugejad parema ülevaate muusikaosakonda saabuvatest uutest CD-plaatidest, nootidest, filmidest jms. Videoteegis ehk muusikaosakonna videofilmide andmebaasis saab teostada erinevaid otsinguid, nt valida videod, mida saab koju laenata. Veebilehed said tehtud koostöös Marketing Sharks OÜga.

Seoses perioodikasaalis toimunud remondiga uuendati virtuaaluuri panoraam perioodikasaalist (praeguse nimega uudistesaal, uus nimi illustreerib selgemalt remondiga kaasnenud teenuste arendust – telerist uudiste vaatamise võimalus ja arvutitöökohad).

Raamatukoguteenuste tutvustamiseks plaanime tõsta uudiskirja uuele tasemele ja tagada uudiskirja saatmise regulaarsus. Selleks valiti 2015. aasta lõpus valiti välja tasuta uudiskirjade saatmise tarvara MailChimp, millel on võrreldes eelmise tarkvaraga mitmeid eeliseid. Näiteks ei pea uudiskirjaga liituja enam enda listist eemaldamisega lisavaeva nägema – seda saab teha nüüd uudiskirja jaluses oleva lingi kaudu.

2016. aastal on plaanis viia uuele platvormile raamatukogu Lasteleht ning siseveeb. Raamatukogu kodulehele on plaanis lisada Skype'i asemele reaalsajas infopäringu esitamise võimalus, et lugejatel oleks lihtsam päringuid esitada.

Raamatukogu arvutite kasutamine on vähenenud oluliselt peale Windows XP kasutajate lõppemist, mis muutis aasta lõpuks paljude lehekülgede (sh erinevad e-postkastid) kasutamise raamatukogu arvutites kas väga keeruliseks või üldse võimatuks ning põhjustas kasutajates palju pahameelt. Et lugejad saaksid kasutada Windows 7 operatsioonisüsteemi ja selle võimalusi, tehti lugejarvutitele uus terminaliserveriga lahendus, mis küll lahendas nt ID-kaardi kasutamisega seotud probleemid, kuid tõi kaasa video ja heli hakkimise, mis halvendab nt uudiste kuulamist-vaatamist jms. 2016. aastal on plaanis läbi viia hange uute arvutite soetamiseks ning kõikides arvutites võtta kasutusele Windows 10 tarkvara.

2015. aastal osteti ja vahetati välja raamatukogu põhiserver, mis on alusplatvormiks paljudele virtuaalserveritele. Programmeeriti uus lepingugeneraatori tarkvara, mis võimaldab lugejatel anda digitaalalkirja raamatukogu kasutamise eeskirja tundmise kohta ka 2015. aastal väljaantud ID-kaartidega.

Muusikaosakonna videosaali osteti 55-tollise ekraaniga teler, kodukino 5.1 *surround* helisüsteem ning uus mängukonsool, senisest suuremaid võimalusi pakkuv Xbox 360 S (selle varustusse kuuluvad varasemast Kinect sensor, kaks juhtpulti ja rool rallimängude jaoks). Sügisel seati videosaalis sisse ka uus videotöötluseks kasutatav arvuti ning tarkvara.

VHS→DVD teenus on mõeldud kasutamiseks koduvideote ümbersalvestamiseks iseteeninduse vormis. Seni toimus digitaliseerimine programmiga NeroVision, alates sügisest on kasutusel CaptureFlux, mida editeerimisvõimaluste osas täiendab MovieMaker. Muusikaosakonna töötajate poolt on koostatud kirjalik juhend ning mõistliku aja piires ollakse valmis ka lugejat juhendama.

Tallinna Linnamuuseum ja Linnaarhiiv otsustasid võtta oma raamatukogudes kasutusele raamatukogutarkvara Sierra, et nende kogud oleksid nähtavad e-kataloogis ESTER. Linnamuuseumi ja Linnaarhiivi juhendab Sierra kasutamisel ning esindab ELNET Konsortsiumis Tallinna Keskraamatukogu. Tallinna Linnamuuseumi skoop avalikustati aprilli keskpaigas, Tallinna Linnaarhiivi skoop juuni lõpus. Aasta lõpus alustati ettevalmistuste tegemisega, et ESTERiga saaks liituda Tallinna Loomaaed.

2.7 Raamatukogude koostöö kohalikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil

Raamatukogu teeb oma kogukonnaga tihedalt koostööd, kaasab vabatahtlikke ja otsib partnereid nii avalikust kui erasektorist. 2015. aastal tegi raamatukogu koostööd kirjastustega, kultuuri- ja haridusasutusega, erinevate riikide saatkondadega, MTÜ-dega, noortekeskustega jne. Koostööprojektide tulemusel on raamatukogu koolituste ja ürituste kava mitmekesisem ning tegevusse on kergem kaasata uusi sihtgruppe.

Tallinna linn on MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumi (ELNET Konsortsium) liige. ELNET Konsortsiumi üldkoosolekul teostab Tallinna linna liikmeõigusi linnavalitsuse volitusel Keskraamatukogu direktor. Konsortsiumi põhitegevusaladeks on integreeritud raamatukogusüsteemi ning sellel põhinevate e-kataloogi ESTER ja Eesti artiklite andmebaasi ISE arendamine ja haldamine, e-andmebaaside ühishangete korraldamine, Eesti märksõnastiku arendamine ja haldamine jt. 2014. aastal sama

integreeritud raamatukogusüsteemi kasutusele võtnud Tallinna Linnamuuseumi ja Tallinna Linnaarhiivi kõrvale lisandus 2015. aasta lõpus ka Tallinna Loomaaed. E-kataloog ESTER teeb andmed nende asutuste teavikute kohta huvilistele üle interneti nähtavaks ja on loodud võimalused teavikute kasutamiseks. 2015. aastal maksti ELNET Konsortsiumile liikmemaksu 14 434 eurot.

Rahvusvahelisel tasandil oli kõige tihedam koostöö *Reading & Writing Foundation*iga, Espoo Linnaraamatukoguga, Kopenhaageni Raamatukogudega ning Turu linnaraamatukogu ja naistekeskuse ning Valmiera linna ülikooli ja raamatukoguga.

Tallinna Keskraamatukogu direktor Kaie Holm on aastast 2014 Rahvaraamatukogude Nõukogu esimees. Triinu Seppam kuulub *Reading & Writing Foundationi* L2020 Euroopa Raamatukogukaitses Töörühma (PL2020 European Advocacy Lab). Raamatukoguhoidjad kuuluvad erinevatesse ELNET Konsortsiumi ja ERÜ juures tegutsevatesse töörühmadesse.

Head suhted on Keskraamatukogul Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooliga, neist viimases annab Kaie Holm loenguid üliõpilastele raamatukogude juhtimisest, aastal 2015 oli Tartu Ülikooli raamatukogunduse ja infokeskkonnad õppekava lõpueksami ja lõputööde kaitsmise komisjoni esimees. Olime praktikabaasiks ka mitmetele praktikantidele. Tallinna Keskraamatukoguga tutvumas ja teenustest laiemalt kuulamas käisid ka Rahvusraamatukogu kutseõppe tudengid. 2015. aasta jooksul käisid võõrkeelse kirjanduse osakonnas oma teadmisi ja oskusi täiendamas kutseõppekooli Neckargemündi Berufsbildungswerk või Eichenbergi Instituudi kaudu ja Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskuse vahendusel neli praktikanti Saksamaalt.

Väga hea koostöö on meil oma kogukonnaliikmetega. Tallinna Keskraamatukogu vabatahtlike programm on kestnud juba viis aastat. 2015. aastal käis raamatukogu abistamas 106 (2014. a 113) vabatahtlikku kokku 1807 (2014. a 1722) korral. Eesti Töötukassa maksis stipendiumi 21 vabatahtlikule. 2015. aasta detsembris uuendati Eesti Töötukassaga ka koostöölepet. Lisaks eestlastele ja venelastele olid meil abiks ka vabatahtlikud Lätist, Itaalist ja Hispaaniast.

Vabatahtlikud meie raamatukogudes 2015:

Struktuuriüksus	Vabatahtlike arv	Mitu korda abiks käinud
1. Avalike suhete osakond	3	25
2. Eestikeelse kirjanduse osakond	14	310
3. Muusikaosakond	3	6
4. Võõrkeelse kirjanduse osakond	33	550
5. Kadrioru raamatukogu	4	15
6. Kalamaja raamatukogu	3	31
7. Kännukuke raamatukogu	5	113
8. Laagna raamatukogu	4	114
9. Männi raamatukogu	1	40
10. Männiku raamatukogu	2	218
11. Nurmenuku raamatukogu	2	61
12. Nõmme raamatukogu	6	24
13. Paepealse raamatukogu	3	30
14. Pelguranna raamatukogu	3	74
15. Piri raamatukogu	2	44
16. Pääsküla raamatukogu	7	52

17. Sõle raamatukogu	3	27
18. Sääse raamatukogu	2	18
19. Tondi raamatukogu	1	8
20. Torupilli raamatukogu	4	36
21. V-Õismäe raamatukogu	1	11
KOKKU	106	1807

Vabatahtlikud abistasid meid nii eesti- kui venekeelsete laste- ja noorteürituste korraldamisel ja läbiviimisel, korraldasid erinevat klubilist tegevust, viisid läbi töötubasid ja koolitusi, aitasid tõlkida plakateid jm tekste, töötlesid raamatuid, korrastasid raamaturiiuleid, soovitasid lugejatele kirjandust jpm. Näiteks korraldati raamatukogus tervisevõimlemist, viidi läbi kogupere käsitöötuba, keeleakadeemias õpetati esperanto keelt, aidati lugejaid arvutite kasutamisel jpm. Tänasime oma vabatahtlike detsembris rahvusvahelise vabatahtlike päeva raames. Tänuüritusel tutvustati eesti vabatahtlike kogemusi välismaal, esines Annabel Guitar ja terve õhtu jooksul said vabatahtlikud esitada omapoolseid ettepanekuid raamatukogu arengukavva 2016-2020.

Teeme aktiivselt koostööd erinevate astutustega, huviringidega jpt. *Vt Lisa 2.*

3. Kogud

2015. aastal eraldati teavikute hankimiseks:

- linnaelarvest 326 191,53 € (2014. a 318 422,70 €)
- riigieelarvest 340 111,00 € (2014. a 322 400,00 €)
- kokku 666 302,53 € (2014. a 640 822,70 €)

Kulude jagunemine:

- raamatute soetamiseks 551 054,74 € (2014. a 526 405,92 €)
- perioodikale 95 840,48 € (84 691,53 € + 11 148,95 € riigi raha) (2014. a 86 414,70 € + 10 873,86 € riigi raha)
- auvistele 5 255,84 € (2014. a 6 842,01 €)
- elektroonilistele väljaannetele 14 151,47 € (2014. a 10 246,51 €), sh
  - e-raamatutele 13 320,52 € (2013. a 9 244,19 €)

2014. aasta 1. detsembri seisuga oli Tallinna Keskraamatukogu teenindatavate arv 434 702 elanikku, seega sai Tallinna Keskraamatukogu 2015. aastal teavikute soetamiseks ühe teenindatava kohta 1,53 eurot (2014. a 1,49 €), sellest linnalt 0,75 eurot (2014. a 0,74 €).

2015. aastal kujunes ühe raamatu keskmiseks hinnaks 10,94 eurot, mis on 2% madalam kui 2014. aastal (2014. a 11,16 €). Eestikeelse raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 11,93 eurot, mis on 2,9% kõrgem kui 2014. aastal (2014. a 11,59 €), venekeelsel raamatul 8,42 eurot, mis on 15,2% madalam kui 2014. aastal (2014. a 9,93 €) ning teistes võõrkeeltes raamatutel 12,93 eurot, mis on 6,2% kõrgem kui 2014. aastal (2014. a 12,17 €).

E-raamatute keskmiseks hinnaks kujunes 12,23 eurot, mis on 7,6% kõrgem kui aasta varem (2014. a 11,37 €) ja 69,2% kõrgem kui aastal 2012 (2012. a 7,23 €).

Auviste keskmiseks hinnaks kujunes 2015. aastal 12,31 eurot, mis on 17,8% kõrgem kui eelneval aastal (2014. a 10,45 €).

2015. aasta lõpuks oli Tallinna Keskraamatukogus 971 291 raamatut ja brošüüri, 13 423 auvist, 199 elektroonilist teavikut ning 9596 e-raamatut, sh ELLUs olevad tasulised ja tasuta litsentsid, e-lugerites ja Lastelehel olevad e-raamatud.

Lisaks ostudele saadi teavikuid kogudesse ka annetustena. 2015. aastal annetati Tallinna Keskraamatukogule 1874 teavikut (2015.a summas 8 735,77 €, 2014.a summas 8 516,59 €), millest 1828 olid raamatud ning 46 auvised. Võrreldes 2014. aastaga vähenesid annetused 1,7%. Enim saadi annetusi eraisikutelt - 1236 eksemplari, äriettevõtelt saadi 137 eksemplari, Tallinna linna asutustelt 47 eksemplari ja ministereeriumidelt 16 eksemplari.

Äriettevõtetest oli suurimaks annetajaks OÜ Raamatukauplus Krisostomus (38 eksemplari); Tallinna linna asutustest Tallinna Ettevõtlusamet (33 eksemplari), ministereeriumidest Välisministeerium (15 eksemplari); mittetulundusühingutest Sicista Arenduskeskus (26 eksemplari); sihtasutustest Eesti Koostöö Kogu (24 eksemplari) ja riigiasutustest Prantsuse Instituut Eestis (86 eksemplari).

2015. aastal said enim annetusi võõrkeelse kirjanduse osakond (473 eksemplari), eestikeelse kirjanduse osakond (208 eksemplari) ning Väike-Õismäe raamatukogu (174 eksemplari).

Raamatukoguhoidjad tegelesid 2015.a kokku 9174 bibliokirjega (2014. a 8347 kirjega), sh tehti 3623 (2014. a 3745) täiskirjet ja 263 (2014. a 411) kiirkirjet ning parandati 3004 kirjet (2014. a 2787).

2014. a suvel liideti ELNET Konsortsiumisse kuuluvate Tallinna ja Tartu raamatukogude andmebaasid ning selle tulemusel tekkis ühine e-kataloog ESTER. Ühinemise tulemusel tekkis vajadus automaatselt liidetud bibliokirjeid toimetada ja duplikaate liita. 2015. a toimetati 1721 automaatselt liidetud kirjet (2014. a 1439) ning liideti 726 topeltkirjet (2014. a 158).

E-kataloogi ESTER lisati 2015. aastal kokku 74 209 eksemplarikirjet (sh 52 451 raamatut, 84 nooti, 491 auvist, 20 175 ajakirja, 647 ajalehte, 350 e-ressursside kirjet, 11 arvutimängu).

Seisuga 31. detsember 2015 kajastub e-kataloogis ESTER 96,5% Tallinna Keskraamatukogu kogudest.

Oktoobris kinkis Läti Rahvusraamatukogu Pirita raamatukogule koopia Liivimaa ajalugu koondavast 1888. aastal valminud albumist „Terra Mariana 1186-1888”.

3.1 Komplekteerimise põhimõtted

Teavikuid komplekteeriti vastavalt Tallinna Keskraamatukogu komplekteerimispõhimõtetele, mille koostamisel on lähtutud kultuuriministri 12. juuli 2004. a määrusest nr 9 „Rahvaraamatukogu töökorralduse juhend“, Kultuuriministeeriumi poolt sätestatud riigieelarvelise toetuse kasutamise tingimustest

ja eelarvelistest vahenditest. 2015. aastal muutusid riigieelarvelise toetuse kasutamise tingimused vastavalt kultuuriministri 09.01.2015 määrusele nr 1 „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord“ - senise 50% asemel oli reguleeritud 30% toetuse summa kasutamine. Komplekteerimisel lähtuti Tallinna linna elanike huvidest ja vajadustest ning jälgiti tasakaalustatud kogude põhimõtet.

3.1.1 Raamatute ja e-raamatute komplekteerimine

Tallinna Keskraamatukogu komplekteerimiskulud raamatutele 2005 – 2015:

Aasta	Elanikke	Komplekteeri- miskulud EUR	sh ostetud raamatud		
			EUR	Nimetused	Eksemplarid
2005	403 505	518 189,25	398 658,04	6530	53 130
2006	399 096	546 860,02	393 785,61	5838	49 701
2007	401 372	631 229,78	493 474,62	6224	51 864
2008	401 372	640 254,11	539 107,53	6709	55 943
2009	403 491	556 171,94	473 110,13	5568	48 604
2010	406 699	498 299,95	426 941,57	5616	47 445
2011	411 967	508 260,00	426 045,00	5945	40 384
2012	415 850	636 356,00	547 853,12	5807	49 215
2013	419 707	640 612,00	534 490,23	5781	46 254
2014	429 867	649 339,00	526 405,92	6483	47 180
2015	434 702	675 034,00	551 054,74	6249	50 390

Võrreldes aastaga 2005, on Tallinna elanike arv tõusnud 7,7%, komplekteerimiskulud 30,3%, sh kulud ostetud raamatutele 38,2%. Samas, ostetud raamatute keskmine hind on tõusnud 45,9%. Raamatute eksemplaarsus on küll taas ületanud 50 000 piiri, kuid see ei ole piisav Tallinna elanike teenendamiseks.

Tallinna Keskraamatukogusse ostetud raamatute ja e-raamatute keskmine hind eurodes 2005 - 2015:

Aasta	Paberkandjal raamatu keskmine hind €	Eestikeelse paberkandjal raamatu keskmine hind €	E-raamatu litsentsi keskmine hind €
2005	7,5	8,19	
2006	7,9	8,4	
2007	8,82	9,11	
2008	9,46	10,16	
2009	10	10,31	
2010	9,96	10,19	
2011	10,55	10,83	6,24
2012	11,14	11,16	7,23
2013	11,55	11,64	10,17
2014	11,16	11,59	11,37
2015	10,94	11,93	12,23

Kuigi ostetud eestikeelsete raamatute keskmine hind tõusis, on ostetud paberkandjal raamatute keskmine hind võrreldes aastaga 2014 madalam. E-raamatute litsentside keskmine hind näitab aga endiselt tõusutendentsi.

Ostetud raamatute (trükiste) nimetuste arv aastal 2015: 6249 (2014.a 6483), neist:

- eesti keeles 2737 nimetust, s.o 43,8% (2014. a 2847 ehk 43,9%)
- vene keeles 1956 nimetust, s.o 31,3% (2014. a 1762 ehk 27,2%)
- teistes võõrkeeltes 1556 nimetust, s.o 24,9% (2014. a 1874 ehk 28,9%).

Ostetud raamatute (ehk eksemplaride) arv aastal 2015: 50 393 (2014.a 47 180), neist:

- eesti keeles 32 491 eks, s.o 64,5% (2014. a 31 869 ehk 67,5%)
- vene keeles 15 704 eks, s.o 31,2% (2014. a 13 022 ehk 27,6%)
- teistes võõrkeeltes 2198 eks, s.o 4,4% (2014. a 2289 ehk 4,9%)

Ühte nimetust osteti Tallinna Keskraamatukogu kogudesse keskmiselt 8,1 eksemplari (2014. a 7,3 eks; 2013.a 8 eks; 2012.a 8,5 eks), seejuures eestikeelseid raamatuid 11,9 eksemplari (2014. a 11,2 eks; 2013. a 11 eks; 2012. a 10,7 eks), venekeelseid raamatuid 8 eksemplari (2014. a 7,4 eks; 2013. a 7,2 eks; 2012. a 9,1 eks) ning teistes võõrkeeltes 1,4 eksemplari (2014. a 1,2 eks; 2013. a 1,5 eks; 2012. a 1,4 eks). Keskraamatukogu teenindusosakondades oli ühe ostetud nimetuse keskmine eksemplaarsus 1,8 (2014. a 1,8). Haruraamatukogudes oli 2015. aastal ostetud nimetuste keskmine eksemplaarsus 1,1 (2014. a 1,1).

69% (2014.a 68%) ostetud raamatutest (eksemplaridest) moodustas ilukirjandus. Senisest enam osteti haruraamatukogudesse ingliskeelset kirjandust ja koomikseid.

Lisaks tavapärasele komplekteerimisele hangiti ka 2015.a vajalikke teavikuid järelkomplekteerimise teel. Sellisel moel saadi juurde palju vajalikku teadmiskirjandust ning soovituslikku kirjandust õpilastele, samuti raamatuid, mille järele oli suur nõudlus.

E-raamatute ostud 2011 – 2015:

Aasta	Ostetud e-raamatuid ELLUsse					Tasuta e-raamatud	Aasta lõpus
	Nimetusi	Litsentse	EUR	Keskmine hind/ EUR	Laenutuste arv litsentsi kohta	Nimetusi	Nimetusi
2011	143	317	2 009,00	6,24	Piiranguteta	1	144
2012	250	428	3 095,25	7,23	35	2	390
2013	339	599	6 095,92	10,17	35	124	807
2014	354	813	9 244,19	11,37	20	0	1028
2015	538	1089	320,52 ¹³	12,23	20 and 10	96	1387

2014. aasta alguses muudeti Tallinna Keskraamatukogu ja Eesti Kirjastuste Liidu vahelist kokkulepet e-raamatute laenutustingimuste osas, mille tulemusel hakkas 2014. aastal ostetud e-raamatute litsentsidele varasema 35 laenutuskorra asemel kehtima 20 laenutuskorra piirang. E-raamatute litsentsitingimused vaadati Eesti Kirjastuste Liiduga üle 2015. aasta alguses, tingimusi ei muudetud. Hoolimata sellest otsustasid mitmed kirjastused oma e-raamatute müügingimusi raamatukogu jaoks muuta. Suve alguses andis kirjastus Varrak teada, et alates septembrist 2015 hakkab raamatukogu jaoks nende e-raamatute litsentsidele kehtima 20 asemel 10

laenutuskorra piirang. Peale seda muutsid ka mitmed teised kirjastused (nt Pilgrim Group, Petrone Print, Hea Lugu, Menu, Eesti Digiraamatute Keskus) oma e-raamatute litsentsi kehtivuseks raamatukogu jaoks 10 laenutuskorda. Kuna uued tingimused tähendasid võrreldes varasemaga ühe litsentsi kohta 50% vähem laenutusi, tuleb populaarsetele raamatutele veelgi sagedamini lisalitsentse osta. Võttes arvesse vaid ostetavatele litsentsidele kehtivat laenutuskordade piirangut, olid võrreldes 2013. aastaga (35 laenutuskorda) paljud litsentsid 2015. aasta lõpus (10 laenutuskorda) raamatukogule 3,5 korda kallimad.

Kaasaegseid e-raamatuid osteti ELLU-sse 2015. aastal peamiselt Eesti Digiraamatute Keskuse (EDRK) vahendusel. Komplekteerija koostas ELLU administreerimismoodulis olevate uute raamatute nimekirja järgi raamatukogu ostusoovide nimekirja ning edastas need EDRK-le vajalike nõusolekute ja lepingute hankimiseks. Lisaks osteti e-raamatuid otse kirjastuselt Libros Insanos.

2015. aastal osteti Tallinna Keskraamatukogusse 467 nimetust (2014. a 354 nimetust) e-raamatuid, kokku 1089 litsentsi (2014. a 813 litsentsi). Ostetud nimetustest 272 lisandusid ELLU-sse esmakordselt, ülejäänud olid juba olemasolevad nimetused, millele hangiti lisalitsentse. Enamuse ostetud e-raamatutest moodustasid ilukirjanduslikud teosed – 333 nimetust (2014. a 280 nimetust), kokku 873 litsentsi (2014. a 710 litsentsi). Eestikeelseid e-raamatuid osteti 463 nimetust (2014. a 348 nimetust), ingliskeelsed kolm nimetust (2014. a viis nimetust) ning venekeelseid üks nimetus (2014. a üks nimetus).

E-raamatuid osteti kokku 49 kirjastajalt (2014. a 37). Kõige rohkem kirjastustelt Varrak (219 nimetust; 489 eksemplari), Petrone Print (58 nimetust; 126 eksemplari), Tänapäev (53 nimetust; 117 eksemplari), Pilgrim Group (47 nimetust; 67 eksemplari) ning Hea Lugu (33 nimetust; 55 eksemplari).

EDRK vahendusel soovitud e-raamatute ostmiseks ei antud raamatukogule luba 44 uue nimetuse (2014. a 49 nimetuse) puhul, mis moodustab kõigest soovitud uutest nimetustest 13,8%. Saamata jäänud raamatutest 9,1% olid eesti autorite poolt kirjutatud ning 90,9% tõlkekirjandus. Negatiivseid vastuseid saadi aasta jooksul 11 kirjastuselt, nendest 25% kirjastuselt Ersen, 20,5% kirjastustelt Pikoprint ja samuti 20,5% kirjastuselt Tänapäev.

ELLU-s juba olemasolevatele e-raamatutele lisalitsentside ostmiseks saadi EDRK vahendusel 16 eitavat vastust, mis moodustab uuesti küsitud nimetustest 5,7%. Negatiivsed vastused saadi üheksalt erinevalt kirjastuselt.

Lisaks ostudele hangiti ELLU-sse e-raamatuid ka nullhinnaga, kokku 96 nimetust ja 291 litsentsi. Enamuse nendest moodustasid Kultuuriministeeriumi Eesti kirjanduse toetusprogrammi raames välja antud e-raamatud.

Uusi nullhinnaga e-raamatuid lisati ka kojulaenutatavatesse e-lugeritesse Boox – 26 nimetust kõikidesse e-lugeritesse (910 eksemplari).

Loodame, et Eestis hakatakse aktiivsemalt tegelema e-raamatute käibemaksu küsimusega ning leitakse võimalus maksta autoritele hüvitist e-raamatute laenutuste pealt. Laenutushüvitise maksmine võimaldaks raamatukogul laiendada e-raamatute

valikut, kuna autoritele hüvitise mittemaksmine on toodud ühe põhjusena, miks teatuid e-raamatuid Tallinna Keskraamatukogule ei müüda.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Kulud perioodikale 2005 – 2015:

		Kulud perioodikale
Aasta	Elanikke	EUR
2005	403 505	91 432,00
2006	399 096	96 327,64
2007	401 372	97 305,48
2008	401 372	88 121,38
2009	403 491	71 365,28
2010	406 699	63 899,38
2011	411 967	69 788,00
2012	415 850	77 457,33
2013	419 707	81 863,26
2014	429 867	97 288,56
2015	434 702	95 840,48

2015. aastal telliti ajalehti 41 nimetust (2014. a 40 nimetust):

- eestikeelseid 32 nimetust
- venekeelseid viis nimetust
- teistes keeltes kolm nimetust

Ajakirju telliti 183 nimetust (2014. a 180 nimetust):

- eestikeelseid 107 nimetust
- venekeelseid 39 nimetust
- teistes keeltes 37 nimetust

Lisaks tellitud perioodikale saadi annetustena 2015. aastal 15 nimetust ajalehti (2014.a 12 nimetust) ning 18 nimetust ajakirju (2014.a 13 nimetust).

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Kulud auvistele 2005 – 2015:

		Kulud auvistele
Aasta	Elanikke	EUR
2005	403 505	9 184,10
2006	399 096	8 532,21
2007	401 372	10 717,98
2008	401 372	12 724,81
2009	403 491	11 378,00
2010	406 699	7 271,10

2011	411 967	10 028,00
2012	415 850	7 717,86
2013	419 707	7 299,68
2014	429 867	6 842,01
2015	434 702	5 255,84

Ostetud auviste eksemplaarsuse kahanemine jätkus ka 2015. aastal. 2015. aastal lisandus Tallinna Keskraamatukogu kogudesse auviseid ostudena 384 nimetust (2014. a 605). Ostetud nimetusi lisandus kokku 427 eksemplari (2014. a 655). Auviseid osteti kogu Tallinna Keskraamatukogu süsteemi keskmiselt 1,1 eksemplari. 2015. aastal osteti muusikaosakonda 371 nimetust auviseid (2014. a 581 nimetust) kokku 372 eksemplari (2014. a 603 eksemplari).

Kui 2014. a oli laenutatavaid videosalvestisi kogus 57%, siis 2015. a kerkis nende osakaal 69 %-ni. Muusikaosakonnas tootleti ka 2015. aastal litsentse videosalvestiste kojulaenutamiseks. Tasuta ja tähtajatuid litsentse tootleti aasta jooksul 43 nimetusele, positiivne vastus taotlusele saadi 35 nimetuse puhul. Neist 14 filmile küsis tootja tähtajatu laenutusloa eest sümboolset litsentsitasu, mille me ka maksime. Taotlused esitati e-posti teel 11 tootjale / produtsendile, neist 2 ei vastanud taotlusele üldse, 8 vastasid jaatavalt ning 1 palus uuesti kontakteeruda 2016. a mais.

Tähtajalisi ja tasulisi hetkel kehtivaid litsentsilepinguid on keskraamatukogul sõlmitud ühe tootjaga - Eesti Joonisfilm, kellega 2015. aastal ühtegi uut lepingut ei sõlmitud ning olemasolevaid ei olnud vaja pikendada. Tähtajatuid, kuid tasulisi litsentsilepinguid on keskraamatukogul sõlmitud levifirmadega Sonatiin (nüüd Tespi OÜ) ja Coomor Kaubandus. Tespilt osteti keskraamatukogu muusikaosakonnale sel aastal 14 filmi laenutuslitsentsid.

Iga hangitud litsents on ühekordne, kehtib kindlale nimetusele ja eksemplarile.

Nii e-raamatute kui videosalvestiste laenutusõiguse probleemiga tegelemine jätkus ka 2015. aastal, sh ilmus 23. aprillil ajalehes Postimees Triinu Seppami ja Kaie Viigipuu-Kreintaali arvamuskirjutis teemal "Autoriõiguse seadus takistab e-raamatute ja filmide raamatukogudest laenutamist".

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

16.03 – 25.03.2015 viidi kõikides Tallinna Keskraamatukogu struktuuriüksustes ja veebis läbi uuring, mille eesmärgiks oli välja selgitada, mil määral Tallinna Keskraamatukogu täiskasvanud (isikud alates 18. eluaastast) lugejad nõustuvad kampaania „Tule raamatukokku!“ raames esitatud Tallinna Keskraamatukogu seisukohtadega, ning analüüsida kampaania plakatite tähele panemist, sh lugejate teadlikkust reklaamitud teenustest. Küsitluse tulemuste analüüsimisel arvestati 748 ankeediga.

Kampaaniast „Tule raamatukokku!“ olid kuulnud 55,2% küsitluses osalenutest. 35,8% vastanutest väitsid kindlalt, et nemad ei ole kampaaniast kuulnud. Kampaaniast olid

kuulnud 62,9% 18-24-aastastest ja 59,6% 40-49-aastastest isikutest. 30-39-aastastest isikutest olid kampaaniast kuulnud vähem kui pooled (43,9%).

Enim nõustusid lugejad väitega, et raamatukogud aitavad tagada kultuuri ja kirjanduse kättesaadavust igaühele, sõltumata sissetulekust. Ehk enamused näevad, et raamatukogu on oluline materiaalselt vähemkindlustatud inimestele.

Väide	Nõus (%)	Pigem nõus (%)
Raamatukogud aitavad tagada, et kultuur ja kirjandus oleks kättesaadav igaühele, sõltumata sissetulekust.	688 (92)	43 (5,7)
Raamatukogud toetavad elukestvat õpet.	491 (65,6)	174 (23,3)
Raamatukogud aitavad inimestel olla informeeritud.	458 (61,2)	209 (27,9)
Raamatukogud on kohad, kuhu inimesed saavad info saamiseks pöörduda.	448 (59,9)	202 (27)
Raamatukogudes saab teha palju arendavat.	336 (44,9)	254 (34)
Raamatukogud aitavad vähendada digitaalset lõhet.	324 (43,3)	231 (30,9)
Raamatukogudes saab teha palju huvitavat.	301 (40,2)	264 (35,3)
Raamatukogud on olulised inimeste sotsiaalsel kaasamisel ja pakuvad võimalust olla ühiskondlikult aktiivsed	287 (38,4)	251 (33,6)
Raamatukogud aitavad eri kultuuritaustaga inimestel lõimuda Eesti ühiskonda.	222 (29,7)	231 (30,9)
Raamatukogud aitavad eri keeletaustaga inimestel lõimuda Eesti ühiskonda.	211 (28,2)	209 (27,9)
Raamatukogud on ainult raamatute laenamise kohad.	108 (14,4)	141 (18,9)

Kampaania plakatitel reklaamiti kokku 10 teenust. Tulemustest selgus, et enim oldi teadlik e-raamatute laenutusteenusest (69,1% küsitluses osalenutest) ja kõige vähem teati erinevaid raamatukogu poolt pakutavaid koolitusi:

Teenus	Teadlikud (%)	sh teenust kasutanud (%)
E-raamatute laenus	517 (69,1)	66 (8,8)
Muusika kuulamise võimalus raamatukogus kohapeal	448 (59,9)	39 (5,2)
E-lugemise laenus (sh konsultatsioon)	434 (58)	38 (5,1)
Lauamängude mängimise võimalus raamatukogus kohapeal	422 (56,4)	25 (3,3)
Vabatahtlikuks olemise võimalus – võimalus ise kogukonnale üritusi korraldada	289 (38,6)	18 (2,4)
Filmide vaatamise võimalus raamatukogus kohapeal	285 (38,1)	27 (3,6)
Sportivahendite laenus	221 (29,5)	27 (3,6)
Tahvelarvutite kasutamise konsultatsioonid	211 (28,2)	23 (3,1)
Koolitus „Facebooki algõpe“	175 (23,4)	15 (2)
Graafikalaudade kasutamise koolitus	87 (11,6)	6 (0,8)

5,6% küsitluses osalenutest ei teadnud mitte ühtegi plakatitel reklaamitud teenust, 35,6% olid teadlikud 1-3 teenusest ja 56% 4-10 teenusest.

Suhtumist raamatukogu erinevatesse rollidesse mõjutab teadlikkus raamatukogu poolt pakutavatest teenustest, st teenuste aktiivne reklaamimine on väga oluline.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Lugejate kasutuses oli 2015. aastal 216 arvutitöökohta, sh 3 infokioskit. Raamatukogu arvuteid kasutati lugejate poolt 67 527 korral (s.o 13,5% vähem kui aastal 2014, kuid nt 45,5% vähem kui aastal 2010). Raamatukogu arvutite kasutamine on vähenenud arvutipargi vananemise tõttu. Lugejad eelistavad kasutada oma süle- ja tahvelarvutiteid ning nutitelefone.

Aasta lõpust on igas raamatukogus lugejatel võimalik kohalikesse laenata akupanga ROMOSS sailing 3. Akupanga abil saab laadida mobiiltelefonide, tahvelarvutite, MP3-mängijate ja muude digiseadmete akusid. Seadmel on kaks USB väljundit, 2.1A väljund võimaldab laadida suurema vooluvajadusega seadmeid, näiteks tahvelarvuteid. Akupanga abil saab korraga laadida kahe seadme akusid.

2014. aastast on võimalik analüüsida WiFi võrkude kasutamist. WiFi kasutatakse raamatukogudes väga palju. Näiteks on 2015. aastal raamatukogu peamajas WiFi kasutanud 122 inimest üheaegselt. Kuid ka haruraamatukogudes on aina enam WiFi kasutajaid, näiteks Pirita raamatukogus on 94 inimest korraga WiFi kasutanud.

Raamatukogu lugejarvuteid kasutatakse kõige enam internetist info otsimiseks ning igapäevaste toimingute tegemiseks (e-posti lugemine, pangaülekanded, digiallkirjastamine, lehtede veebiväljaanded, Facebook). Sel aastal oli märgata ka suuremal arvul dokumentide skaneerijaid, näiteks koolitöö jaoks, aga ka oma fotode ja dokumentide digiteerimise eesmärgil.

Dokumendihaldusprogrammis DocLogix registreeriti dokumente 37 sarja. Suurem osa kõikidest sõlmitud lepingutest on allkirjastatud digitaalselt. Kokku registreeriti dokumendihaldusprogrammis 1806 dokumenti.

Koondandmed eri dokumendiliikide lõikes aastal 2015:

Dokumendiregistris registreeritud dokumendid	2014, tk	2015, tk
Kirjad, volikirjad	605	641
Lepingud, aktid, protokollid	186	222
Käskkirjad, korraldused	216	190
Täitmisavaldused	251	153
Ettekirjutused	351	181
Teavikute: müügi käskkirjad, kõlbmatuks tunnistamise käskkirjad, utiliseerimiseks üleandmise aktid, kustutusaktid.	499	419
Ettepanekud teavikute kõlbmatuks tunnistamiseks		
Kokku registreeritud dokumente	2108	1806

4.2 Raamatukogu kasutamine

2015. aastal olid 27,7% (2014.a 25,2%) lugejatest alla 19-aastased isikud, 12,6 % (2014.a 13,2%) lugejatest olid 64-aastased ja vanemad. 71,2% (2014. a 71,6%) lugejatest olid naissoost.

Tallinna Keskraamatukogu lugejad aastal 2014 ja 2015:

Sünniaasta	Vanus	Lugejad 2014	Lugejad 2015	Muutus (+/-)
2011 - ...	-3	17	47	30
2010 - 2006	4-8	2 421	4 214	1793
2005 - 2001	9-13	8 638	8 517	-121
2000 - 1996	14-18	6 881	6 606	-275
1995 - 1991	19-23	6 053	5 145	-908
1990 - 1986	24-28	6 336	5 790	-546
1985 - 1981	29-33	5 107	5 074	-33
1980 - 1976	34-38	5 811	5 806	-5
1975 - 1971	39-43	6 205	6 183	-22
1970 - 1966	44-48	4 730	4 665	-65
1965 - 1961	49-53	3 534	3 348	-186
1960 - 1956	54-58	3 024	2 941	-83
1955 - 1951	59-63	2 951	2 873	-78
1950 - 1946	64-68	2 998	2 874	-124
1945 - 1941	69-73	2 373	2 297	-76
1940 - 1936	74-78	2 278	2 144	-134
1935 - 1931	79-83	1 153	1 013	-140
1930 - 1926	84-88	518	418	-100
1925 - 1921	89-93	85	60	-25
1920 - ...	94-100	5	5	0
Andmebaasis puudub		3	6	

Tallinna Keskraamatukogu 140 293 (2014. a 139 516) registreeritud lugejast (2011-2015) kasutas eelmisel aastal raamatukogu teenuseid 70 026 (2014.a 71 121) lugejat. Mitmete raamatukoguteenuste kasutamine ei eelda lugejaks registreerimist ja nii ei sisalda eelpool toodud arvud nende teenuste kasutajaid, kus lugejaks registreerimine ei ole nõutud, nt üritustel osalemine, näituste külastamine, perioodika lugemine raamatukogus kohapeal, infopäringute esitamine. Nii saavad vanemad, kes on toonud oma lapsed raamatukokku muinasjututundi, lugeda sel ajal lugemissaalis päevalehti, et hoida ennast kursis ühiskonnas toimuvaga või tutvuda näitusega. Raamatukogus toimuvatele üritustele tullaakse sageli koos pere või sõpradega, et raamatukogust otse kas kinno, sünnipäevale vm edasi liikuda. Raamatute leidumuspäringuid esitatakse raamatukoguhoidjatele nii raamatukogus kohapeal kui ka interneti vahendusel ning aidanud oleme kõiki sõltumata lugejakaardi olemasolust.

Raamatukogu lugejate ja laenutuste arv aastatel 2014-2015:

Raamatukogu	Lug-d 2014	Lug-d 2015	Muutu s (+-)	Laenut-d 2014	Laenut-d 2015	Muutus (+-)
* 1.Keskrk	37 832	37 117	-715	532 622	521 046	-11 576
2. Kadrioru	2373	2468	95	26 853	27 494	641
3. Kalamaja **	3890	3955	65	53 762	51 875	-1887
4. Kännukuke **	7573	7417	-156	135 096	131 195	-3901
5. Laagna	3553	3431	-122	80 588	72 090	-8498
6. Männi	4568	4585	17	63 991	60 682	-3309

7. Männiku	2011	2094	83	34 895	35 561	666
8. Nurmenuku **	5303	5132	-171	73 817	73 574	-243
9. Nõmme **	6115	6043	-72	84 535	81 118	-3417
10. Paepealse **	5175	5173	-2	96 438	95 209	-1229
11. Pelguranna **	4327	4204	-123	95 565	90 614	-4951
12. Pirita **	3283	3100	-183	50 093	50 403	310
13. Pääsküla	4376	4483	107	59 906	56 731	-3175
14. Sõle	3800	3737	-63	55 526	53 581	-1945
15. Sääse	5291	5413	122	74 141	74 877	736
16. Tondi	2423	2528	105	38 103	37 159	-944
17. Torupilli	4382	4549	167	51 056	51 836	780
18. V-Õismäe	5675	5762	87	81 960	78 386	-3574
Katarina Jee	1421	1385	-36	21 401	18 811	-2590
ELLU	1596	1996	400	10 488	14 109	3621
KOKKU	114 967	114 572	-395	1 720 229	1 675 997	-44 232
Lugejad ühekordselt	71 121	70 026	-1095			

* Keskrk – eestikeelse kirjanduse osakond ja muusikaosakond (Estonia pst 8) ning võõrkeelse kirjanduse osakond (Liivalaia 40).

** Laenutused = laenutused koju + kohallaenutused (valikstatistika); haruraamatukogude lõikes sisaldab spordivahendite laenutusi (354 laenutust), aga „laenutusi kokku“ ei sisalda spordivahendite laenutusi.

Raamatukogu laenajate ja kojulaenutuste arv 2014-2015:

Raamatukogu	Laenajad 2014	Laenajad 2015	Muutus (+-)	** Laenut-d koju 2014	** Laenut-d koju 2015	Muutus (+-)
* 1.Keskrk	37 257	36 546	-711	518 106	511 962	-6 144
2. Kadrioru	2359	2455	96	26 805	27 421	616
3. Kalamaja	3846	3904	58	53 557	51 681	-1 876
4. Kännukuke	7509	7345	-164	134 638	131 026	-3 612
5. Laagna	3498	3360	-138	79 660	71 255	-8 405
6. Männi	4539	4557	18	63 220	60 077	-3 143
7. Männiku	1986	2072	86	33 919	35 416	1 497
8. Nurmenuku	5190	5098	-92	73 443	73 392	-51
9. Nõmme	6057	5988	-69	84 222	80 852	-3 370
10. Paepealse	5111	5110	-1	96 293	93 902	-2 391
11. Pelguranna	4186	4099	-87	93 866	89 343	-4 523
12. Pirita	3246	3069	-177	49 972	50 306	334
13. Pääsküla	4319	4443	124	59 653	56 610	-3 043
14. Sõle	3740	3681	-59	55 032	53 291	-1 741
15. Sääse	5235	5381	146	74 069	74 841	772
16. Tondi	2386	2489	103	37 995	37 159	-836
17. Torupilli	4320	4493	173	50 453	51 304	851
18. V-Õismäe	5627	5712	85	78 947	76 861	-2 086
Katarina Jee	1403	1359	-44	21 401	18 811	-2 590
ELLU	1596	1996	400	10 488	14 109	3 621
KOKKU				1 695 132	1 659 265	-35 867
Laenajad ühekordselt	69 587	68 649	-938			

* Keskrk – eestikeelse kirjanduse osakond ja muusikaosakond (Estonia pst 8) ning võõrkeelse kirjanduse osakond (Liivalaia 40).

** Laenutused koju – haruraamatukogude lõikes sisaldab spordivahendite laenutusi (haruraamatukogudes kokku oli 354 laenutust); laenutused KOKKU seda ei sisalda

Eelmisel aastal laenati meie raamatukogudest koju 1 659 265 raamatut, ajakirja, heli- ja videosalvestist, päevas laenati keskmiselt 6975 teost. Laenutuste arv vähenes pea kõikides meie raamatukogudes. Võrreldes aastaga 2014 langes laenutuste arv 2,1%. Laenutuste arvu languse ühe põhjusena näeme lugejate poolt nõutud A-st B-sse teenuse populaarsust. Tegemist on teenusega, kus ühest teenindusosakonnast või haruraamatukogust laenatud raamatud võib tagastada ükskõik millisesse meie teenindusüksusesse. A-st B-sse teenuse populaarsus muudab aga lugejate poolt nõutud raamatute ringlemise aeglasemaks, st raamatud on transpordi ootel, mistõttu soovitud raamatute kättesaamise aeg pikeneb. Eelmisel aastal oli transpordi ootel rekordarv raamatuid ehk enam kui 120 000 raamatut. Uus majandusbuss on hädavajalik.

A-st B-sse teenuse kasutamine aastatel 2008-2015:

Aasta	Raamatute arv	Muutus	Muutus % (võrreldes eelneva aastaga)	Muutus % (võrreldes aastaga 2008)
2008	15 532			
2009	19 873	4341	27,9	27,9
2010	72 657	52784	265,6	367,8
2011	96 464	23807	32,8	521,1
2012	107 151	10687	11,1	589,9
2013	113 996	6845	6,4	633,9
2014	113 940	-56	- 0,05%	633,6
2015	120 285	6345	5,6	674,4

Kui aga võrrelda 2015. a laenutuste arvu 2007. a laenutuste arvuga, näitab statistika 17,7% tõusu.

Ootejärjekorda pandi väga erineva sisuga teavikutele, aga kõige populaarsemad olid teosed, mis leiavad enam kajastamist meedias. Tänu antud teenusele jõudis 2015.a lugejani 3206 teavikut (ei ole arvestatud äraütlemissi – lugejad on tühistanud raamatusoove seoses sellega, et teos on mujalt kiiremini kätte saadud). Jätkuvalt tunnevad lugejad huvi, millal saab hakata ennast järjekorda panema ilukirjandusele.

1. juulist hakkasime lugejatele laenutama koju ajalehti, v.a. Eesti Päevalehte, Postimeest, Äripäeva ja Õhtulehte. Korraga on lugejal õigus laenata koju kuni kümme ajalehte ja seitsmeks päevaks. Huvi teenuse vastu on olnud vähene. Poole aasta jooksul laenati ajalehti vaid 122 korral. Sellest hoolimata otsustasime teenuse pakkumist jätkata.

ELLU avamisest lugejatele ehk aastatel 2012 – 2015 on e-raamatute laenamis- ja lugemiskeskonda ELLU teinud endale konto 4916 lugejat, neist 1996 laenasid e-raamatuid ka aastal 2015, kokku 14 109 e-raamatut.

Võrdluseks Tallinna Keskraamatukogu lugejad, laenajad ja laenutused:

AASTA	Tallinna Keskraamatukogu			sh ELLU	
	Lugejad	Laenajad	Laenutused (trükiraamatud)	Laenajad	Laenutused
2005	<i>vana statistika arvestuse süsteem</i>	<i>vana statistika arvestuse süsteem</i>	1 653 897		
2006	<i>vana süsteem</i>	<i>vana süsteem</i>	1 414 445		

2007	62 381	57 802	1 409 905		
2008	66 028	61 847	1 542 266		
2009	70 672	66 580	1 717 357		
2010	72 501	71 662	1 738 520		
2011	73 320	71 959	1 816 660		
2012	72 514	71 073	1 802 685	1404	6313
2013	72 600	71 162	1 767 343	1473	9595
2014	71 121	69 587	1 685 251	1596	10 488
2015	70 026	68 649	1 645 387	1996	14 109

ELLU kasutajaid on näiteks ka järgmistest Eesti koolidest ja piirkondadest, kus Eesti kooli loodud ei ole: Eesti Kool Irimaal, Bologna Eesti Kool, Eesti Kool Hollandis, Berliini Eesti Kool, Kölni Eesti Kool, Müncheni Eesti Kool, Eesti Kool Belgias, New Yorgi Eesti Kool, Washingtoni Eesti Kool, Toronto Eesti Seltsi Täienduskoolid, Stockholmi Eesti Kool, Shanghai Community International School.

Võrreldes 2014. aastaga tõusis e-raamatute laenutuste arv 34,5%, võrreldes 2012. aastaga (ELLU esimese tegutsemisaastaga) 123,5%. E-raamatuid laenas eelmisel aastal 2,9% Tallinna Keskraamatukogu lugejatest, mis on seletatav ka paber kandjal raamatute ja e-raamatute kogu osakaaluga meie kogudes. Alates ELLU loomisest oleme ostnud kokku 3246 litsentsi, millest 2015.a lõpuks oli ära kasutatud 640 litsentsi.

ELLU kasutajakonto omanike vanuseline osakaal:

Sünniaasta	Vanus	Kasutajad 2012-2015
2011 - ...	-3	31
2010 - 2006	4-8	299
2005 - 2001	9-13	473
2000 - 1996	14-18	557
1995 - 1991	19-23	726
1990 - 1986	24-28	617
1985 - 1981	29-33	611
1980 - 1976	34-38	539
1975 - 1971	39-43	409
1970 - 1966	44-48	244
1965 - 1961	49-53	157
1960 - 1956	54-58	101
1955 - 1951	59-63	57
1950 - 1946	64-68	44
1945 - 1941	69-73	26
1940 - 1936	74-78	15
1935 - 1931	79-83	5
1930 - 1926	84-88	0

27,7% on ELLU kasutajakonto omanikest alla 19-aastased isikud ja 0,9% 64-aastased ja vanemad. 74,9% ELLU kasutajakonto omanikest on naissoost.

Võrreldes aastaga 2014 langes muusikaosakonnas helisalvestiste kojulaenus 25,9% ning kohal kasutus 14,1%. Kuna helisalvestiste komplekteerimispõhimõtetes, aastases juurdetulekus ja laenutustingimustes ei ole muudatusi olnud, võib muudatus olla seotud nt Spotify tulekuga Eesti turule aprillis 2015. Kui videosalvestiste kojulaenus

jäi enamvähem samale tasemele, siis filmide kohapeal vaatamine langes 26,4%. Küll aga on tõusnud konsoolimängude kohapeal mängimine, võrreldes aastaga 2014 15,8% ja aastaga 2013 57,8%. Võrreldes varasemaga tullakse muusikaosakonda sagedamini kohapeale otsima istumiskohta, kus saaks oma arvuti ja/või materjalidega töötada. Ka lapsed tulevad tihti laua taha lisaks joonistamisele ka koolitükke tegema või tahvelarvutis/nutitefonis surfama. Vaadates arenguid Põhjamaade raamatukogudes, kus füüsiliste helisalvestiste ja videosalvestiste laenutused on aasta-aastalt langenud, kuid muud teenused on lugejate soovidest vastavalt laienenud, peame mõtlema, kuidas saame muusikaosakonna teenuseid edasi arendada.

Raamatukogu külastuste ja virtuaalkülastuste arv aastatel 2014-2015:

Raamatukogu	Külast-d 2014	Külast-d 2015	Muutus (+/-)	Virtuaal- külas-d 2014 **	Virtuaal- külas-d 2015 **	Muutus (+/-)
* 1.Keskrk	321 189	323 920	2731	477 254	477 446	192
2. Kadrioru	15 954	17 046	1092	6340	6143	-197
3. Kalamaja	33 317	32 911	-406	7426	7695	269
4. Kännukuke	77 462	78 563	1101	11 832	12 661	829
5. Laagna	42 349	40 221	-2128	5606	5551	-55
6. Männi	39 042	38 598	-444	6849	7751	902
7. Männiku	21 536	20 472	-1064	5043	5211	168
8. Nurmenuku	43 659	43 675	16	7373	7767	394
9. Nõmme	59 365	55 252	-4113	11 149	11 588	439
10. Paepealse	64 258	63 486	-772	5217	5474	257
11. Pelguranna	67 454	69 314	1860	4660	4548	-112
12. Pirita	27 595	27 737	142	7224	7870	646
13. Pääsküla	40 347	39 463	-884	9795	9883	88
14. Sõle	37 712	35 516	-2196	5397	5556	159
15. Sääse	41 031	41 984	953	9640	10 174	534
16. Tondi	17 905	18 043	138	5056	5310	254
17. Torupilli	31 265	30 281	-984	5363	5766	403
18. V-Õismäe	46 151	46 982	831	7238	7967	729
Katarina Jee	12 149	12 540	391	4226	4571	345
KOKKU	1 039 740	1 036 004	-3736	477 254	477 446	192

* Keskrk – eestikeelse kirjanduse osakond ja muusikaosakond (Estonia pst 8) ning võõrkeelse kirjanduse osakond (Liivalaia 40).

** Haruraamatukogude virtuaalkülastused = nende esilehtede statistika

Hoolimata erinevatest e-teenustest, e-raamatute laenamise võimalusest külastasid lugejad juba kuuendat aastat järjest raamatukogu rohkem kui miljon korda - 1 036 004 korda. Päevas külastas meie raamatukogusid seega keskmiselt 4354 inimest. Võrreldes aastaga 2014 vähenes külastuste arv 0,4% võrra, kuid raamatukogud olid riigipühade kokkulangevuse tõttu tööpäevadel 2015. aastal ka vähem avatud. Võrreldes masu-eelse ajaga ehk 2007. aastaga on külastuste arv 25,8% suurenenud.

Virtuaalkülastuste arv 2008-2015:

Aasta	Virtuaalkülastuste arv	Muutus	Muutus % (võrreldes eelneva aastaga)
2008	267 032	35 859	15,5
2009	302 753	35 721	13,4
2010	413 187	110 434	36,5
2011	419 341	6154	1,5

2012	503 388	84 047	20
2013	445 346	-58042	-11,5
2014	477 254	31 908	7,2
2015	477 446	192	0,04

* Virtuaalkülastuste arvu järsk tõus aastal 2012 on seotud sellega, et paar kuud olid kasutusel nii vana kui uus raamatukogu veebileht.

Kuna tegeleme aktiivselt raamatukogu veebilehe ja e-teenuste arendamisega, peame lisaks füüsilistele külastustele arvestust ka virtuaalkülastuste osas. Virtuaalkülastuste arv küll tõusis võrreldes aastaga 2014, kuid mitte märkimisväärselt – 0,04%. Füüsiliste ja virtuaalsete külastuste kokkuliitmisel näeme, et sarnaselt eelmise aastaga moodustavad virtuaalkülastused 31,5% külastustest. Veebilehe lehtede vaatamisi oli 2015. aastal 1 322 654 (2014. a 1 254 810). Keskmiselt veetis külastaja veebilehel 2 min ja 25 sekundit (2014. a 2 min 21 sek). Lastelehe lehtede vaatamisi oli 129 108 (2014.a 132 890) ja Muusikalehe lehtede vaatamisi 19 515 (2014. a 14 020).

Raamatukogude 2015. aasta teenindusnäitajate võrdlus aastaga 2007:

Raamatukogu	Lug-d 2007	Lug-d 2015	Muutus %	Külast-d 2007	Külast-d 2015	Muutus %	Laenut-d koju 2007	Laenut-d koju 2015	Muutus %
* 1.Keskrk	29 536	37 117	25,7	276 539	323 920	17,1	456 697	511 962	12,1
2. Kadrioru	1777	2468	38,9	15 370	17 046	10,9	28 623	27 421	-4,2
3. Kalamaja	1819	3955	117,4	13 513	32 911	143,6	31 412	51 681	64,5
** Koplil	1390	0	-100,0	12 107	0	-100,0	28 593	0	-100,0
4. Kännukuke	5379	7417	37,9	69 586	78 563	12,9	114 298	131 026	14,6
5. Laagna	2959	3431	16,0	32 604	40 221	23,4	75 269	71 255	-5,3
** Merivälja	799	0	-100,0	5784	0	-100,0	12 080	0	-100,0
6. Männi	4388	4585	4,5	49 634	38 598	-22,2	100 316	60 077	-40,1
7. Männiku	1385	2094	51,2	17 154	20 472	19,3	30 269	35 416	17,0
8. Nurmenuku	775	5132	562,2	3533	43 675	1136,2	4003	73 392	1733,4
9. Nõmme	4538	6043	33,2	40 582	55 252	36,1	57 153	80 852	41,5
10. Paepealse	3135	5173	65,0	52 959	63 486	19,9	67 040	93 902	40,1
11. Pelguranna	3334	4204	26,1	44 514	69 314	55,7	74 574	89 343	19,8
12. Pirita	1967	3100	57,6	17 533	27 737	58,2	26 032	50 306	93,2
13. Pääsküla	2937	4483	52,6	30 295	39 463	30,3	44 909	56 610	26,1
14. Sõle	1405	3737	166,0	25 561	35 516	38,9	50 096	53 291	6,4
15. Sääse	3336	5413	62,3	30 027	41 984	39,8	54 962	74 841	36,2
16. Tondi	1644	2528	53,8	19 102	18 043	-5,5	30 684	37 159	21,1
17. Torupilli	2637	4549	72,5	24 892	30 281	21,6	38 691	51 304	32,6
18. V-Õismäe	4345	5762	32,6	42 562	46 982	10,4	84 204	76 861	-8,7
Katarina Jee	0	1385	100,0	0	12 540	100,0	0	18 811	100,0
ELLU	0	1996	100,0	0	0	0,0	0	14 109	100,0
KOKKU	80 485	114 572	42,4	823 851	1 036 004	25,8	1 409 905	1 659 265	17,7
	62 381	70 026	12,3						

Tabelis on arvestatud laenutusi koju, kuna kohallaenutusi arvestatakse valikstatistikaga.

* Keskrk – eestikeelse kirjanduse osakond ja muusikaosakond (Estonia pst 8) ning võõrkeelse kirjanduse osakond (Liivalaia 40).

** Raamatukogu on suletud.

2015. aasta teenindusnäitajaid mõjutasid:

- Tihe konkurents inimeste vabale ajale.
- Inimeste suurenenud võimalused kasutada arvutit jm IT-seadmeid, lugeda e-raamatuid ja saada huvipakkuvat informatsiooni raamatukogu külastamata.

- Internetist vabalt kättesaadavate venekeelsete e-raamatute lugemine noorema venekeelse lugejaskonna seas.
- Raamatukogu arvutite kasutamise vähenemine, kuna aina enam tullakse raamatukokku oma seadmetega, mis on kiiremad ja milles on paremad programmid. Raamatukogu arvutites olev Windows XP operatsioonisüsteem tegi teatud elementaarsete toimingute tegemise arvutites aeganõudvaks ja keeruliseks. Raamatukogu lugejatele suunatud arvutid vajavad kiiresti väljavahetamist, et saaksime ühiskonna ja kogukonna nõudlusele vastata.
- Raamatute väike eksemplaarsus arvestades Tallinna linna suurust (lugejad soovivad saada neile vajalikku teost kohe, mida raamatukogu aga tagada ei suuda).
- A-st B-sse teenuse populaarsuse tõus (teenus, kus raamatu saab tagastada ükskõik millisesse haruraamatukogusse) – 2015. a oli rohkem kui 120 000 raamatut ajutiselt (ca 2 nädalat) ringlusest väljas – ühest küljest on lugejad teenusega rahul, teisest küljest tekitab pikk viiteaeg rahulolematust.
- Eelarve muutumatus ei võimalda tagada lugejate vajadustele ja ootustele vastavat riistvara ja tarkvara.
- Liiga vähene suhtlus lugejaga teenindusprotsessis – peaksime senisest rohkem lugeja vastu huvi tundma, lugemiseelistusi küsima ning soovitama kirjandust, mis ei ole raamatukogust välja laenutatud.
- Seitsme haruraamatukogu kollektiivpuhkused (eelarve kokkuhoidmiseks) - raamatukoguteenuseid kasutatakse osadel kuudel vähem.
- Raamatukogude lahtiolekupäevade arv oli 2014. aastal 3947, 2015. aastal 3921.
- Kasvanud teadlikkus e-kataloogist ESTER ei too enam raamatukokku lugejaid, kes soovivad ainult konkreetset raamatut (kui e-kataloogist ESTER näevad, et raamat on välja laenutatud, siis otsustakse kohapeale mitte tulla), lugejad ei raiska asjatult oma aega (mis ei tähenda, et nad oleksid vähem pettunud, kui soovitud teos on välja laenutatud); samas on nii raamatukoguhoidjatel vähem võimalusi soovitada muid teoseid (mis võivad olla nt koolitöö tegemiseks isegi paremad) ja teenuseid.
- Aina enam on neid, kes lähevad välismaale õppima või kolivad sinna tööle ja see ei jäta mõju avaldamata ka raamatukogu lugejate, külastuste ja laenutuste arvule.
- Osade raamatukogude läheduses tasuta parkimisvõimaluste puudumine.
- Majanduse stabiilne areng ja perede sissetuleku tõus - osade perede suurenenud võimalused ise endale koju raamatuid osta, seda eriti lastele.
- Ajapuudusel väiksemas koguses teavikute laenamine - aina enam laenatakse vaid 1-2 teavikut korraga, sest ajapuudusel lihtsalt rohkem lugeda ei jõuta.
- Vanemaealised lugejad käivad raamatukogus tihti vaid perioodikat kohapeal lugemas.
- Osad vanemaealised lugejad, kellel ei ole e-posti aadressi ja kuulevad, et raamatu saabumisest teatamine telefoni teel on tasuline teenus, loobuvad ennast kirjandusele järjekorda panemast.
- Personalivoolavuse negatiivne mõju teeninduse kvaliteedile ning võimele tagada koolituste ja ürituste regulaarsus ja hea tase. Kuus töötajat (sh viis raamatukoguhoidjat) andsid teada pere juurdekasvust 2015. aastal. Raamatukoguhoidjate töötasu ei ole konkurentsivõimeline ning igal aastal kaotame sel põhjusel häid töötajaid. Madal palk ei kompenseeri töötamist

õhtusel ajal ja laupäeviti ning ka see on sageli töölt lahkumise põhjuseks. Uue töötaja otsimine, koolitus ja sisseelamine võtab aga aega.

- Võõrkeelse kirjanduse osakonna lugemissaali tabas uputus. Alternatiivina kasutusele võetud Loovuse tuba mahutas nt vähem arvuteid, kui neid oli olnud lugemissaalis.
- Laagna raamatukogu asukoht on halvasti leitav ja transport Lasnamäe poolt ebamugav. Transpordivahendeid kasutades jääb pikk maa jalgsi käia.
- Septembrikuus alustati Paepealse raamatukogu hoone esimesel korrusel suureulatuslike ehitustöödega, mis tõi kaasa müra ka raamatukogu ruumidesse, mis raskendas isegi raamatukoguhoidjate suhtlemist lugejatega, samuti oli häiritud raamatukogus kohapeal lugemine.
- Raamatukogubussitöös oli häireid seoses bussi tehnilise rikke ja bussijuhi haigestumise tõttu. Samuti ei võimaldanud teetööd ning valesti pargitud autod raamatukogubussil alati õiges peatuskohas peatuda - raamatukogubussil oli pea igal nädalal probleeme ligipääsuga 17-sse peatusesse. Abi ei saanud ka koostöös Tallinna Munitsipaalpolitsei Ametiga, kes teavitas autoomanikke valesti pargitud sõidukitest. 2016. aasta jaanuarikuu teiseks nädalaks paigaldati peatumist keelavad märgid kõikidesse raamatukogubussi peatustesse. See küll ei garanteeri, et peatustesse enam ei pargita, kuid vähemalt annab see õiguse nõuda pargitud autode omanike teavitamist ja autode eemaldamist, mis oli probleemiks 2015. aastal, kui liiklusmärke enamikes peatustes.

Raamatukogubussi teenindust mõjutavad järgmised tegurid: töötajate tervislik seisund (ilma bussijuhita ei ole võimalik marsruudile sõita), ilmastikuolud (halva ilma korral ei ole külastajaid), liikluskorraldus (ootamatud teetööd ja kiiruspiirangud) ning bussi tehniline seisukord (katkise bussiga ei ole võimalik välja sõita). Raamatukogubuss on sõitnud marsruudil ca 7,5 aastat ja seda on näha ka bussi tehnilisest seisukorrast, sest buss näitab vaikselt vanakssaamise märke. 2015. aastal oli vaja kaassõitjapoolne aken uuesti ette kinnitada, sest tihendid olid lahti põrunud ja niiskus klaasi vahele läinud (bussijuht ei näinud enam küljepeeglist liiklejaid), abiaste tuli parandada, sest see ei käinud korralikult sisse ja välja (vanematel inimestel oli seetõttu raskusi bussi sissesaaamisega), mõningate riiulite kruvid tuli uuesti kinnitada (raamatud kukkusid põrandale, sest riiulid ei olnud enam kindlalt paigal), uued akud soetada (et oleks võimalik elektrit kasutada seismise ajal), bussi vedrustust reguleerida (buss oleks balansis ja piisavalt kõrgel) jne. Raamatukogubusside keskmine n.õ eluiga on IFLA standardite järgi umbes 10 aastat (olenevalt läbisõidust ja seisukorrast), seega tuleb lähiaastatel hakata mõtlema, kuidas raamatukogubussi teenust edasi pakkuda.

Aastal 2010 paika pandud raamatukogubussi marsruut on end külastajate rohkuse tõttu õigustanud. Küll tuli 2015. aastal muuta Ümera peatuse asukohta, kuna antud peatusesse muutus ligipääs võimatuks selle piirkonna teetööde tulemuse tõttu. Raamatukogubussi peatused on tähistatud postidega, mille küljes on selles piirkonnas peatumise kellaajad ning posti tipus on R-täht punasel taustal. Vahel kipuvad postid siia-sinna liikuma (mõnikord 40-50 meetrit), aga siiani pole ükski post veel päris ära kadunud.

Raamatukogubussi külastati sarnaselt eelnevate aastatega kõige rohkem Lasnamäe linnaosas, kus on täna vaid kaks paikset raamatukogu, kuigi seaduse järgi peaks neid olema rohkem.

E-lugereid laenati 270 (2014.a 275) korral. Enamasti sooviti e-lugereid laenata tutvumiseks, reisimise ajaks või kooli soovitusliku kirjanduse lugemiseks.

Sporti- ja liikumisvahendeid laenati 2015. aastal 354 (2014. a 617) korral, mis on 41,7% vähem kui liikumisaastal ehk aastal 2014. Enim laenati 2015. a sammulugejat (74 laenutust), kõndimiskeppe (65 laenutust), pulsikella (50 laenutust), käeraskusi (30 laenutust) ja jalgpalli (30 laenutust). Suurim nõudlus spordivahendite järele oli Põhja-Tallinna linnaosas asuvas Pelguranna raamatukogus ja Lasnamäel asuvas Paepealse raamatukogus.

2015. aastal lisandus meie raamatukogu kirjandusblogisse „Lugemiselamused“ 55 raamatututvustust, sh 52 olid eesti keeles ja 3 inglise keeles. Raamatututvustusi kirjutasid 33 raamatukoguhoidjat ja Männiku raamatukogu vabatahtlik. Kirjandusblogi sirvisid eelmisel aastal 7834 inimest, virtuaalkülastusi oli 17 362. 90,5% külastustest tehti Eestis, 9,5% teistest riikidest (63st riigist). Venekeelsesse kirjandusblogisse lisasid 8 raamatukoguhoidjat 16 postitust. Venekeelset kirjandusblogi sirvisid 942 külastajat, virtuaalkülastusi oli 2211. 60,8% külastustest tehti Eestis, 25,4% Venemaal, 13,8% teistes riikides (26st riigist).

Valikstatistika nädalatel, mil tehakse kohallaenutuste valikstatistikat, arvestatakse teenindusosakondades ja haruraamatukogudes ning raamatukogubussis ka e-teeninduse ja telefoniteeninduse näitajaid. 2015. aastal kirjutati e-posti teel teenindusosakondadele ja haruraamatukogudele 22 109 (2014. a 19 542) e-kirja, neist 13 103 (2014. a 13 692) korral paluti pikendada teavikute tagastamistähtpäeva. Telefoni teel teenindati lugejaid 70 411 (2014. a 72 043) korral, sh paluti raamatute tagastamistähtaega pikendada 44 692 (2014. a 45 795) korral. Antud lõigus toodud näitajad ei kajastu riiklikus statistikas.

Aina enam hakkavad lugejad raamatukoguga suhtlema e-kirja teel, sest see on mugav - e-kirja saab saata nt töö- või koduarvutist, tahvelarvutist, nutitelefonist ning e-kirja saatmine on tasuta. E-kirjadele vastamine on aga aeganõudvam kui küsimustele vastamine raamatukogus kohapeal või telefoni teel. 2015. aastal viidi töötajatele läbi koolitus „E-kirjadele vastamine“, kus tutvustati ka siseveebis olevat dokumenti „Teeninduskokkulepped“, milles on kirjeldatud e-kirjadele vastamise head tavad. Samuti uuendati e-kirjadele vastamise põhjasid, et töötajatel oleks kergem lugejate e-kirjadele vastata.

2015. aastal tehti lugejate paremaks teenindamiseks suuremaid ümberkorraldusi võõrkeelse kirjanduse osakonnas. Ürituste saalis muudeti inventari paigutust, et üritusele hilineja ei segaks oma sisenemisega esinejat. Fotonäituse ja kunstlilledel abil muudeti ruum hubasemaks. Vähendamaks koolituse või ürituse ettevalmistusaega, paigaldati lakke projektor, et oleks mugav läbi viia ka spontaansed koolitused ja üritused (et ettevalmistusele ei kuluks palju aega). Esinejatele hangiti tugitoolid ning tahvel, kuhu on hea ettekannet tehes kirjutada. Seoses garderoobi vähese kasutamisega lugejate poolt muudeti garderoobiruum rühmatööruumiks. Teenindusruumides paigutati erinevatesse kohtadesse riidenagid, suuremate kottide jaoks kotikapid. Sügisel alustati lugemissaali varukogu ühte ossa ema ja beebi toa loomisega. Toas on emal võimalik beebit toita ja tema mähkmeid vahetada. Ruumi paigutati tugitool, kraanikauss, mähkimislaud ja ka väike radiaator, et noorel ilmakodanikul jahe ei

hakkaks. Aasta lõpuks telliti ka uued sildid, mis on suurema kirjaga ja paremini nähtavad kõikidele raamatukogu külastajatele, muutes orienteerumise lihtsamaks ka näiteks vaegnägijatele. Välisukse ees olevale trepile lisati ramp, mida mööda on kergem ratastooliga raamatukokku siseneda. Ratastoolis lugejatele korraldati juurdepääs kojulaenutussaali. Samuti muudeti lugejate tualettruum inva WCks.

Uue hubase sisekujunduse sai peamaja uudistesaal. Lehelugejate kasutuses on 2015. aasta algusest kaheksa tugitooli ja 18 istekohta laua taga. Tugitoolides istudes saab jälgida Eesti Rahvusringhäälingu uudistesaaeid. Saalis on WiFi ühendus, kaks internetiühendusega arvutitöökohta ning võimalus laadida isiklikke süle- ja tahvliarvuteid jm nutiseadmeid.

Peamaja eestikeelse kirjanduse osakonda osteti 2015. aastal mugavaid toole, tumbasid, istmepatju ja diivan, et lugejad tunneksid ennast kohapeal kirjandust lugedes mugavalt. Samuti soetati uus vaip beebitundide läbiviimiseks ning laste- ja noorteteenindusse uued funktsionaalsed arvutilauad. Sõle raamatukokku hangiti lastele isutamiseks juurde mugavaid tumbasid ja patju ning alustati ettevalmistusi õmblustoa avamiseks: soetati elektriõmblusmasin, triikimislaud ja aurutriikraud.

Kännukuke raamatukogu teise korruse teenindussaali loodi eraldi klaasseintega ruum noortele suunatud tegevuste jaoks (sh rühmatööde ning noorteürituste läbiviimiseks). Nõmme raamatukogu sai aknalaudadele mugavad padjad, et noored saaksid ka aknalaudadel mugavalt istuda.

Mugavaid lugemiskohtasid sai juurde ka Pirita raamatukogu: lugemissaali osasse lisandus neli uut diivanit, 13 patja ja kaks mugavat ning kõigi eagruppide poolt kiirelt omaks võetud tugitooli. Pirita raamatukogu juhataja on kirjutanud: "Suurepärased tugitoolid on aidanud mitmetel lugejal ennast raamatukokku pikemaks ajaks lugema unustada." Raamatukogu ühest nurgast kujundati teismeliste mõnus lugemis- ja lauamängunurk. Trepialune lugemispesa sisustati vaipade ja kott-toolidega. Lastenurgas olev sein ja trepi juures olev post kaeti musta tahvelvärviga - tahvel on tore ja praktiline abivahend laste rühmakoolituste läbiviimisel ning värvitud posti kasutatakse ürituste reklaamimiseks, teadete edastamiseks jms.

Sääse raamatukogu sai päris pisikeste külastajate jaoks laua ning toolid. Tänu sellele on raamatukogu saanud väikelastele teha eraldi lugemispesa koos põnniraamatute ja mänguasjadega. Lapsevanemad on juba harjunud, et toovad lapsed põnninurka ning lähevad ise suuremate poolele raamatuid valima. Teenindussaal sai juurde kolm väikest lauda koos toolidega ja kolm tumepunast nahast tugitooli, viimaseid kasutati nt kirjanikuga kohtumise ürituse ajal. Sügisel toimus Sääse raamatukogus (vahemikus 19. -30. oktoober) koridori ja ürituste saali remont: koridori paigaldati uued põrandaplaadid ja ürituste ruumis sai põrand uue katte, mõlemas ruumis värviti seinad. Ürituste tupp saigi paigaldatud ka istmesein, mille külge käivad magnetiga istumispadjad. Tegu on väga hea lahendusega, sest enam ei pea raamatukogu töötajad suurest saalist tooma lasteürituste ajaks padjakesi ning ürituse lõppedes saab istmed kiirelt seinale panna ning kasutada ruumi ka täiskasvanutele suunatud üritustel.

Torupilli raamatukogu sai lasteteenindusse diivani, kus lapsed sageli istuvad ja loevad või mängivad lauamänge. Samuti said nad tahvli, kuhu on lastel hea kirjutada ja joonistada.

Nurmenuku raamatukokku soetati laujalgpall, et lapsed ja noored saaksid lugemisele ja koolitööde tegemisele vahelduseks ka mängides puhata.

Aasta jooksul täienes muusikaosakonnas konsoolimängude valik 11 mängu võrra ning aasta lõpu seisuga oli valikus 36 mängu, mis kõik on ka kasutust leidnud. Mängud on erineva sisu ja raskusastmega. On sportliku sisuga mängu (jalgpall, ralli, jäähoki), mängu, mille järgi saab kaasa liikuda, tantsida, laulda või seiklustes osaleda, aga ka kirjandusteoste põhjal loodud mängu (Harry Potter, Sherlock Holmes, The Lord of the Rings jt). Mängu on erinevatele vanuseastmetele, kuid valdav enamus mängu on valitud selle järgi, et nad oleksid jõukohased ka lastele, kes ongi kujunenud teenuse peamiseks sihtgrupiks. Mängitakse enamasti kas üksi või väiksemates gruppides (2-3 last).

2015. aastal enim mängitud mängud:

Mäng	Kasutuskordade arv
Minecraft	472
FIFA 15	260
Batman 2 : DC Super Heroes	96
Test Drive : unlimited	86
2014 FIFA World Cup : Brazil	52
Dirt 3	33
The Lord of the Rings : lego	33
Just Dance 2014	28
Formula 1: 2013	23
FIFA 13	23

Enimmängitud mängu Minecraft käsiraamatutele panid lapsed ennast järjekorda nt ka Männiku raamatukogus.

2015. aasta juunist saab peamajas ja võõrkeelse kirjanduse osakonnas maksta tasuliste teenuste eest kaardiga (paigaldati kaardimakse terminalid).

4.3 RVL teenindus

Huvi raamatukogudevahelise laenutuse (RVL) teenuse kasutamise vastu on endiselt väike, peamiselt seetõttu, et lugejatel tuleb tasuda postikulud.

	2014	2015
Saadud tellimusi	15	21
sh neist täidetud	13	21
Tellitud teistelt	0	5
sh neist saadud	0	3

Tellimusi saadi Tartu Linnaraamatukogult, Saare Maakonna Keskraamatukogult, Viljandi Kutseõppekeskuse raamatukogult, Tartu Kõrgemalt Kunstikoolilt, Tartu Ülikooli raamatukogult, Läti Rahvusraamatukogult, Raasiku raamatukogult, Eesti Rahvusraamatukogult, Jõhvi Keskraamatukogult ja Lääne-Virumaa

Keskraamatukogult. RVL-teenuse kaudu teistesse raamatukogudesse tellitud raamatutest 5 olid venekeelsed ja 12 ingliskeelsed.

Võõrkeelse kirjanduse osakonna lugejad tellisid teistest raamatukogudest teavikuid viiel korral, millest täitsime 3 tellimust. Kahel korral lugeja loobus tellimusest. Lugejaile telliti raamatuid järgmistest raamatukogudest: Tartu Ülikooli Narva Kolledži raamatukogust, Tartu Ülikooli raamatukogust ja Tartu Linnaraamatukogust. Lugejad soovisid raamatuid ainult vene keeles.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

2015. aastal võeti suurema tähelepanu alla väikelapsed, kes on tulevased raamatuhuvilised täiskasvanud. Lasteaiaaalistele korraldatakse jätkuvalt raamatukogutunde ja on hea meel tõdeda, et 2015. aastal tehti koostööd 90 lasteaia rühmadega üle Tallinna. Mitmel pool on väikelapsed oodatud laupäevastesse jutu- ja meisterdamistundidesse. Sügisel algasid koostöös Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti ning arst-residentidega ettevalmistused avalike väikelaste raamatukogutundide tarbeks. Tund on ajendatud Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt koostatud ja välja antud raamatust „Pisike puu“, mille saavad kingiks kõik Eestis 2015.-2016. aastal sündinud lapsed. Tundides, mis said alguse 2016. aasta jaanuaris, räägivad raamatukoguhoidjad sellest, kuidas kasvatada lugemishimulist last, ning arst-residendid lapse arengust ja tervisest. Samas kingitakse neile, kes veel pole raamatut kätte saanud, ka „Pisike puu“. Tunnid toimuvad peale peamaja laste- ja noorteteeninduse ka kuues haruraamatukogus. Raamatut „Pisike puu“ jaotavad lapsevanematele kõik Tallinna Keskraamatukogu teenindusosakonnad ja haruraamatukogud.

Endiselt pakkus raamatukogu mitmeid lugemisprogramme, võõrustas lugemiskoeri, viis koostöös logopeedidega läbi lugemismänge ja jagas Tallinna esimese klassi õpilastele kinkeraamatu, et neid raamatukokku ja lugema kutsuda. Traditsioonilistele lugemisprogrammidele lisaks toimus Laagna raamatukogus minilugemisprogramm „Hiirte küpsisepurk“: iga kord, kui mõni laps raamatuid laenutas, sai ta klepsu ehk „küpsise“, mille kleepis seinatahvli oleval „purgi“ peale. Kui purk sai „küpsiseid“ täis, toimus lõpuüritus, kus lapsed rääkisid loetud raamatutest ja mängisid arendavaid lauamänge.

Mitmes meie raamatukogus tähistati Eduard Vilde 150. sünniaastapäeva. Loeti kirjaniku loomingut (nt „Minu esimesed triibulised“) ning meisterdati Vilde vuntse ja prille. Kultuurilooliselt oluliste isikute meelepidamine on osa traditsioonidest, mille väärtustamine ja üldsusele vahendamine on üks raamatukogu ülesannetest. Ka erinevad riiklikud tähtpäevad ja rahvakalendripühad on jätkuvalt inspiratsiooniallikaks raamatukogutundide ja ürituste läbiviimisel. Tee raamatukokku leitakse, tutvus raamatukoguga ja esimesed sammud hea infootsinguoskuse poole tehakse sageli temaatilises tunnis või üritusel, mis keskendub lähenevale tähtpäevale (nt vabariigi aastapäev, sõbrapäev, jõulud) või rahvatraditsioonidele (nt võõrkeelse kirjanduse osakonnas toimuvad eri rahvustele keskenduvad perepäevad, rahvamängudest inspireeritud kohtumistesari „Tule mängu!“, kratiteemaline raamatukogutund laste- ja noorteteeninduses, laupäevane lastetund Kännukuke raamatukogus).

Nii laste kui noorte kutsumiseks raamatukokku on rakendatud nn „nutiteemat“ selle erinevates vormides. Kuna arvutid, tahvelarvutid ja nutitelefonid on noorte lahutamatuks kaaslasteks, püütakse Tallinna Keskraamatukogus tegevusi pakkuda nii, et neid oleks võimalik õppimise ja kirjandusliku meelelahutuse huvides kasutada. Juba varasemast on erinevates raamatukogudes võimalik klassidel osaleda e-kataloogi ESTERit tutvustavates mängudes, samuti on eestikeelse kirjanduse osakonnas võimalik tellida graafikalaudadega joonistamise koolitust. Kadrioru ja Torupilli raamatukogud alustasid 2015. aastal koostööd ERR-i lasteportaaliga „Lastejaam“, kutsudes kirjanikke raamatuhuvilistele lastele esinema @raamatuklubisse. Kohtumised eri kirjanikega on portaalis hiljem järelevaadatavad. Võõrkeelse kirjanduse osakonnas jätkusid Skype-raamatuklubi üritused.

2015. aastal pöörati noortele varasemast veelgi enam tähelepanu: püüti mitmekesistada teemadevalikut ja üritusi, mida pakkuda 13–26-aastastele. Noortetöö koordineerimiseks ja efektiivsemaks korraldamiseks käivitati raamatukogus regulaarsed noortetöö koosolekud. Koostööd hakati tegema noortekeskustega. Kesklinna noortekeskusega kirjutati aastaks 2016 ka ühine projekt SA Noorteagentuurile, et edendada eesti ja vene noorte lõimumist. Laagna ja Paepealse raamatukogud tegid koostööd Tallinna mobiilsete noorsootöötajatega ning selle raames toimus Laagna raamatukogu hoovis üle-linnaline üritus „Suvi linnas“. Raamatukogu teenuste ja võimaluste tutvustamiseks noortele koostati infovoldik, mis edastati ka noortekeskustele.

2015. aastal loodi Tallinna Keskraamatukogus noorteklubi, kuhu kuuluvad noored viivad ise üritusi läbi ning korraldavad klubilist tegevust. Laagna raamatukogus alustas edukalt noorte lugemisklubi, Kännukuke raamatukogus toimus noorte kirjandusviktoriin jne. Noorte kaasatus on tänu noorteklubile märgatavalt tõusnud. Tuleb tõdeda aga, et tegemist on raamatukogu jaoks keerulise sihtrühmaga: sellele vanuserühmale pakuvad tegevust paljud erinevad asutused (nt noortekeskused, kinod, huvikoolid, muuseumid, üksiküritused), mistõttu noorte tagasiside on, et neil lihtsalt ei ole aega raamatukogu pakutavast osa võtta. Lahenduseks ei ole alati ka raamatukogutunnid, sest suure õppekoormuse tõttu ei leia aineõpetajad aega kogu klassiga raamatukogutundide külastamiseks. Selleks et noori rohkem kaasa haarata, püüdleval Tallinna Keskraamatukogus laste- ja noortetööd tegeval raamatukoguhoidjal selle poole, et murda senist stereotüüpi raamatukogust ja seal toimuvast.

Raamatukogus töötab mitu noortekirjanduse-huvilist raamatukoguhoidjat, kes oma lugemiselamusi nimestike ja soovitude kaudu (Lugemiselamuste blogis) ka raamatukogu lugejatega jagavad.

Selleks, et muuta raamatukogu lastele mõnusamaks ja noortele kutsuvamaks, võeti 2015. aastal ette mitmeid muudatusi ruumilahendustes. Sääse raamatukogus ning peamaja laste- ja noorteteeninduses kinnitati seintele tahvlid magnetistmetega, mida on lugejatel mugav vajadusel ise istumiseks võtta. Laste- ja noorteteenindusesse kujundati hubane (noorte)nurk, Sääse raamatukogus värskendati üritusteruumi ilmet. Suuremad muudatused toimusid võõrkeelse kirjanduse osakonnas, kus vähekasutatud lugejate garderoobi asemele ehitati rühmatööruum ning loodi ema ja beebi tuba.

Näitusepinna kasutamisel olid mitmed raamatukogud võtnud eesmärgiks tutvustada just oma kohaliku kogukonna liikmete töid ja tegemisi ka teistele piirkonna elanikele. 2015. aasta lõpul alustati noortenäituste projekti planeerimist, mis näeb ette Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva-aastal (2018) ainult noorte kunstnike näituste korraldamist Tallinna Keskraamatukogu teenindusosakondades ja haruraamatukogudes. Sellega seonduvaid üritusi ja töötubasid loodetakse pakkuda juba 2017. ehk laste- ja noortekultuuri aastal.

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste- ja noortekirjandus on paigutatud vastavalt Tallinna Keskraamatukogus kasutatavale paigutussüsteemile. Ilukirjandus on eraldatud klasside kaupa (kuni kolmas klass, 4-6 klass ja 7-9 klass), eraldi on välja toodud teadmiskirjandus, trükitähtedega raamatud, põnniraamatud ehk väikelastekirjandus, muinasjutud, luuletused, näidendid, koomiksid, perioodika ja audioraamatud.

Komplekteerimisel lähtutakse Tallinna Keskraamatukogus kehtestatud komplekteerimispõhimõtetest (need leiab raamatukogu veebilehelt keskraamatukogu.ee) ning suuri iseärasusi aasta selles vallas ei toonud. Rahalised võimalused suuremat eksemplaarsust laste- ja noorteraamatute hankimisel ei luba, kuid oluline valik on igas raamatukogus olemas. Järelkomplekteerimisega püütakse suurendada ka enimnõutud teavikute ja kooli õppekavas käsitletava kirjanduse eksemplaarsust.

Enimlaenatud eestikeelsete raamatute n.ö edetabel on sarnane eelmise aasta omaga. Kõige rohkem laenati Tallinna Keskraamatukogus laste- ja noortekirjandusest kooliprogrammis nõutavat ilukirjandust. Enimlaenatud raamatuteks olid Eno Raua ümberjutustus „Kalevipojast“, Piret Raua „Tobias ja teine B“, Aino Perviku „Kunksmoor“, James Krüssi „Tim Thaler ehk müüdud naer“ ja Kristiina Kassi „Samueli võlupadi“.

Paepäevase raamatukogu jätkas koomiksiste komplekteerimist. Kogu on täienenud erinevate graafiliste romaanide, koomikste ja mangadega. Peamiseks huvigrupiks on hetkel lapsed, kuid ka noored huvituvad üha enam koomiksistest ja nende erinevatest vormidest.

4.4.2 Raamatukogu kasutamine

Tallinna Keskraamatukogu lugejatest 23,8% (16 651 lugejat) moodustavad alaealised (alla 18-aastased) isikud, neist 76,7% moodustavad alla 15-aastased (vanus 0-14, kokku 12 775 lugejat) lapsed ja noored.

Raamatukogude kasutamine – alla 17-aastased lugejad

Raamatukogu	Lug-d 2014	Lug-d 2015	Muutu s (+-)	Külast-d 2014	Külast-d 2014	Muutu s (+-)	Laenutused koju 2013	Laenutused koju 2014	Muutu s (+-)
* 1. Keskrk	6173	6822	649	50 106	58 013	7907	45 029	47 201	2172
2. Kadrioru	464	574	110	3556	4372	816	2814	3354	540
** 3. Kalamaja	681	795	114	5378	5607	229	4141	4959	818
** 4. Kännukuke	1757	1895	138	15 184	16 623	1439	13 617	14 418	801

5. Laagna	972	996	24	10 966	10 797	-169	11 171	10 643	-528
6. Männi	955	1012	57	6740	7481	741	5539	5005	-534
7. Männiku	467	474	7	4781	4321	-460	4102	4275	173
** 8. Nurmenuku	1290	1252	-38	8893	9407	514	7299	7601	302
** 9. Nõmme	1561	1596	35	8867	9835	968	11 316	10 671	-645
** 10. Paepealse	1553	1614	61	14 594	14 720	126	14 617	15 362	745
** 11. Pelguranna	974	982	8	13 059	12 064	-995	10 142	8926	-1216
** 12. Pirita	1009	970	-39	9990	9254	-736	6701	6751	50
13. Pääsküla	1136	1138	2	9167	9228	61	8297	7949	-348
14. Sõle	966	986	20	10 991	10 550	-441	7460	7610	150
15. Sääse	1251	1345	94	7990	8892	902	7470	8098	628
16. Tondi	478	525	47	3579	3776	197	3244	3031	-213
17. Torupilli	1215	1281	66	11 070	10 225	-845	8909	8919	10
18. V-Õismäe	1596	1611	15	7428	8834	1406	10 380	10 455	75
19. Katarina Jee	409	412	3	4935	5268	333	2625	2072	-553
ELLU	165	185	20						
KOKKU ***	25072	26465	1393	207 274	219 267	11 993	184 796	187 253	2457
Lugejaid ühekordselt	15887	15412	-475						

* Keskrk – Estonia pst 8 ja Liivalaia 40 asuvad teenindusosakonnad.

** Laenutuste arv võib sisaldada ka spordivahendite laenutusi (raamatukogude peale kokku 77 laenutust).

*** Laenutuste arv kokku ei sisalda spordivahendite laenutusi.

2015. aastal kasutas meie raamatukogu kokku 15 412 alla 17-aastast last ja noort, s.o 22% Tallinna Keskraamatukogu lugejatest. Laste ja noorte arv vähenes 2014. aastaga võrreldes 3%. Vähenes ka nende laste ja noorte arv, kes kirjandust laenasid – 2,9%. Võrreldes aastaga 2007 näitab aga endiselt laste ja noorte arvu tõusu ning seda 35,2% ulatuses, laenajate arvu tõusu lausa 37% ulatuses.

Laste külastuste arv on aga võrreldes 2014. aastaga tõusnud 5,8% ning võrreldes 2007. aastaga 36,4%.

Laenutuste arv lastele ja noortele oli 2015. aastal aga viimase kümne aasta kõrgeim – võrreldes aastaga 2014 tõusis laenutuste arv 1,3% ning aastaga 2007 27,4%.

Taaskord on vähenenud raamatukogu internetitöökohtade kasutamine ning seda peamiselt seetõttu, et arvutipark on vananud. Lastele ja noortele huvipakkuvad veebilehed tihti ei avane. Näiteks sүgisesel koolivaheajal toimunud koomiksivõistlus jäi nii mõnelgi pool toppama selle taha, et arvutid ei avanud veebipõhiseid generaatoreid. Arvestades, et üha enam tahame nn „nutiteenuseid“ ja nutirakendustel põhinevaid üritusi-koolitusi ka lastele ja noortele pakkuda, on arvutipargi uuendamine kindlasti üks olulisemaid märksõnu tulevikuks.

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus: lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

LUGEMISPROGRAMMID LASTELE JA NOORTELE

1. juunist - 1. augustini korraldati Tallinna Keskraamatukogus kolmeteistkümmendat aastat laste lugemisprogrammi „Suvi raamatuga“. Ettevõtmise eesmärgiks on tõsta laste huvi lugemise kui ühe vaba aja veetmise võimaluse vastu. Lugemisprogrammis kutsutakse lapsi suvel lugema ka neid raamatuid, mis ei kuulu koolikohustusliku lugemisvara hulka. 2015. aasta valikus oli 25 eestikeelset ning 25 venekeelset uemat

raamatut. 2015. aastal võttis programmist osa rekordarv lapsi – 373 (2014. a 352) ning neist edukaid lõpetajaid oli 225 (2014. a 202). Eestikeelsetest raamatutest loeti kõige enam Tallinna Keskraamatukogu poolt välja antud ja Contra kirjutatud kooliteemalisi luuletusi sisaldavat raamatut „Kõik on kõige targemad“. Venekeelsete raamatute valikus oli menukaim Andrus Kivirähki raamat „Поцелуй лягушку“. Lugemisprogrammi lõpetamine toimus 14. augustil Katariina kirikus, kuhu oli kutsutud mustkunstnik Fred-Erik Johanson, kelle lõbus ja üllatusterohke etendus pakkus närvikõdi nii väiksematele kui suurematele pealtvaatajatele.

2015. aasta kevadel lõppes 1. – 9. klassidele suunatud programmi „Loeme valmis „Oma raamatu““ esimene ülelinnaline hooaeg. Programmis osales 82 klassi. Kokku loeti läbi 11 280 raamatut ehk just nii palju lehekülgi on kokku kõikides "Oma raamatutes". Lugemisprogrammi lõpuüritus toimus Vanalinna päeval. Parim klass pääses uisutama Tondiraba Jäähalli. Oktoobris alustas programmi uus hooaeg, kuhu on ka seekord registreerunud palju klasse. 2015. aasta lõpul ilmus programmist ka artikkel ajakirjas Nukits. Tagasiside klassidelt on olnud väga positiivne.

Kuna olemas oli lugemisprogramm lastele ja klassidele, samuti täiskasvanutele, tekkis vajadus midagi sarnast korraldada ka noortele. 2014/2015 õppeaastal kuulutati välja Noortebingo üle 14-aasta vanustele noortele, mille käigus tuli eri teemadel läbi lugeda 25 raamatut. Paraku jäi sellest programmist osavõtt väga kesiseks. Kurdeti ajapuuduse üle: liiga palju muid tegevusi ja kooli kohustuslikku kirjandust võtsid noortelt huvi programmis osaleda. 2016. aastal proovime uuesti algatada programmi 12-17aastastele noortele, kus peale raamatute lugemise võib ka muusikat kuulata, filme vaadata ja arvutimänge mängida.

LASTE LUGEMISHARJUMUSE KUJUNDAMINE JA ARENDAMINE

Kaheksandat aastat jätkus kinkeraamatute projekt, kus rühmakoolituste käigus kingiti kõikidele Tallinnas oma kooliteed alustanud esimese klassi õpilastele Tallinna Keskraamatukogu poolt väljaantud lasteraamat. 2015. aasta kevadel jätkus möödunud aastal välja antud Contra „Kõik on kõige targemad“ kinkimine. Oktoobri lõpus aga toimus Joonas ja Elina Sildre koomiksiraamatu „Kuukassi koerused kosmoses“ esitus. Selle raamatu saavad kingiks 5020 sügisel kooliteed alustanud õpilast. Raamat tõusis Tallinna Keskraamatukogu 2015. aasta laste- ja noortekirjanduse n.ö edetabelis kolmandale kohale. Teos on e-raamatuna kättesaadav ka Lastelehel ning esmakordselt kaasaegses HTML5-vormingus. Raamatute kinkimine on õpetajate jaoks juba tuttav protsess ning enamasti tullakse raamatule hea meelega järgi. Samas on jätkuvalt neid koole ja õpetajaid, kelle jaoks kingitud raamat ei ole atraktiivne. Selliseid klasse leidub paraku rohkem vene õppekeelega koolides ning mõnel juhul on raamatukoguhoidjatel tulnud lihtsalt raamatud ise kohale viia. Õnneks on hulgaliselt ka vastupidiseid näiteid, mil vene emakeelega õpilastest koosnevad klassid on tulnud raamatukokku ja kingitud raamatud, neis leiduvad pildid ning raamatukoguhoidja ümberjutustus on aidanud teha tutvust eesti keelega. On koole, mille raamatukoguhoidjad teevad aktiivselt meiega koostööd. Seetõttu on hea meel, et seekord saime ühe raamatu kinkida ka igale kooliraamatukogule.

2015. aasta kevadel toimus lugemist ja loomist julgustav jutuvõistlus „Loomad valivad superstaari“, mille tutvustav tekst kõlas järgnevalt: „Raamatutes on peidus palju toredaid loomadest tegelasi. Koeraplika Lotte, karupoeg Puhh või Reinuvader

Rebane on kõikidele teada ja tuntud. Mis juhtuks aga siis, kui raamatutes elavad loomad hakkaksid endi keskelt superstaari valima? Kas võitjaks saaks suurim või hoopis kõige targem? Millised voorud superstaari võistlusel oleksid? Kes võiksid moodustada žürii? Huvitavaid küsimusi, mis vastust ootavad, oi-oi kui palju.“ Võistlus oli suunatud Tallinna koolide 2.-5. klasside õpilastele ja kirjutada võis nii eesti kui vene keeles. Töid laekus ligi 120 ning need olid kõik väga erinevad ja lõbusad. Eestikeelse võidutöö autoriks on Ander Anvelt, kelle loos, nii loomade kui ka žürii suureks üllatuseks, sai superstaariks keldrikakand. Venekeelsete juttude seast oli parim Timur Burenkovi töö, kus superstaari tiitel läks jagamisele koeratüdruk Lotte ja Karupoeg Puhhi vahel.

2015. aastal neljandat korda toimunud aardejaht on otsimis- ja orienteerumismäng, mille käigus külastavad lapsed erinevaid raamatukogusid ja koguvad teadmisi. Igas raamatukogus saavad lapsed lahendada ristsõnu ja mõistatusi, meisterdada, joonistada ja otsida ka aardeid ehk auhindu. Mängu läbimiseks oli vaja külastada Kännukuke, Mäni, Nurmenuku, Nõmme, Säase ja Väike-Õismäe raamatukogu. 2015. aastal olid peamaja eestikeelse kirjanduse osakonna laste- ja noorteteenindus ning võõrkeelse kirjanduse osakond nõ boonustasandiks, mis võimaldas lastel lisa-aardeid leida. Seekord oli teemaks kosmos ja iga osaleja sai kosmosekaardi ehk passi, millesse iga läbikäidud raamatukogu oma templi lõi. Aardejaht tõstab laste ja nende vanemate teadlikkust Tallinna raamatukogudest ja nende võimalustest, sh kogudes leiduvast kirjandusest ning 2016. aastal on plaanis seda korraldada ülelinnaliselt.

Traditsiooniliselt pakuti lastele ja noortele tegevust ka koolivaheaegadel. Kevadisel koolivaheajal tähistati mitmel pool emakeelepäeva, räägiti kevadest, meisterdati, mängiti lauamänge, pöörati tähelepanu Eduard Vilde 150. sünniaastapäevale. Sügisel koolivaheajal toimus Väike-Õismäe raamatukogu algatusel koomiksivõistlus „Kohutavalt kriminaalne“, mille raames tutvustati lastele erinevaid veebipõhiseid koomiksigeneraatoreid ning valmistati võistlustöid. Parimatest töödest koostati koomiksinäitus, mis ringles meie erinevates raamatukogudes. Taas sai ka meisterdada ja nuputada, multifilme vaadata, ise nukunäidendeid esitada. Ka talvevaheaja sisustasid sarnased tegevused. Peamajas toimus lastele talvevaheajal nutilaager. Rõõm on tõdeda, et üha rohkem linnalaagreid leiab koolivaheaegadel üles raamatukogu ning seal osalevad lapsed külastavad mõnd üritust või raamatukogutundi.

Tallinna Keskraamatukogul on tihe side lasteaedadega, kelle erinevad rühmad on algklasside kõrval meie kõige innukamad alla 18-aastased külastajad. Rõõmuga võetakse osa raamatukogu väljapakutud temaatilistest tundidest, aga huvitavate soovidega tullakse ka ise. Mõnes raamatukogus on väljakujunenud regulaarne koostöö kindla lasteaia või pakutakse iga kuu raamatukogutundi uuel teemal. Tunnid koosnevad enamasti uue teema kohta õppimisest, sellega seonduvast tegevusest (mäng või meisterdamine) ja raamatukoguga tutvumisest (tutvumine raamatute ja riulitega, ekskursioon raamatukogus). Laagna ja Paepealse raamatukogu korraldasid 2015. aastal ka ühiseid raamatukogutunde, mille raames tuli klassidel külastada mõlemaid kogusid, et nendega paremini tutvuda. Sõle raamatukogus toimusid raamatukogutunnid koos nõid Efrosiinega, Väike-Õismäel aga koos MUPO lumeleopard Lauriga.

Raamatukogutunnid toimusid mitmetes keeltes, enim eesti ja vene keeles. Eestikeelseid tunde korraldati raamatukogude initsiatiivil ja õpetajate-juhendajate palvel ka vene emakeelega õpilastele. Laagna raamatukogus toimusid sellised raamatukogutunnid Lasnamäe Vene Gümnaasiumi eesti keele huviklubi õpilastega igapäevaselt. Sõle raamatukogus kohtusid aga kahe kooli lapsed, kes esinesid üksteisele eesti, prantsuse ja vene keeles. Mitmes keeles korraldab raamatukogutunde võõrkeelse kirjanduse osakond. Keelebarjääri aitavad ületada lapsed ise, kes on alati nõus üksteisele tõlkima.

Raamatukogutunde korraldab iga raamatukogu vastavalt võimalustele: väiksemates haruraamatukogudes toimuvad need sageli sisetöötunni ajal, sest puudub eraldi rühmatööruum ning muidu segaks tegevus liialt teisi külastajaid. Samas, peamaja eestikeelse kirjanduse osakonna laste- ja noorteteeninduses on leitud võimalus, kuidas tunde üsna väikestest ruumidest hoolimata just teenindusruumides läbi viia. Kontrastina muudes ruumides läbiviidavate üritustega on siin tekkinud hubane raamatukogutunne, mis kutsub lapsi ka edaspidi raamatukokku. Pelguranna raamatukogu märkis, et lastel on tundide külastamisega tee raamatukokku nii selgeks saanud, et toovad sinna hiljem oma vanemaidki.

Mitmes haruraamatukogus (näiteks Kännukuke, Säase, Pääsküla) toimuvad regulaarselt laste raamatuklubid, kus arutletakse üheskoos loetu üle, aga mängitakse ka lugemismänge, räägitakse raamatute valmimisprotsessist, õpitakse raamatukogutööd, tähistatakse tähtpäevi, sirvitakse lasteajakirju. Kalamaja raamatukogus on raamatuklubi võtnud Nädala uudisraamatu vormi, mille käigus tutvustatakse üht uut raamatut, kuid räägitakse ka teistest uutest raamatutest, kirjastamisest ja muust.

Lastetöö kindlaks osaks on kujunenud lugemise põimimine muu tegevusega. Pea kõigis raamatukogudes toimuvad laupäeviti (ka argipäeviti) lastehommikud, kus lisaks üheskoos jutu või luuletuse kuulamisele saab kas meisterdada, mängida või nuputada. Meisterdamine ja mängimine on laste meelisharrastused, mis aitavad neid kirjanduse juurde suunata ning tagavad selle, et uue materjali omandamine toimuks kogu keha kaasa haarates. Harilikult algavadki sellised tunnid loo kuulamisega ning arenevad edasi käeliseks tegevuseks. Võõrkeelse kirjanduse osakonnas ja harukogudes, mis asuvad suurema venekeelse elanikkonnaga piirkondades, toimuvad sellised tunnid ka vene emakeelega lastele, et neilgi jaguks raamatukogus tegevust ning oleks võimalik harjutada eesti keelt. Nii toimub näiteks Laagnas lastetund „Eesti keel Mõmmiga“, keelt saab harjutada näiteks ka Paepealse, Pelguranna ja Sõle raamatukogudes. Männiku raamatukogus aga tehakse laupäevaste lastetundide raames teatrit ja kunsti. Säase raamatukogus toimusid multikatuba ja muinasjutureeded, laupäeviti aga üritus „Lemmikuga raamatukokku“, kus tutvustatakse raamatukoguõhkkonnas lastele erinevaid loomi. Väike-Õismäel toimusid avatud arvutikoolitused lastele, kus tutvuti erinevate põnevate ja harivate veebilehtedega (näiteks virtuaalne akvaarium, multifilmi tegemise põhimõtted). Pelguranna raamatukogu linnupäeval võtsid lasteaedade Kajakas ja Naeratus lapsed omavahel mõõtu linnuhälte ja lindude tundmises.

Meisterdada ja nuputamisesandeid lahendada saavad huvilised nii mõnelgi pool ka igapäevaselt. Näiteks peamaja laste- ja noorteteeninduses on need alates 2015. aasta sügisest seotud kuu teemaga (sellega liituvad ka väljapanek ja näitus). Sõle

raamatukogus toimub tahvlijoonistusvõistlus, Nõmme ülesannete seast võib leida aga kaardi järgi otsimist ja raamatute seest info otsimist. Kuna need tegevused on laste jaoks kõitvad, aitavad nad kujundada ettekujutust raamatukogust kui vahvast paigast, kus on huvitav olla, ning suunata lapsi otseselt või kaudselt kirjanduse juurde.

Kõikides raamatukogudes on lugemisest silmade puhkamiseks kohapeal kasutamiseks lauamängud ning neid mängitakse igapäevaselt. Lauamänguklubid lastele ja kogu perele toimuvad igas linnaosas. Laagna raamatukogus korraldatakse lauamängude turniire nii laste- ja noortegruppidele (nt 2015. aasta detsembris toimus Aliase jõuluturniir). Nurmenuku raamatukogus on võimalik mängida lauajalgpalli.

Laste lugemisoskuse arendamiseks käivad raamatukogudes jätkuvalt lugemiskoerad ning peamaja eestikeelse kirjanduse osakonna laste- ja noorteteeninduses toimuvad kaks korda kuus lugemismängud. Lugemiskoerad jõuavad Tallinna Keskraamatukokku Maarja Tali ja Heleri Hanko (mõlemad Eesti Abi- ja Teraapiakoerte Ühingust) suunamisel. 2015. aastal tegutses Keskraamatukogus neli lugemiskoera: Steffi peamaja laste- ja noorteteeninduses (perenaine Heleri Hanko), Danja võõrkeelse kirjanduse osakonnas (perenaine Irina Reimann-Helm), Alice Laagna raamatukogus (peremees Artur Retsnik) ja Nõmme raamatukogus (perenaine Kairi-Kristlin Bramanis). Vahel käisid asendamas Triin Tohver ja Foxy. Kohtumised toimuvad kas iganädalaselt või paaril korral kuus ning nõudlus lugemisaegade järgi on suur: tagasiside lapsevanematelt on positiivne ning lugemisjulgest on tänu koertele kogunud juba paljud lapsed. Raamatukogus liikuv lugemiskoer teeb rõõmu ka külastajatele, kes parasjagu koerale ette lugeda ei saa. Ka põgus pai või see, et koer näeb välja nagu Nublu, võib tuju paremaks teha.

Lugemismänge viisid 2015. aasta esimesel poolel läbi Eesti Lugemisühingu väljaõppinud logopeedid ja eripedagoogid vabatahtlikult. Alates oktoobrist saadi mängujuhtide töö tasustamiseks projektiga „Eelkooliealiste laste lugemisoskust arendavad lugemismängud raamatukogus“ toetust. Projekti raames viidi 2015. aastal läbi viis üritust ning 2016. aastal on kavas kümme üritust. Lugemismängudega aidatakse 5–7-aastastel lastel läbi mängu lugema õppida ning toetatakse lapsevanemaid laste lugemisoskuse arendamisel. Iga kord saab mängudest osa võtta kuus last koos vanematega ning nendega tegeletakse 45 minutit. Peale mängukorda on vanematel võimalus mängujuhiga vestelda, et saada individuaalset abi. Vanemad registreerivad oma lapsi üritustele aktiivselt ning huvi lugemismängude vastu on suur.

Projekti „Tule Mängu!“ raames käisid lasteaedade vanematele rühmadele ning algklassidele ajavahemikul 01.11.2014 – 30.04.2015 esinemas viis mängudega tegelevat külalist, kes tutvustasid lastele ning õpetajatele rahvapärimslikke ja uuemaid mänge. Samuti räägiti, miks mänge mängitakse, kuidas nad tekkinud on, miks vanu mänge siiani mängitakse ja neist siiani räägitakse. Külalisteks olid logopeed Tiina Velner (õpetlikud lauamängud), lasteaiaõpetaja ja autor Erika Kalamees (käemängud), lasteaiaõpetaja ja autor Anneli Laamann (lugemismängud), pärimusmuusik Karoliina Kreintaal (laulumängud) ning õpetaja ja autor Kersti Lepik (elamusmängud). Projekti peamiseks eesmärgiks oli lastega koos tutvuda erinevate mänguliikidega, uurida uusi mängude kohta käivaid raamatuid ning mängida mänge koos läbi. Ehk soovisime ärgitada laste huvi lugemise ja raamatute vastu läbi aktiivse tegevuse, olgu selleks siis laulumäng, liikumismäng, lugemismäng vms.

2015. aastal algas Torupilli ja Kadrioru raamatukogu ning Eesti Rahvusringhäälingu koostööprojekt „@Raamatuklubi“. Sügisel avas ERR uue lasteveebi Lastejaam.ee, kust leiab erinevaid lastesaateid, nuputamist jms. Projekti „@Raamatuklubi“ raames vestlevad lapsed Kadrioru ja Torupilli raamatukogudes kirjanikega, see salvestatakse ja pannakse veebi üles kõigile vaatamiseks. 2015. aastal kohtusid lapsed Ilmar Tomuskiga ja Kadri Hinrikusega. Lastejaam.ee-poolsed koordinaatorid on Liis Mehine ja Kadri Tiisel. Projekt jätkub ka 2016. aastal.

Võõrkeelse kirjanduse osakonnal jätkus teine hooaeg projektis „Lastega loomariigis“, mille raames viidi läbi viis kohtumist inimestega, kel oli mõne konkreetse loomaliigiga tegelemise kogemus. Projekti eesmärgiks on tõsta laste teadlikkust loodusest ja loomadest ning juhtida nad vastava kirjanduse juurde.

Projekti „Kirjanik raamatukogus“ toel käisid laste ja noortega kohtumas ning neile lugemispisikut süstimas mitmed laste- ja noortekirjanikud, sh Jaak Urmet (Wimberg), Kertu Sillaste, Ilmar Tomusk, Anait Piruzyan, Heli Illipe-Sootak, Inga Ivanova ja Reeli Reinaus. Leelo Tungal tutvustas vene keelt emakeelena kõnelevatele koolilastele eesti lastekirjandust ka keelekümbluse eesmärgil. Vene keelt emakeelena kõnelevatele lastele käis esinemas ka Andrus Kivirähk. Koostöös Tartu kirjandusfestivali Prima Vistaga toimus kohtumine vene lastekirjanik Eduard Uspenskiga. „Kirjanik raamatukogus“ projekt annab raamatukogule vabaduse kutsuda esinema kirjanikke, kes on kogukonnas hinnatud ja kelle teosed on lugejate hulgas nõutud. Samuti võimaldab projekt kiiresti reageerida kirjanduselus toimuvale (kutsuda kirjanikke kõnelema päevakajalistel teemadel, korraldada kohtumisi kirjandusauhindade saajatega jne) ning maksta seejuures kirjanikele esinemise eest motiveerivat tasu.

Projekti „Mis uudist, raamatukogu?“ raames toimus Tallinna Keskraamatukogu teenindusosakondades ja haruraamatukogudes kokku kümme kohtumist, mille käigus oli 7-16-aastastel noortel võimalus tutvuda kirjanike ja illustraatoritega. Tähelepanu said hiljuti auhindu võitnud raamatud ning esindatud olid noortekirjanduse autorid. Külalisteks olid: Marek Laimets, Kristel Karu-Kletter, Anne Pikkov, Margus Karu, Janno Põldma, Ketlin Priilinn, Margit Saluste, Kertu Sillaste, Katrin Ehrlich ja Juhani Püttsepp.

9.11 - 15.11 toimus iga-aastane Põhjamaade raamatukogunädal, mis oli seekord pühendatud teemale "Sõprus Põhjas". Põhjamaade raamatukogunädal on projekt, mis Põhjala Ühingute Liidu eestvedamisel püüdleb lugemise, Põhjamaade kirjanduse ning jutuveestmise traditsiooni tutvustamisele ja edendamisele Põhjamaades ning nende naabruses. Põhjamaade raamatukogunädala peaidee on ettelugemine ja jutuveestmine. Põhjamaade raamatukogunädala raames korraldati peamiselt hommikuhämaruse tunde ehk raamatukogutunde lastele. Mitmel pool loeti (küünlavalgel) Maria Parri raamatut „Vahvist südamed“ ning talletati paberile häid soove. Paepealse ja Pelguranna raamatukogudes tulid etenduste vahendusel lastega kohtuma tegelased ka teistest Põhjamaade lastekirjanike raamatutest (Pipi, muumipere). Sääse raamatukogus aga küpsetati päris vahvleid.

Lastele ja noortele viidi läbi erineva sisuga raamatukogutunde. Näiteks korraldas võõrkeelse kirjanduse osakond Eesti Rahvusvahelise Kooli klassidele muusikastiile, muusikariistu ja muusikuid õpetavaid tunde.

Laste ja noorte tähelepanu juhiti kirjandusele ka erinevate näituste ja väljapanekute abil. Väljapanekuid koostati hulgaliselt ja väga erinevatel teemadel, kasutati ära kõikvõimalikke tähtpäevi ja rahvakalendripühaid, samuti kirjanike ja teiste kuulsate kultuuriinimeste sünnipäevaid. Peamaja laste- ja noorteteeninduses alustati aasta lõpul nn põnniraamatutest ehk väikelastekirjandusest eraldi väljapanekute tegemist. Detsembri teises pooles töid enamik raamatukogusid riulitelt välja seekordsel Nukitsa konkursil osalevad raamatud, millega 2016. aasta alguses seonduvad mitmel pool ka raamatukogutunnid. Mitmes raamatukogus toimus ka „pimekohting raamatuga“, mis lugejate poolt hästi vastu võeti.

Pelguranna raamatukogu julgustab lapsi ja noori lugema ning looma, kasutades ära taaskasutuse teemat. Töötoas on kastid, kust lapsed ja noored saavad igal ajal võtta asju, mida on kasutatud erinevatel otstarvetel, ning meisterdada neist midagi muud.

NOORTE LUGEMISHARJUMUSE KUJUNDAMINE JA ARENDAMINE

Ehkki suur osa raamatukogutundidest on keskendunud noorematele vanuserühmadele, korraldatakse neid ka noortele. Gümnaasiumiklassidele pakutakse peamiselt infoallikate ja –otsingu koolitust, tutvustatakse erinevaid andmebaase, e-raamatukogu ELLUt ning räägitakse internetiturvalisusest ja uurimistöö koostamisest. Hea koostöö on nt Tallinna Linnamäe Vene Lütseumi õpetajaskonnaga.

Noortel oli taaskord võimalus laenata elavaid raamatuid, st laenatavateks raamatuteks olid inimesed oma teadmiste ja kogemustega. Projekt „Mängude maailm“ oli üritustesari, kus elava raamatukogu meetodit kasutades oli osalejatel võimalik mängude valdkonnast rohkem teada saada. „Mängude maailm“ oli seotud Goethe Instituudi videomängude temaatikat käsitleva projektiga „Spieltrieb! Tallinn 2015“ ja Eesti Arhitektuurimuuseumis toimuva näituseprojektiga „No Pain No Game“. Sarjas toimus kolm üritust ning kokku osales projektis 18 "elavat raamatut". Kohtumisel sai "elavat raamatut" laenata individuaalselt ning igal laenajal oli aega raamatuga tutvuda kuni 20 minutit. "Elavate raamatutena" osalesid Martin Sillaots (Tallinna Ülikooli arvutimängude lektor), Meelis Looveer (lauamängude disainer), Mart Puust (Teater Marionett kunstiline juht), Kaido Tamm (OÜ Dada projektijuht), Aleksei Razin (Game club-i loovjuht), Katrin Loodus (Tech Sisters-i üks loojatest), Evelin Rootsi (komöödiatrupi Ruutu 10 liige), Veronika Rogalevitš (haridustehnoloog), Heie Treier (kunstiajaloo dotsent), Getter–Agnes Aareleid (tegeleb rollimänguga LARP), Liina Velner (logopeed), Uku Visnapuu (noortevaldkonna koolitaja), Diana Ostrat (tegeleb rollimänguga LARP), Mirja Meriste (komöödiatrupi Ruutu 10 liige), Kristi Ramot (Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor arvutimängude disaini erialajuht), Kadre Spitz (Höp meeskonna liige), Külli Külaots (Laumängude poe Brain Games esindaja) ja Kristi Vinter (Tallinna Ülikooli haridusteaduste instituudi direktor).

Rahvusvahelisel luulepäeval tutvustati noortele luulet. Tallinna Keskraamatukogu Facebooki Noorteka leheküljel jagas 20. märtsil noortele oma luulet ja mõtteid Margit Peterson.

Erinevad Tallinna Keskraamatukogu haruraamatukogud algatasid 2015. aastal noorteklubisid, millest osa osutus edukaks, osa mitte. Noorteklubides käsitletavad teemad olid mitmekesised, hõlmates ilukirjandust ja lemmikraamatuid, aga ka teatmekirjanduse tutvustamist taaskasutuse läbi (Nobenäppude Neljapäevad) ning

projektide kirjutamist. Viimasega on aktiivselt tegelenud just Tallinna Keskraamatukogu Noortenõukogu, mille algatusel on käima läinud erinevad üritusesarjad nagu „Lauamänguklubi“, „Kirjutamise Klubi“ ja „Mondo dokkfilmiõhtute sari“. Laagna raamatukogus toimib edukalt noorte lugemisklubi, kus arutatakse loetud kirjanduse ja lugemiselamuste üle. Pääsküla raamatukogus jätkas tegevust Rootsi Ring, mis annab teadmisi rootsi keelest ja kultuurist. Grupp on jätkuvalt täis ja huvilisi jätkub ootejärjekordagi. Peamaja eestikeelse kirjanduse osakonnas tegutseb aga Nerdfighterite klubi, mis on alguse saanud John ja Hank Greeni ümber koondunud Youtube-kogukonnast. Üritustel arutletakse erinevate teemade üle sh kirjanduse rolli üle maailma paremaks muutmisel.

Jätkus kirjandusprojekt „Skype raamatuklubi“, mis on lugemist, teksti mõistmist ja teksti üle arutlemist arendav ning silmaringi laiendav ürituste sari, mis on suunatud 10. - 12. klasside noortele. Skype-konverentskõne vahendusel luuakse Tallinna koolinoortele võimalus oma eakaaslastega teisest riigist reaalajas suhelda ja arutleda kirjanduse üle. Projekti käigus tehakse koostööd teiste riikide raamatukogudega. Noorte arutelusid juhivad kirjandus- või kultuuritegelased. Skype-konverentskõne ajal toimuv arutlus toimub üldjuhul inglise keeles (või vene keeles, sõltuvalt sellest, milline on osalejate kohalik ja välismaa noorte jaoks lüüesuhetluskeel). 2015. aastal kohtusid Tallinna noored Skype vahendusel õpilastega Lätist, Soomest ja Venemaalt.

2015. aastal jätkus projekt „Tallinna Keskraamatukogu ja Drakadeemia improkirjutamine gümnaasiumiõpilastele“. 90 minuti jooksul said noored proovida kirjutamist mitme nurga alt ja eri rollides – vaatlejast kirjutaja ja analüüsijani. Projekti raames toimus kolm improkirjutamise koolitust. Kõik koolitused toimusid Tallinna Keskraamatukogus ning mängujuhiks oli Marite H. Butkaite, kes on õppinud Tartu Ülikoolis kirjandust ja teatriteadust ning on aktiivne näitekirjanik ja üks Drakadeemia juhendajatest. Jokkeri rolli täitis Drakadeemia vilistlane Martin Nõmm.

Kännukuke raamatukogus viidi noortele läbi kirjanduslik mälumäng. Ülesanded olid koostanud Kännukuke raamatukogu töötajad koostöös kooliraamatukogudega noortele eelnevalt kätteajatud kirjandusnimestike põhjal. Üritusel osalesid 3-liikmelised võistkonnad mitmest koolist. Noorte tagasiside mälumängule oli positiivne ning kohtumine toimub ka 2016. aastal.

Paepealse raamatukogus asuva koomiksikogu ja koomiksiste laiemaks tutvustamiseks alustati kuuest töötoast koosneva projektiga „Minu oma koomiks: graafikalaua abil koomiksi tegemise töötuba noortele“. Projekti avaüritus toimus aprillis, juhendaja oli kõigis töötubades Joonas Sildre ning toimusid need Tallinna Keskraamatukogu arvutiklassis. Projekti käigus toimusid töötoad, kus noored said tunnustatud koomiksistegija juhendamisel kätt proovida. Esmakordselt kasutati koomiksi joonistamisel graafikalauda, mis võimaldab arvutiga luua vabakäelisi joonistusi. Töötubades tutvustati noortele koomiksiste tegemise algtõdesid ja erinevaid stiile, igaüks joonistas ka oma koomiksi. Töötubades valminud koomiksid on välja printitud ning huvilistele kättesaadavad Paepealse raamatukogus.

Peamaja eestikeelse kirjanduse osakond ja Kadrioru raamatukogu tegid Tallinna Noortenädala raames koostööd Kesklinna noortekeskusega. Noortekeskuse majas

pakuti erinevaid tegevusi – noortepäraste kaartide meisterdamist, kirjandusmänge, graafikalaudadega joonistamist – kuid kahjuks jäi osavõtjate arv kesiseks.

Laste aardejahile sarnase orienteerumismängu pealkirjaga „Kõik teed viivad raamatukokku“ korraldasid ka Tondi ja Torupilli raamatukogu ning sellest võtsid osa Tallinna 21. Keskkooli noored.

Koostöös Microsoftiga korraldati noortele Nutipäev, kus osalesid Tallinna koolide gümnaasiumide õpilased. Nutipäeval said õpilased nelja tunni jooksul lihvida oma oskusi ja teadmisi kolmes töötoas. Programmeerimise töötoas õppisid noored, kuidas tehakse veebilehti ja mobiilirakendusi ning kirjutatakse programme, mida me igapäevaselt kasutame. Töötoas said noored kirjutada oma esimesed koodiread, kasutades Microsofti interaktiivseid vahendeid. Disaini töötoas selgitati, kuidas kujundada interaktiivset ja kasutajasõbralikku veebilehte ning milliseid programme ja disainielemente selleks kasutada. Töötoas said noored uusi praktilisi teadmisi veebidisainist ning neid ka kohapeal rakendada. Graafikalaudade töötoas said disaini- ja graafikahuvilised tutvuda raamatukogus olevate elektrooniliste joonistuslaudadega Wacom Intuos Pro M. Töötoas said noored oma kunstiaided proovile panna, luues vabakäelisi joonistusi ja eskiise. Lisaks toimus uute oskuste demonstreerimiseks animatsioonide joonistamine. Kahte esimest töötuba viisid läbi Microsofti spetsialistid, kolmandat peamaja lugemissaali töötajad. Nutipäeva korraldamist toetasid auhindadega Microsoft ja Skype, sponsoriks oli Coca-Cola.

Kännukuke raamatukogus tutvustati noortele K-popi ehk Korea popmuusikat ja selle taga peituvat muusikatööstust. Männiku raamatukogus tähistati luulepäeva koos Marek Tihhonoviga, kes tutvustas oma loomingut ja haaras publikuks nii noored kui täiskasvanud. Nurmenuku raamatukogus toimus noorte luuleõhtu „Luulepuhastus“, kus esinesid mitu noort luuletajat, keda kuulas üle 30 noore kuulaja. Paepealse raamatukogus kohtus prantsuse koomiksikunstnik Aurelie Grand Tallinna Prantsuse Lütseumi vanemate õpilastega, kes said uusi teadmisi koomiksikunstist ning lihvida oma prantsuse keele oskusi. Paepealse raamatukogus toimus erinevaid koomiksitega seotud üritusi, näiteks külastas raamatukogu kunstnik ja muusik Kivi Larmola, kes jutustas oma Gogoli-ainelisest koomiksiraamatust „Sinel“. Säase raamatukogus toimus DIXIT lauamänguõhtu. Samas raamatukogus tuli täiskasvanutele mõeldud töövestluse õpituppa ka mitmeid noori, mistõttu on plaanis seda teemat edaspidi ka noortele pakkuda.

Projekt „E-raamatud vs paberramatud – arvamused eesti ja vene noorte seas“ sai rahastust SA Archimedese pilootprojektist „Noortekohtumised“. 2016. aasta 21. - 25. märtsil toimub kohtumine eesti ja vene 14-26-aastaste noorte vahel, keda koolitatakse e-raamatute teemal (kust leida e-raamatuid, kuidas ise e-raamatut luua) ning kes arutlevad omavahel, kas nad eelistavad õppetöös pigem paber- või e-raamatuid.

KAMPAANIA „RAAMATUGA PRIIKS“

2015. aastal otsustati korrata kampaniat „Raamatuga priiks“, mille raames tähtaja ületanud raamatu(te) tagastamisel saab alla 18-aastane isik tasu viivitatud aja eest maksmise asemel raamatukogus raamatuid lugeda. Kokku kasutati võimalust 347 korral ning kohapeal loeti kirjandust 11 615 minutit (ca 194 tundi). Hoolimata aktiivsest soovitamisest võlga hoopis lugedes tasuda, on lapsed liiga hästi kodudest

Comment [kh1]: ?

õppinud, et aega on vähe ja see on kallid. Samuti kannustavad raamatukogusse kiirkülastust tegema kusagile raha eest pargitud autod. Samas on lapsevanemate poolt tulnud ka positiivset tagasisidet – kampaania aitab kaasa lugemisharjumuse tekkimisele ja paneb last oma viivise eest vastutama. Ikka leidub lapsi, keda n.ö kohustuslikult loetav raamat nii köidab, et nad selle hiljem kojugi laenavad.

LASTELEHT

2015. aastal tutvustasid raamatukoguhoidjad Lastelehel aktiivselt erinevat kirjandust, raamatukogutunde ja üritusi. Lastelehel oli 2015. aastal virtuaalkülastusi 91 609, mis näitab, et Lastelehte külastatakse ja kasutatakse, mistõttu on plaanis 2016. aastal viia Lasteleht platvormile, mis võimaldab skaleeruvat veebidisaini (st nutiseadmetele). Soovime, et info meie teenuste ja raamatute kohta oleks lastele võimalikult hästi ja mugavalt kättesaadav.

4.4.4 Laste- ja noorteürituste ning koolituste statistika

2015. aastal korraldati lastele vanuses 0-13 kokku 1088 üritust (2014. a 1256), milles osales 10 708 last (2014. a 14 382 last). Kui ürituste arv võrreldes aastaga 2014 langes, suurenes antud vanuserühmale läbiviidud rühma- ja individuaalkoolituste arv. 2015. aastal viidi antud vanuserühmale läbi 660 (2014. a 575) rühmakoolitust, milles osales 13 868 last (2014. a 8483). Individuaalkoolitustel osales kokku 402 last (2014. a 309).

Noortele vanuses 14-26 toimus 119 üritust (2014.a 131), milles osales 1600 noort (2014. a 1812). Võrreldes aastaga 2014 langes ka noortele suunatud ürituste arv, kuid sarnaselt laste näitajatega tõusis rühma- ja individuaalkoolituste arv. 2015. aastal viidi eelpool toodud vanuserühmale läbi 108 rühmakoolitust (2014. a 71), milles osales 1676 noort (2014. a 1104). Individuaalkoolitustel osales kokku 356 noort (2014. a 326).

Lisaks korraldati 2015. aastal 54 pereüritust, kus osales 1928 last ja noort. Lastele vanuses 0-13 koostati kokku 221 näitust.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

	Kordade arv	Teenused	Kasutajate arv	Laenutuste arv
Koduteenindus	298	1. laenutamine 2. soovitud teosele ootejärjekorda lisamine 3. kirjandusnimestikud kirjanduse soovitamiseks 4. infopäringutele vastamine 5. e-raamatukogu ELLU tutvustamine	44	1900

Teenused teistele asutustele	Asutuste arv
Rändkoguteenus	4

2015. aastal kasutas koduteenindust 44 eakat ja liikumispuudega lugejat (2014.a 34), neist 37 (2014.a 22) laenasid eestikeelset kirjandust. Koduteeninduse lugejaid teenindatakse kahel päeval kuus – kuu esimesel ja viimasel reedel. 2015. aastal külastati neid 298 korral ning laenutuste arv oli 1900. 2016. aastal on plaanis juhtida koduteenindust kasutatavate lugejate tähelepanu rohkem ka virtuaalnäitustele ja –kontsertidele, samuti läbi viia erinevaid arvutikoolitusi.

Huvi koduteeninduse vastu on kasvanud. Teenindusosakonnad ja haruraamatukogud tegelevad aktiivselt teenuse reklaamimisega - teenust pakuti lugejatele ka igapäevase teeninduse käigus, kui lugejaga vesteldes selgus, et liikumisprobleemide tõttu ei saa lugeja enam raamatukogu külastada. Teenust tutvustati ka sotsiaalkeskustes, nt Tallinna Kesklinna Sotsiaalkeskuses tutvustati teenust koduhooldustöötajatele. Ajalehes Pealinn ilmus koduteenindusest artikkel.

Rändkoguteenust pakuti neljale asutusele, sh Vanurite Eneseabi- ja Nõustamisühingule, Tallinna Laste Turvakeskusele ja Eesti Hoiuraamatukogule/Eesti Pimedate Raamatukogule, lisaks ka Tallinna Kesklinna Vaba Aja Keskusele.

2015. aastal jätkus võõrkeelse kirjanduse osakonna koostöö Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskusega. 12 korral kogunes osakonna Loovuse toas insuldi üle elanud inimeste tugigrupp, kohtumistel osales 162 inimest. Võõrkeelse kirjanduse osakonnas viidi läbi raamatukogutunde ja üritusi ka erivajadustega lastele. Praktika võimalust pakuti kohanemisraskustega noortele.

Männiku raamatukogu jätkas koostööd Tallinna Tugikeskus Juks Arenduskeskusega. Noored käisid sotsiaalpedagoogide ja saatjatega 1-2 korda nädalas raamatukogus, nad tundsid huvi ajakirjade ja raamatute vastu ning tutvusid uudiskirjandusega, veebruaris rääkisid raamatukogu töötajad neile sõpradest ja sõbrapäevast.

Pääsküla raamatukogus osalevad kord kuus laupäevases lastetunnis ka erivajadustega lapsed. Nii lastele kui ka nende juhendajatele on raamatukogus käimine, teistega suhtlemine ja koos meisterdamine üheks oluliseks enese arendamise ja ühiskonda kaasamise viisiks.

2015. aastal kutsuti projekti „Tule mängima!“ raames Tondi raamatukokku lugemismängude spetsialist Anneli Laamann, kes viis läbi Tallinna Tondi Põhikooli õpilastele mitmeid lugemist arendavaid mängu. Tondi Põhikooli õpilasi külastas ka raamatukogubuss Katarina Jee.

Väike-Õismäe raamatukogu jätkas koostööd Tallinna Ohvriabikeskusega. Raamatukoguhoidjad koostasid kirjandusnimestiku meie raamatukogudes leiduvatest perevägivalla teemalistest teavikutest. Nimestik edastati keskuse töötajatele, kes saavad seda kasutada nii inimeste suunamisel vajalike raamatute juurde kui ka enese täiendamisel.

Raamatukogu veebilehel on alarubriik ”Erivajadustega lugejale”, kus on toodud kogu vajalik info ratastoolis lugejale ja nägemispuudega lugejale.

4.6 Raamatukogu kultuurikeskusena

Näituste, ürituste ja üritustel osalenute arv aastal 2015:

Raamatukogu	Näitused/ virtuaal- näitused/ väljapanekud	Üritused	sh üritusi lastele vanuses 0-13	sh üritusi noortele vanuses 14-26	Üritustel osalenute arv
* 1. Keskrk	292	513	252	56	10 375
2. Kadrioru	72	49	43	4	495
3. Kalamaja	68	75	71	1	378
4. Kännukuke	140	148	47	8	2041
5. Laagna	125	91	67	5	1023
6. Männi	76	19	15	0	675
7. Männiku	72	34	32	0	245
8. Nurmenuku	60	47	41	1	568
9. Nõmme	58	64	56	0	582
10. Paepealse	133	66	53	9	1413
11. Pelguranna	55	80	58	15	1269
12. Piriita	106	66	66	0	204
13. Pääsküla	124	106	87	15	985
14. Sõle	85	65	54	2	450
15. Sääse	105	45	36	2	604
16. Tondi	51	29	26	3	427
17. Torupilli	70	60	59	0	408
18. V-Õismäe	70	30	30	0	203
Katarina Jee	50	7	1	0	2716
KOKKU	1812	1578	1088	119	23 675

* Keskrk – Estonia pst 8 ja Liivalaia 40 asuvad teenindusosakonnad.

** Ürituste ja üritustel osalenute arvud ei anna struktuuriüksuste lõikes kokku liites õiget tulemust, kuna ühisürituste puhul on statistika kõikide raamatukogude statistikas. KOKKU on arvud antud ühekordselt.

Täiskasvanutele suunatud ürituste puhul jätkusid 2015. aastal mitmed lugejate poolt hinnatud sarjad ja üritused. Kultuurkapitali poolt rahastatud projekti "Kirjanik raamatukogus" raames (01.10.2014 - 01.10.2015) toimus meie raamatukogudes kokku 26 kirjandusüritust. Projekti eesmärgiks oli tutvustada ja populariseerida Eesti autorite loomingut, luua ning tugevdada sidet lugeja ja kirjaniku vahel, aidata lugejal orienteeruda tänapäeva kirjandusmaastikul, tõsta esile ühiskonnas päevakorral olevaid ja kirjandusega seotud teemasid, pidada meeles olulisi kirjandussündmusi ja -tähtpäevi. Lugejatega käisid kohtumas nt Janka Lee Leis, Veronika Kivisilla, Mart Kangur, Kalju Kruusa, Marek Tihhonov, Kaur Riismaa, Jan Kaus ja Tõnu Önnepalu. Kadrioru raamatukogu lugejad kohtusid kirjaniku Aile Alaveega ja Sääse raamatukogu lugejad kirjaniku Justin Petronega.

2006. aastal algatatud ürituste sari „Kella viiene külaline“ tõi raamatukokku lugejatega vestlema Aita Kivi, Ketlin Priilinnu ja Helju Petsi. Lugemissoovitusi ja ülevaateid uematest raamatutest jagasid Hille Karm, Tiina Laanem ja Kai Aareleid.

Rahvusvahelise luulepäeva tähistamiseks toimus juba neljandat korda 20.03.2015 kogu päeva läbiv Luulemaraton kahes keeles ja kahes struktuuriüksuses. Luulemaratoni eesmärgiks on populariseerida Eesti kirjandust, toetada lugemisharjumuse kujunemist ning aidata inimestel orienteeruda lugemiseks raamatuid valides. Luulemaratoni korraldamisega toetame ja edendame luule lugemist, kirjutamist ja avaldamist ning tutvustame lugejatele Eestis elavaid

luuletajaid. Luulemaratoniks koostasid raamatukogud ka eesti- ja venekeelsete luuleraamatute väljapaneku.

Tallinna Keskraamatukogu peamajas lugesid eestikeelset luulet: Veronika Kivisilla, Heiki Vilep, Indrek Koff, Eda Ahi, Peep Ilmet, Kätlin Kaldmaa, Wimberg ja Hans Kaldoja. Päevajuht oli Igor Kotjuh. Võõrkeelse kirjanduse osakonnas esitasid luulet Eestis elavad vene keeles kirjutavad autorid: Anna Makarova, Ljudmila Semjonova, Viacheslav Pernavskiy, Tatjana Manevskaja, Nikita Dubrovin, Denis Kuzmin, Dmitri Krasnov, Antipa Moltšun ja duett „Sjurpriz“. Päevajuht oli P. I. Filimonov. Luulemaratoni käis filmimas ERR-i kultuuriportaali, kelle vahendusel saab portaalist vaadata poetide Kätlin Kaldmaa, Wimbergi, Peep Ilmeti ja Eda Ahi esinemisi.

Jätkus koostöö Tallinna kirjandusfestivaliga HeadRead, mis tõi maikuu lõpus raamatukokku mitmeid huvitavaid vestlusringe ja kohtumisi nii kohalike kui välismaiste kirjanike ja kultuuritegelastega: Karen Connelly ja Kätlin Kaldmaa, Jason Goodwin, Marju Kõivupuu, Mart Kalm, Toomas Haug, Jan Kaus, David Ambrose, Heili Sibrits, Pille-Riin Larm, Mari Rebane ja Peeter Helme.

2015. aastal toimus senise ühe luulepikniku asemel kolm luulepiknikku. Luulepiknik muusikaga vorm on raamatukogu küllastajale alati olnud huvipakkuv, ka hinnatakse võimalust lasta luulel ja loodusel end linnakärast eemale kanda. Avaüritus toimus maikuu Antoni aialaada raames Kadrioru raamatukogu hoovis, juulikuus Nurmenuku raamatukogus ja septembris Kännukuke raamatukogu hoovimurul. Esinejateks olid Juhan Kokla, Kalju Kruusa, Priit Kaare, Minna Sillamaa, Veronika ja Tarmo Kivisilla ning Sulev Oll.

Võõrkeelse kirjanduse osakonnas jätkus 2015. aastal igakuiselt toimuv venekeelne kirjandusürituste sari „Lugejate neljapäev“ („*Читательский четверг*“), huvi tunti ka kirjanikega kohtumiste ja erinevate diskussioonide ning klubilise tegevuse vastu. Näiteks kohtusid 2015. aastal lugejatega Andrei Hvastov, Andrei Ivanov, Helju Rebane, Hille Elisabeth Karm, Ilmar Tomusk, Ilona Martson, Jelena Skulskaja, Maara Vint, P.I. Filimonov, Rein Raud ja Viktoria Ladõnskaja.

Täiskasvanud lugejatele suunatud lugemisprogrammi „Raamatuga kevadesse“ korraldatakse juba neljandat hooaega. 2015/2016 hooaja programmi teemaks valiti „Tänapäeva muinasjutt“ ning eesmärgiks on esile tõsta traditsioonilise muinasjutu uusversioonid, uskumatud läbielamised, imelised pääsemised – lood elust enesest nii siitsamast kui seitsme maa ja mere tagant. Tänavuse lugemisprogrammi üheks eesmärgiks on varasemast enam kaasata osalema noori inimesi. Selleks on valitud programmi rohkem noori kõnetavaid autoreid ja teoseid ning loodud Facebooki leht. Lugemisprogrammi atraktiivsemaks muutmiseks loositakse osalejate vahel kord kuus auhindadena välja eesti kirjanike uudisteoseid koos autogrammidega.

Peamajas esines Anneli Salk teemal „Lugemispsühholoogia – raamat kui sõber ja inspireerija“. Räägiti, miks inimesed armastavad kirjandust, kuidas kirjanduslik „maitse“ on muutunud interneti ajastul ning raamatute psühholoogilisest mõjust lugejate maailmavaatele. Loeng oli huvitav nii lugejatele kui ka raamatukoguhoidjatele.

Kännukuke raamatukogus osutus huvitavaks projektiks Tartu Sotsiaalkapitali Arengukeskuse kaasabil toimunud aprillikohtumine, kus raamatukogus esinesid Eesti

vene autorid Tartust, Kohtla-Järvelt ja Tallinnast: Tatjana Sigalova, Larissa Joonas, P.I.Filimonov, Anatoli Petuhhov, Vera Kazak, Mihhail Gofaizen ja Dmitri Krasnov. Õhtut juhtis Ljudmila Kazarjan. Uudne ettevõtmine oli raamatukogus ka juunikuine raamatukoguöö, kus oodati huvilisi vestlusringi pärast ametlikku raamatukogu sulgemisaega. Vestlusringi teema oli seotud kokkusattumustega elus ja kirjanduses ning seda juhtis Eve Ester.

Aasta esimese poole üheks suuremaks sündmuseks oli Kännukuke raamatukogus Eduard Vilde sünniaastapäeva tähistamine, sh toimus vestlusõhtu monograafia „Eduard Vilde“ autori Livia Viitliga. Tõeliseks publiku magnetiks kujunes novembrikuine kohtumisõhtu legendaarse Ülo Tuulikuga. Ülo Tuulikul oli enda kohta tähelepanek: „Olen geneetiliselt, tänu oma vanematele muhulane, sünnilt abrukalane, saatuselt sõrulane.“ Õhtu jooksul vaadati Tõnu Aru ja Eve Esteri dokumentaalfilmi „Armastusega Abrukale ja tagasi“, kuulati kirjaniku pajatusi enda ja lähedaste elust, saadi osa saarlase muhedast huumorist. Aasta lõpul külastas raamatukogu ajakirjanik Tarmo Vahter, kes rääkis, kuidas uuris Karl Vaino valitsemisaega ja kirjutas sellest raamatu „Karuks istus vangitornis... 1980 – aasta, mis raputas Eestit.“ Aasta algusesse ning lõppu jäid ka meeleolukad uue aasta ja aastalõpukontserdid - vene poetide luulet kitarrimuusika saatel esitasid Jelena Rautsik ja Andrei Skvorov.

Kännukuke raamatukogu jätkas filmiõhtute sarjaga, kus näidati erinevaid Eve Esteri ja Tõnu Aru dokumentaal- ja lühifilme. Toimunud õhtutel olid kohal ka autorid, filmide vaatamisele järgnesid vestlusringid filmides nähtu teemadel.

Kännukuke raamatukogu osales „Märka ja aita“ heategevusprogrammis (puudustkannatavatele peredele mõeldud toetus). Heategevusprogrammist osavõtmiseks valmistasid Kiiikhobu Lasteaia õpetajad, lapsed ja lapsevanemad jõulukaarte ning nende müük toimus raamatukogus, kus Mustamäe elanikud said neid osta ja heategevuseks ka panuse anda.

Pelguranna raamatukogul oli jätkuvalt väga hea koostöö MTÜ Kirjandusklubi Harmooniaga. Korraldati luuleõhtu, kus kirjandusklubi liikmed esitasid nii luuleklassikat kui omaloomingut. Toimusid Pjotr Tšaikovski 175-ndale sünniaastapäevale pühendatud kirjanduslik-muusikalised õhtud, kus oli lektoriks kirjandusklubi liige, kirjandusteadlane ja kodu-uuriija Viacheslav Pernavskiy. Heliloojale pühendatud luulet lugemise kohalik luuletaja Gennady Kozyrev. Teatripäeva puhul tegi suure üllatuse raamatukogu lugeja ja Rahvuskooper Estonia kauaaegne töötaja Tatjana Sollmann, kes tõi lastele vaatamiseks ja proovimiseks teatri garderoobist balletikingad ja imeilusaid kostüüme. Ta näitas katkendeid teatrielust ja fotoalbumeid tuntud näitlejatest ja etendustest.

Nõmme raamatukogu lugejad said jaanuaris kuulata Ghana-teemalisel jutuõhtul Triin Kordemetsa lugusid, kes oli Ghanas vabatahtlikuks käinud. Märtsis vestles raamatukogus lugusid näitleja Leida Rammo ja juunis arhitekt Ülo Stöör.

Kalamaja raamatukogus toimuv lauamängulaupäev kogu perele võlub lapsevanemaid sellega, et nad saavad tutvust teha ja järgi proovida paljusid erinevaid lauamänge, et siis otsustada, kas tasub mängu endale soetada. Raamatukogus toimus ka Tõnu Leinbocki Kalamaja teemalise lauamängu „Kalamaja rattakuller“ tutvustamine ja testimine. Lauamängu GO õpetas ja juhendas Jüri Lootus.

Pääsküla raamatukogus jätkus kolmandat hooaega linnaosa mälumäng, mida juhivad ja viivad läbi Timo Parve (Kuku raadio toimetaja) ja Margus Pillau (Tallinna Kivimäe Põhikooli ajalooõpetaja). Mäng toimus iga kuu teisel teisipäeval kell 18-20. Raamatukogu esimene korrus on sellel ajal kõigile küllastajatele avatud. 2015. aasta sügisest hakati mälumängu ajal pakkuma tegevust lastele – nii mitmedki mälumängus osalevad pered võtavad kaasa lapsed, kes saavad raamatukoguhoidjaga mängida-meisterdada ning uusi lasteraamatuid vaadata-lugeda. Oktoobris, mil raamatukogu tähistas hoone 10. sünnipäeva, oli lugejatel võimalus kohtuda Euroopa Parlamendi saadik Urmas Paetiga, kes aastaid tagasi seisis Pääsküla raamatukogule uue hoone ehitamise eest.

2015. aastal toimus juba traditsiooniks saanud Tallinna Päevale pühendatud kultuurilooline jalutuskäik, giidiks oli Krista Heinpalu. Jalutuskäik sai alguse Tallinna Keskraamatukogu eest, kus liiguti edasi mööda Estonia puisteed Estonia teatri juurde, sealt edasi vanalinna ja lõpetati Vabaduse väljakul. Tutvustati kirjanikke (nt Vilde, Tammsaare, Tolstoi), räägiti ajalooliselt olulistest ja huvitavatest paikadest.

2015. aastal jätkus kontserdisarja “Kammermuusikud linnas” neljas ja algas viies hooaeg. Koostöös MTÜga “Kammermuusikud” korraldatava kontserdisarja eesmärgiks on rikastada pealinna muusikaelu tasuta kõrgetasemeliste kammermuusika kontsertidega. Esinesid: Kristjan Mõisnik (bass) ja Kadri-Ann Sumera (klaver); Anna Samsonova (viul), Enno Lepnurm (tšello) ja Irina Oja (klaver); Tähe-Lee Liiv, Matteus Pärt ja Anni Sooman (klaver); Rahel Peäske (viul); Leele Jürjen, Merili Tamm, Daniel Metsala, Liina Riin Hargi, Anton Hannes Karin (tšello); Martti Raide (klaver) ja Leho Karin (tšello); Liina Fidelman (flööt) ja Darja Maskin (klaver); Iris Oja (metsosopran) ja Kadri-Ann Sumera (klaver); Triin Ruubel (viul) ja Kärt Ruubel; Olga Voronova (viul), Ulla Krigul (harmoonium) ja Diana Liiv (klaver). Sarjakontsertidele lisaks korraldati ka mitmeid teisi kontserte.

2015. a septembris avati Muusikalehel uus virtuaalnäitus „Eesti jazz 90”. Mahukas kokkuvõtte eesti jazz ajaloo ja tänapäevast sisaldab rohkelt pildi-, heli- ja videomaterjale ning on siiani ainulaadne võimalus selle muusikastiili kujunemise ja arenguga tutvuda. Muusikalehel saab vaadata ka kõiki varem koostatud näitusi: „Klaver 300“, „Chopin 200“ ja „Veljo Tormis 80“, „Edgar Arro 100“, „Eesti film 100 – filmimuusika“ ja „Lauljateed – Estonia operisolistide“.

20. jaanuaril kuulutati välja terve aasta kestev muusika-aasta viktoriin “Kolm küsimust”, kus lugejad said iga kuu vastata muusikaga seotud küsimustele. Iga õige vastus andis vastajale ühe pileti lõpuloosis, kus oli võimalus võita auhind ajakirjalt Muusika ning plaadifirmalt Estonian Record Productions.

Maikuu kuulutati välja muusika-aasta fännikonkurss MAF. Fännikonkursi idee oli muusika-aasta puhul anda inimestele võimalus tänada ja tervitada oma lemmikmuusikut või muusikakollektiivi ning tutvustada teda/seda ka teistele. Fännikonkursile olid oodatud inimesed igas vanuses, kuid lastele ja noortele korraldati lisaks ka 7 töötuba (sh Tallinna Loomaaia sünnipäeval, Haabersti Vaba Aja Keskuse linnalaagris ning Tallinna Noortenädala raames), milles oli võimalik konkursitöid kas erinevaid meisterdamisvahendeid või arvutit kasutades üheskoos luua. Kahes töötoas oli abiks vabatahtlik Mihkel Mätas, kes õpetas lapsi kasutama graafikalaudu ja

erinevaid foto- ja videotöötlusprogramme. Ühes töötoas käis esinemas ja osalejatega vestlemas saatest „Eesti otsib superstaari“ tuntud Annabel Guitar. MAFi toetasid Ku:lsaal, Boost Juice Bars ja Tallinna Teletorn. Võistlustöödest koostati näitus ning võimalusel edastati need ka artistideni, kellest need tehtud olid. Ansambel Kõrsikud saatis osalejale oma autogrammiga CD ning Vaido Neigaus videotervituse.

Laagna raamatukogus toimus kohtumine Sound Music kitarristuudio õpetaja Aleksandr Statsenko ja tema õpilastega. Muusikaüritus osutus väga edukaks, osa võeti tervete peredega, oli nii vanavanemaid kui väikelapsi. Kahjuks jäävad raamatukogu ruumid selliste ürituste jaoks kitsaks, paljud huvilised olid sunnitud jääma koridori.

Täiskasvanutele pakume kaasamis- ja osalemiskogemuse ning uute oskuste-teadmiste saamiseks võimalust osaleda erinevates ringides ja klubides, neist paljusid veavad raamatukogu vabatahtlikud.

Mitmetes meie raamatukogudes tegutsevad raamatu- ja lugemisklubid: lugemisklubi (juhivad vabatahtlik Triin Soom) ja vestlusring (juhivad raamatukoguhoidjad) eestikeelse kirjanduse osakonnas, Laagna raamatukogus eakate kirjandusklubi “Elutuli” (raamatukogu juhataja Malle Järve eestvedamisel on tegutsenud juba 16 aastat), Kännukuke raamatukogus kirjandushuviliste klubi NORA ja raamatuklubi Kiiga-Kaaga, kirjandusklubi Sõle raamatukogus (juhivad vabatahtlikud Triin Taela ja Marika Kruuse).

Kännukuke raamatukogus jätkus endise töötaja Tatjana Fedulova juhtimisel venekeelsete kunsti loengute sari, mida ta tegi ka raamatukogus töötamise ajal. Maleringe Kännukuke raamatukogus juhendas vabatahtlik Tatjana Fomina. Pelguranna raamatukogus tegutseb reisisellide klubi, kes korraldab kohtumisi, kus räägitakse erinevatest riikidest ja sealsetest kommetest, nt tutvustati Iisraeli, Soomet, Angolat, Ekvatoriaal-Guinead ja Indoneesiat.

Oleme väga tänulikud oma vabatahtlikele, kes juhivad meie raamatukogudes regulaarselt koos käivaid klubisid ja ringe. Kuid peame arvestama sellega, et vabatahtlik võib mõne aja pärast lõpetada meie abistamise ning et meil ei pruugi olla võimalik sama tegevuse pakkumisega jätkata. Näiteks Kalamaja raamatukogus Laste Loomingustuudiot vedanud vabatahtlik asus õppima Tallinna Ülikooli ja enam ei jõua Kalamaja raamatukogus vabatahtlikuks käia. Noorteklubi eestvedajad ja osalised hakkasid kohe aasta alguses valmistuma kooli lõpueksamiteks ja klubi ettevõtmised jäid soiku.

4.6.1 Raamatukogu kogukonnakeskusena

On saanud traditsiooniks, et meie raamatukogud löövad kaasa võimalikult paljudes kohalikes ettevõtmistes. Kalamaja raamatukogu asub Kalamaja linnaosapäevade keskmes ning osaleb neis juba aastaid arvestatava partnerina. 2015. aastal korraldati raamatukogu ruumides raamatutäika, vaadata sai J. Juske slaidiprogrammi „Kalamaja vanadel fotodel“, avatud oli raamatuvahetusriiul, laenata sai üllatuspakke. Raamatukogu oli abiks loteriipiletite levitamisel ja auhindade jagamisel. Origami õpetas Jüri Lootus, suur huvi oli raamatubingode vastu. Kalamaja päevadel liigub palju rahvast ning külastajaid oli ka väljaspoolt Tallinna. Kalamaja raamatukoguga

sarnaselt leiab raamatuvahetusriiuleid leiab täna juba mitmest meie haruraamatukogust.

Nurmenuku raamatukogu võttis taaskord osa Haabersti linnaosa tervisepäevast. Seekord osaleti oktoobri tervisepäeval, kus lastele pakkus vaatamiseks etenduse Lasteteater Trumm ning lapsed said meisterdada paberist õuna. Tervisepäeva üritused lastele toimusid raamatukogu ruumides. Kännukuke raamatukogu tegi tihedat koostööd Mustamäe Laste Loomingu Majaga, kellel aidati sisustada nende poolt organiseeritud linna- ja terviselaagrite päevi.

Traditsiooniliselt osales Pääsküla raamatukogu Nõmme päevade raames toimunud noortepäeval 23. mail Pääsküla Noortekeskuse esisel platsil. Terve päeva jooksul oli võimalik osaleda töötubades, jalga puhata lugemispesas, lahendada ristsõnu, mängida lauamänge jne.

Suvel korraldas Tallinna Spordi- ja Noorsooamet noortesündmuste sarja „Suvi linnas“, mille raames toimusid erinevad tegevused linnaruumis aega veetvatele noortele. Augustikuus oli üritus noortele Lasnamäel, milles osalesid ka Paepealse ja Laagna raamatukogud. Tutvustati koomiksikogu ning viidi läbi koomiksijoonistamise töötuba.

Juunis osalesid Lasnamäe raamatukogud ja raamatukogubuss Katarina Jee Lasnapiknikul, mis korraldati MTÜ Lasnaidee algatuse raames. Lasnapikniku kultuuriprogramm pakub huvitavat ja aktiivset ajaviidet vabas õhus ning on suunatud Lasnamäe elukeskkonna ümbermõtestamisele, väärtustamisele ja potentsiaali avamisele.

Sügisel osales Paepealse raamatukogu laupäevase jutuhommiku tegevusega Lasnamäe perepäeval Vormsi pargis. Kohapeal said lapsed kuulata muinasjuttu ning kaasa lüüa näpuloomade loomisel, et hiljem ka ise näpunukuteatrit teha. Üritust kajastati fotodega ka Lasnamäe linnaosa valitsuse veebilehel.

Detsembris osales Pääsküla raamatukogu Pääsküla Gümnaasiumis toimunud Nõmme linnaosa jõululaadal. Raamatukogu viis läbi kahte töötuba: taaskasutatavatest materjalidest (reklaambrošüürid, vanad ajakirjad jms) kuuskede valmistamine; väikestest purkidest küünlaümbriste valmistamine ning nende kaunistamine salvrätitehnikas või klaasivärvidega. Meisterdajaid oli terve päeva jooksul ja igas vanuses.

Raamatukogud on aina enam kaasatud lasteaedade perepäevadesse. Aprillis korraldas Rabarübliku lasteaed pereürituse, mille raames käisid vanemate rühmade lapsed läbi lasteaia head koostööpartnerid, kes oma asukohas pakkusid väikese tegevuse või ülesande, mille eest pere omakorda sai ürituse passi vastava märke. Pääsküla raamatukogus said kõik lapsed teise korruse riuli seinale kinnitatud tapeedirulli peale kirja panna oma lemmikraamatu, sama tegid nende vanemad raamatukogu esimesel korrusel. Pelguranna raamatukogus korraldati Sitsi Lasteaia perepäev. Koos vanemate ja vanavanematega tutvuti meie raamatukogu ja raamatukogubussi teenuste ja tegemistega, uuriti uudiskirjandust ja vaadati nukuetendust „Päikest otsimas”.

Aktiivselt tähistati Tallinna päeva. Mustamäe raamatukogude esindajad kogunesid Männi parki, et panna proovile laste teadmisi Mustamäest ja Tallinnast. Lastel tuli ülesannete lahendamise käigus orienteeruda, mõistatada ja joonistada teemal „Minu unistuste laste mänguväljak“. Veel sai meisterdada Tallinna vanalinna ning kuivatatud taimedest kaarte emadele ja vanaemadele. Keskraamatukogu peamaja ees oli aga telk, kus kõik möödakäijad said tutvuda muusikaosakonna teenuste ja graafikalaudadega, samuti nuputada ja meisterdada. Lasnamäel Peapealse raamatukogus said osavõtjad vaadata nukuetendust „Marleen ja Emilia Tallinnas“.

1. juunil, lastekaitsepäeval avati Tallinna Loomaaias toimunud perepäeval kümnendat aastat järjest Tallinna Keskraamatukogu Looduse lugemissaal.

Meie raamatukogud püüavad pakkuda elanikele just neile vajalikku infot. Nii näiteks toimus 2015. aastal koostöös Eesti Õde Liiduga terviseloengute sari „Tunnike tervise heaks“, kus räägiti vaktsineerimisest, südamerervisest, depressioonist, mälu seotud probleemidest, puugihaigustest jne. Loengute eesmärgiks oli pakkuda lisainfot ja teadmisi, et muuta elu ja tervislikud valikud paremaks. Kõigil osalejatel oli võimalik esitada õdedele küsimusi ning seda võimalust kasutati agaralt. Kokku toimus 15 terviseloengut, sh kaks vene keeles. Koostöö jätkub ka 2016. aastal.

Haabersti Linnaosa tervisedenduse spetsialisti Age Tamme kaudu tellib Nurmenuku raamatukogu Tervise Arengu Instituudilt voldikuid erinevate tervist puudutavate teemade kohta, et piirkonnas elavatel inimestel oleks tervisega seotud info hästi kättesaadav. Väike-Õismäe raamatukogu teeb koostööd Harkujärve Kogukonnakeskusega.

4.6.2 Lõimumistegevused

2015. aastal oli ühiskonna tähelepanu keskpunktis rändekriis ja pagulased ning see mõjutas ka raamatukogu tegevust. Pöörditi suurt rõhku projektidele, mille eesmärgiks oli edendada vähelõimunud elanikkonna, vähemusrahvuste, uus-sisserändajate lõimumist.

Koostööd tehti organisatsioonidega, kes pakuvad uus-sisserändajatele kohanemiseks toetavaid tegevusi. Näiteks võõrkeelse kirjanduse osakonna saalis toimuvad loengud uus-sisserändajate Eestis kohanemise toetamiseks. Kohanemisprogrammi sihtrühmaks on vähem kui viis aastat Eestis seaduslikult elanud inimesed. Programm koosneb A1-taseme keeleõppest, baasmoodulist ja teemamoodulitest (töö ja ettevõtlus, õppimine, teadus, perekond, lapsed ja noored). Kohanemisprogrammi rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) ja riigieelarvelistest vahenditest. Raamatukogule on see heaks võimaluseks tutvustada oma teenuseid inimestele, kellele eesti kultuur ja kombad on alles võõrad.

Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutuse Meie Inimesed (MISA) ning Haridus- ja Teadusministeeriumi toel viidi läbi projekt “Eesti ja mina”. Projekti eesmärgiks oli pakkuda erinevat emakeelt kõnelevatele 7. - 26. aastastele noortele alternatiive, kuidas laiendada oma teadmisi Eesti ühiskonnast. Samuti taheti soodustada noorte ühistegevuste läbiviimist. Projekt viidi läbi võõrkeelse kirjanduse osakonnas. Projekti raames toimusid järgmised tegevused: Koolivaheaja lasteklubi 7. – 12. aastastele, Noortenõukogu 13. – 26. aastastele ja kodanikupäevale pühendatud kultuuriõhtu.

Lasteklubis käsitleti viie päeva jooksul teemasid nagu Eesti riik ja selle valitsemine ning eesti keel ja kirjandus. Noortenõukogu (ehk Noorteklubi) moodustamise eesmärgiks oli muuta raamatukogud laste- ja noorte sõbralikumaks, arendada noortes ühiskondlikku aktiivsust ning Eesti ühiskonna ja kodanikuks olemise väärtustamist. Noorte ja raamatukoguhoidjate koostöös sündis raamatukogus kaks uut huviringi: detsembris alustas peamajas (Estonia pst 8) lauamänguklubi ning jaanuaris 2016 muusikaosakonnas dokfilmide klubi. Koos kirjutati Hasartmängumaksu Nõukogule projekt Kirjutamise Klubi algatamiseks – projekt sai toetust ning klubi alustab tegevust 2016. aastal. Kodanikupäevale pühendatud kultuuriõhtu raames toimus kolm töötuba: koomiksi töötuba, anime töötuba ning töötuba, kus räägiti islamist ja seosest Eestiga. Viimane teema huvitas noori just päevakajaliste sündmuste tõttu. Õhtu lõpetas filmi “Püha vesi“ vaatamine. Film räägib veest, selle ümber käivast poliitikast ja vaeste inimeste võitlusest joogivee pärast. Peale filmivaatamist arutati Eesti ühiskonna üle, toodi paralleele filmist meie igapäevaeluga ning spekuleriti filmis esitletud probleemi tekkimise võimalikkusest Eestis. Noored vestlesid ka taaskasutuse teemadel.

2015. aasta teisel poolel korraldati koos MISAgaga kord kuus võõrkeelse kirjanduse osakonnas lõimumisalaseid infotunde. Infotunnid olid suunatud vähelõimunud inimestele, keda nõustati eesti keele õppe, hariduse, töö, elukoha, arstiabi teenuste ja sotsiaalküsimuste osas. Inimesed said infot küsida ka kodakondsuse ja elamisloa taotlemise ning teiste oluliste dokumentide vormistamise kohta. 2016. aastal toimuvad infotunnid Laagna ja Paepealse raamatukogudes.

Projekti “Kultuuriajakirjandus noortele – kas, miks, kuidas?” raames toimusid 2015. a esimeses pooles Tallinna vene õppekeele koolide õpilastele meie suuremates teenindusosakondades ja haruraamatukogudes kohtumised Eestis ilmuvate kultuuriväljaannete toimetuste liikmetega. Olesja Rotar tutvustas noortele ajakirja Plug, Aleksander Hobotov Eesti Rahvusringhäälingu venekeelset portaali, Tõnis Vilu ja Tõnis Parksepp ajakirja Värske Rõhk ning toimus ka kohtumine ajakirja Plug toimetaja, illustraatori ja kunstniku Evi Pärnaga. Kõikidel kohtumistel esitasid õpilased aktiivselt küsimusi ning arutlesid innukalt esinejatega kaasa. Kohtumistel osalenud noored said põhjaliku ülevaate Eesti kultuuriväljaannete telgitagustest ning laienes noorte silmaringe Eestis ilmuvate väljaannete osas.

Aasta alguses osales Paepealse raamatukogu juhataja Piret Martinov koos Tallinna Keskraamatukogu võõrkeelse kirjanduse osakonna pearaamatukoguhoidja Nadezhda Geryakiga Tallinna Haridusametis koosolekul, kus arutati lõimunud aine ja keeleõppe (LAK) projekti teist etappi: „Hakkame käima 2. Raamatukogu“. Eesmärgiks oli saada teadmisi ja nõuandeid, kuidas keelekümbelõppega laste ja noortega paremini suhelda, kuidas rääkida neile raamatukogu teenustest. Eeskuju andis LAK toimumine muuseumides, kus tunnid olid teemalähedases ja materjalirohkes keskkonnas, õpilastele pakuti korraga nii aine- kui keeleõpet, mille tulemusena paranes eesti keele oskus. Samu eesmärke haaras enda alla ka projekti teine etapp, mis puudutas raamatukogusid. Tallinna Keskraamatukogu haruraamatukogudest ja teenindusosakondadest osalesid raamatukoguhoidjad ühel koolipäeval Tallinna Mustamäe Humanitaargümnaasiumis, kus saadi jälgida õpetajate ja õpilaste koostööd lõimunud aine- ja keeleõppel ning päeva lõpetuseks kuulati õpetajate näpunäiteid kakskeelsete laste ja noorte juhendamiseks. Kevadel korraldati kooliõpetajatele teabepäeva Tallinna Keskraamatukogu võõrkeelse kirjanduse

osakonnas, kus tutvustati raamatukogu teenuseid, koolitusi ja üritusi eesmärgiga tõsta keelekümlusega tegelevate õpetajate teadlikkust raamatukogu poolt pakutavast.

„Nordplus“ programmi poolt toetatud rahvusvahelise koostööprojekti "CreaDream Forum in Library" toel algasid aasta teisel poolel üritusesarjad „Erinev või eriline?“, „Räägi minuga!“ ja filmiõhtud „Mõista või hukka mõista“, millede eesmärgiks on edendada lõimumist, üksteisemõistmist ja tolerantsust kohalike elanike seas.

Septembrist novembrini korraldas Tallinna Keskraamatukogu vestlusõhtute sarja „Islam - kas paanikaks on põhjust?“. Loenguõhtuid juhtis Tartu Ülikooli doktorant Age Ploom, kes kirjutab uurimustööd Eesti naise identiteedist moslemina. Sari koosnes kolmest loengust, mille temaatika algas islami ajaloost ja lõppes moslemite eluga tänapäeva Eestis. 28.09.2015 toimunud sarja avaloeng keskendus islami ajaloole - „Mida peaks teadma islami ajaloost, et mõista moslemit?“. Loengu andi põhjaliku ülevaate islami kujunemisloost ja alustaladest. 26.10.2015 kohtumisel räägiti moslemitega seotud eelarvamustest ja stereotüüpidest: „Kes on see kardetud moslem? Kas stereotüüpne mõtlemine moslemist vastab reaalsusele?“. Loengus selgitati islami kultuuriruumile omaseid kombeid ja traditsioone ning moslemite mõttemaailma nurgakivisid. 30.11.2015 toimunud loengus selgitas Age Ploom, miks Eesti naine pöördub islamisse ja kuidas tema maailmakäsitus peale seda otsust muutuma hakkab. Kõik kolm loengut olid väga menukad, inimesed tundsid teema vastu elavat huvi ja võtsid aktiivselt aruteludest osa.

Eestikeelse kirjanduse osakonnaga, Kännukuke raamatukoguga jt võttis ühendust Nargiz Kuut, kes soovis tutvustada lugejatele raamatuid „Samarkandi kuum suvi“ ja „Idamaa muinasjutud“. Kuna raamatud olid seotud Usbekistaniga, siis otsustati teha Usbeki-teemaline õhtu. Esineja rääkis Usbekistani rahvast, kommetest, maast, olulistest ehitistest ning tema juttu ilmestasid värvikad pildid tema viimasest reisist Usbekistani. Kohtumise toimumine andis mõtte teha Eestis elavaid vähemusrahvusi tutvustava sarja „Üks riik – palju rahvaid“.

Eesti vähemusrahvuste päeval toimus kohtumisürituste sarja „Üks riik – palju rahvaid“ avaüritus. Sarja eesmärgiks on tutvustada Eestis elavate vähemusrahvuste kultuuri ja kirjandust. Igal kohtumisel tutvustatakse ühte Eesti rahvusvähemust – selle kombeid, tavasid, traditsioone ja kirjandust – ning antakse publikule edasi esineja mõtteid ja emotsioone oma kultuurist. Kõikidel kohtumistel tehakse väljapanek vastava riigi kirjanike loomingust. Esimeseks esinejaks oli Henton Rafael Figueroa, kes on Tšiili aukonsul Eestis, majandusõpetaja mitmes eesti koolis ja edukas ärimees. H. R. Figueroa rääkis Tšiilist, tšiillaste kommetest ja kultuurist. Hõimupäeval kohtus lugejatega Tartu Ülikooli ungari keele lektor Boglárka Janurik, kes tutvustas ungari kultuuri ja kirjandust. Novembris esines aga Sławomira Borowska-Peterson, Poola Vabariigi Suursaatkonna kultuurispetsialist, kes tutvustas poola kultuuri ja kirjandust. Sari jätkub aastal 2016.

Laagna raamatukogus jätkati lastele, kelle emakeel ei ole eesti keel, iganädalaste lasteürituste sarjaga „Eesti keel Mõmmiga“ eesti kultuuri ja rahvakommete tutvustamist. Kord nädalas toimusid eesti keele oskuste süvendamiseks raamatukogutunnid Lasnamäe Vene Gümnaasiumi eesti keele huviklubi õpilastega. Kaks korda kuus oli lastel võimalus käia raamatukogus lugemiskoerale ette lugemas. Kohtumised Laagna raamatukogu lugemiskoeraga Alice olid alati oodatud ja kui ka

kõik soovijad ei saanud ette lugemas käia, siis pai sai koerale ikka teha. 2015. aastal alustas raamatukogus eesti keele suhtlusring täiskasvanutele, mille vastu on suur huvi. Paepealse raamatukogu korraldab eestikeelseid nukuetendusi ja arutelusid ka vene õppekeelegraafide lasteaedadele, et arendada lastel eesti keele kuulamisoskust ja mõistmist.

4.6.3 Näitused

Paljudes meie raamatukogudes korraldati näituseid, mis olid pühendatud Eduard Vilde 150. sünniaastapäevale. Näitustele pandi välja Vilde raamatuid, otsiti Vilde vähemtuntud tekste ja ütelsi ning samuti fakte tema elu kohta.

Tallinna Keskraamatukogu näitusesaalis (Estonia pst 8) toimus aasta jooksul 12 näitust, mis tutvustasid fotosid, illustratsioone, maale, arvutigraafikat, köitekunsti, keraamikat jms. Tutvustati fotokonkursi „Muusikat tabamas“ žürii (fotograaf Peeter Langovits, helilooja ja fotograaf Alo Põldmäe, fotograaf Kaupo Kikkas, kunstnik Kertu Sillaste ja raamatuogu muusikaosakonna juhataja Kaie Viigipuu-Kreintaal) poolt paremaks hinnatud töid. Nautida sai Eesti Nahakunstnike Liidu köitekunsti, Eesti Kunstiakadeemia Avatud Akadeemia tudengite näitust, Riigikantselei näitust Eesti lipu ajaloo, Slovakkia lastejoonistuste näitust „Inimõigused laste silme läbi“ jpm.

Eestikeelse kirjanduse osakonnas oli lugejatel võimalik tutvuda Rootsi Suursaatkonna kaudu saadud rändnäitusega „Rootsi Krimikuningriik“. Rootsi Instituudi koostatud näitus krimikirjanikest lähtus Rootsi kaardist ja raamatute sündmuskohtadest. Suvel püüdis lugejate tähelepanu näitus „Palestiina versus Palestiina“, mis näitas piltide abil Palestiina kohalikku eluolu. Detsembris avati näitus „Maaturismi edulood“, mis koostati Maamajanduse Infokeskuse maaeluvõrgustiku büroo ja MTÜ Eesti Maaturismi koostöös ning mis tutvustab valikut maaelu arengukava 2007-2013 raames toetust saanud maaturismi projektidest.

Võõrkeelse kirjanduse osakonnas pälvis lugejate tähelepanu Vladislav Staniševski raamatuillustratsioonide näitus, mida kureeris Mart Lepp. Tähelepanu äratasid ka Prantsuse Instituudiga Eestis koostööd korraldatud interaktiivne näitus „14-18“, Tartu Ülikoolist saadetud näitus „Merilaas-Sang“, Paul Pajose fotonäitus „Hääletajad“, Komi rahvakunsti ja käsitöö näitus, noorte koostatud näitus „Eesti ja mina“, fotonäitus „Israel piltides“ ja lastetööde näitus „Kevad kõnnib Tallinnas“. Huvitavamatest laste- ja noorteteemalistest näitustest võib esile tuua veel Kalamaja raamatukogus olnud näituse „Meie aed“ - MaruKaru laste suvelaagrist inspireeritud taimemotiividega keraamilised plaadid. Näitusel oli elusatest taimedest kraanikauss, mille kohal rippusid laste voolitud pisitillukesed savist panged, mis olid omavahel ketiga ühendatud. Huvitav oli ka Lii Pähkel'i maalinäitus „Tähe sünd“. Lii Pähkel'iga koos korraldati ka väike kunstihoonik, kuhu ta tõi oma kunstiringi lapsed, aga oodatud olid ka kõik teised huvilised. Kõigepealt tutvustas Lii oma maale ning seejärel jutustas nende põhjal lookese ühe tähe sünnist.

Kadrioru raamatukogus said lugejad uudistada näitust „Elektroonilisi pille Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumist“, „Keldi taeval all“ (Mirjam Mölder-Mikfelt), "Unestikud" (kunstnikult Valdek Laur), "Sügis" (kunstnikult Anneli Säre), „Hõbehelkne inglismaailm“ (Daisy Järva) jne.

Kännukuke raamatukogu näitustest võiks esile tuua nahakunstnik Kiira-Marianne Kadariku siidisallide ja keraamika näituse. Tema õpetajaks Kunstiinstituudi viimastel kursustel oli tuntud kunstnik Erik Adamson. Kunstnik on ise väitnud, et Adamsoni mõju on teda saatnud ka loomingulise tee lõpupoole, kui ta huvitus siidimaali tehnikast. Juunis said külastajad tutvuda Kristina Pai näitusega „August Sang ja Kersti Merilaas 100”, mis kajastab poetidest abielupaari elu ja loomingut. Külastajatelt saadi palju kiidusõnu Viljandi harrastusfotograafi Rait Killari loodusfotode näituse „Lunn, Änn ja teised“ eksponeerimise eest.

Männiku raamatukogus eksponeeriti Männiku noortekeskuse näitust “Maailm läbi meelte”: rõdugaleriis olid üleval joonistused graafikatehnikas ja vitriinides olid tööd siidimaalitehnikas. Siidimaalid olid valminud nõnda, et noored kunstnikud said nuusutada erinevaid parfüüme aroomistudios “La Mediterranee“ - ka näitusel oli iga töö juures aroomipudelike, mis antud tööd oli inspireerinud. Täiskasvanud Öppija Nädalal said lugejad vaadata näitust “Suur tahtejõud viib tulemusteni“ - tööde autoriteks olid Nõmme hobikunstnikud vanuses 32-86 a.

Nii Laagna kui Paepealse raamatukogule on kujunenud heaks koostööpartneriks raamatukogu vabatahtlik ja mänguasjade koguja Heli Mänd. Tema kollektsioonist on külastajate ette jõudnud näitused, mis tutvustavad suveniirnukke endistest liiduvabariikidest, mängukarude ja erinevate mängumasinade näitused. Heli Männi kollektsiooni ja näitust Paepealse raamatukogus suveniirnukkudest Eesti rahvarõivastega käis kajastamas ka ETV saade „Prillitoos“. Aasta lõpul jõudis Paepealse raamatukokku Soome Instituudi rändnäitus „Soome animatsioon 100“.

Sõle raamatukogus tekitas suurt huvi Jaak Joalale pühendatud näitus, mis valmis koostöös endise raamatukogu töötaja Riina Tolliga. Külastajatele meeldis väga ka näitus Sirje Kriisa köidetud raamatutest.

Torupilli raamatukogus võis vaadata näituseid, mis olid pühendatud Evald Okasele, Eduard Vildele, muusika-aastale ja ETV 60 aastapäevale. Palju elevust tekitas aasta viimane näitus „Leiud raamatute vahelt“.

Piirkonnas elavad inimesed on aktiivsed tutvustama koduraamatukogus näitustel oma töid ja tegemisi. Raamatukogu võidab sellest mitmekordselt: inimeste teadvuses kinnistub raamatukogu kogukonnakeskusena, toimuvad toredad ja huvitavad näitused ning raamatukokku tuleb uusi lugejaid, sest eks ikka kutsutakse sõpru-tuttavaid oma näitust vaatama. Näiteks Männiku raamatukogus tutvustasid näituste kaudu oma töid ja hobisid Kairi Tamm, Kaja Hiiemaa ja Liubov Koobas.

Eksponeeriti ka kolleegide tehtut. Näiteks eksponeeriti Kännukuke raamatukogus Jõhvi Keskraamatukogu lastetöötaja Gerri Orgma autorinukkude näitust (Gerri Orgma tegutseb Kohtla-Järve Kultuurikeskuse Autorinuku studios). Väga huvitavad olid ka Katariina Jee bussijuhi Paul Pajose akvarellid ning köitja Sirje Kriisa pildid ja köited. Kännukuke raamatukogust eksponeeris Eve Kaasik oma taskukalendrite kogu. Nurmenuku raamatukogus eksponeeriti Tiina Saare maalinäitust „Aeg ja värvid“.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

Koolituste ja koolitustel osalejate arv aastal 2015:

Raamatukogu	Rühmakoolit. arv		Osalejate arv		Individuaalk. arv		Osalejate arv	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
* 1. Keskrk	270	453	3509	7413	1027	1516	1049	1529
2. Kadrioru	4	4	72	62	26	9	26	9
3. Kalamaja	9	14	182	304	154	178	154	178
4. Kännukuke	79	71	1247	1275	136	180	156	183
5. Laagna	84	68	594	1544	186	337	186	337
6. Männi	10	12	218	278	97	56	97	56
7. Männiku	11	13	160	210	97	67	97	67
8. Nurmenuku	21	53	644	1065	66	94	67	94
9. Nõmme	27	11	562	265	7	46	7	47
10. Paepealse	44	55	854	1116	222	227	222	227
11. Pelguranna	63	44	552	620	574	489	574	489
12. Pirita	18	9	393	262	43	30	43	30
13. Pääsküla	57	98	934	1327	36	47	36	47
14. Sõle	37	42	740	916	73	63	77	63
15. Sääse	20	16	492	361	56	179	57	179
16. Tondi	4	3	16	71	69	54	69	54
17. Torupilli	28	25	572	528	120	153	120	153
18. V-Õismäe	15	24	303	377	66	70	66	70
** Katarina Jee	72	62	1456	1351	0	0	0	0
KOKKU	873	1077	13 500	19345	3055	3795	3103	3812

* Keskrk – Estonia pst 8 ja Liivalaia 40 asuvad teenindusosakonnad.

2015. aastal kujunes raamatukogu peamajas kõige populaarsemaks tahvelarvutite ja nutitelefonide kasutamise koolitus - individuaalkoolitusi toimus 65 ja rühmakoolitusi 17. Osaleti ka Turvalise Interneti Päeva puhul korraldatud Nutipäeval Solarise keskuses, et tõsta inimeste teadlikkust nutiturvalisuse osas, tutvustati raamatukogu tahvelarvuteid Google Nexus ning Tallinna Keskraamatukogu erinevaid kasutajakoolitusi.

2015. aasta suvel jõudsid raamatukokku spetsiaalselt lugejate õpetamiseks hangitud nutitelefonid Samsung Galaxy S6 Edge, iPhone 6 ja Nokia Lumia 930. Erinevate operatsioonisüsteemidega seadmete olemasolu raamatukogus on oluline selleks, et lugejatele oleks võimalik läbi viia mitmekesist ja laiahaardelist koolitust, kust nad saaksid vajalikud teadmised ja oskused mitmete seadmete kasutamiseks, ning et töötajad oleksid uute arendustega kursis. Edaspidi on neil endal võimalik otsustada, milline seade või operatsioonisüsteem just neile kõige sobivam on.

Koostöös Microsoftiga korraldati Nutineljapäevad eakatele. Koolitustel selgitati, mida uut Windows 10 kaasa toob ja kuidas olemasolev operatsioonisüsteem Windows 10-le üle viia; Windows 10 turvalisuse ja privaatsusega seonduvaid aspekte; kuidas Office 365 abil oma tööd efektiivsemalt organiseerida; nutiturvalisust ja seda, kuidas turvaliselt äppe kasutada. Koolitusi viisid läbi Microsofti spetsialistid. Microsoft koolitas eraldi Windows 10 kasutama ka meie raamatukoguhoidjaid, et meil oleks vajalikud oskused lugejate juhendamiseks - tihti pöördub lugeja abi saamiseks just raamatukoguhoidjate poole.

18. mail toimus Tallinna Keskraamatukogus Microsofti ja SA Vaata Maailma korraldatud Nutituur eakatele. Ürituse eesmärgiks oli tutvustada erinevaid nutiseadmeid ning õpetada inimesi neid kasutama, rääkida turvalisusest ning vastata inimeste küsimustele. Koolitusel kasutati ka raamatukogu tahvelarvuteid Google Nexus ning julgustati inimesi lisaküsimustega raamatukoguhoidjate poole pöörduma.

Vaba Tarkvara Päeva raames toimus koostöös Avatud Lähtekoodiga ja Vaba Tarkvara Liiduga nii lugejatele kui ka raamatukogu töötajatele mõeldud Linuxi kasutamise koolitus. Juhendajaks oli Alvatali esindaja Edmund Laugasson.

Traditsiooniliselt korraldati Täiskasvanud Õppija Nädalal (09.10 – 16.10.2015) lisaks igapäevastele arvuti algõppe ja infootsingu koolitustele ka teisi koolitusi, nt toimus loeng kunsti teemal, samuti õpetati raamatute parandamist ja paberi valmistamist. TÕNi raames tehti koostööd ka SA Innove Rajaleidja keskusega, kelle spetsialistid viisid meie raamatukogudes läbi töötubasid täiskasvanutele karjääri planeerimise teemadel. Sääse raamatukogus toimus töötuba "Kuidas käituda töövestlusel?!", kus kasulikke nõuandeid jagasid Eesti Töötukassa karjäärinõustajad.

Ka aastal 2015 vajasisid paljud arvuti algõppe läbinud kordusõpet, et teadmisi kinnistada või siis mälu turgutada. Esmakordsed koolitavad soovisid enamasti õppida erinevate programmide kasutamist ja e-posti loomist ning e-kirjade saatmist. Aasta lõpu poole sages ka inimeste arv, kes soovisid abi uue operatsioonisüsteemiga Microsoft Windows 10. Peamajas toimunud e-teenuste koolitustel tunti enim huvi portaali „Minu e-tervis“ vastu.

Võrreldes 2014. aastaga on Facebooki algõppe koolitustel osalenute arv langenud. Eestis on ka üldiselt märgata trendi, et Facebooki kasutatavus langeb. Noored kasutavad rohkem uusi sotsiaalvõrgustikke, nt Snapchati ja Instagrami. Vanemad inimesed, kes muidu tundsid huvi Facebooki vastu, et suhelda oma laste ja lastelastega, kasutavad sellest tulenevalt ka vähem Facebooki, sest nende lapsed ja lapselapsed Facebookis enam ei ole. Samuti on langenud huvi töötajatele mõeldud koolituste osas, kus õpetatakse CVd koostama jms.

Graafikalaudade koolituste vastu tunnevad enim huvi noored, mistõttu kasutati graafikalaudasid ka erinevatel üritustel, nt koomiksrite tegemisel.

Sugupuu uurimise koolitustel pakkus osalejatele kõige rohkem huvi oma sugulaste kohta andmete otsimine vanadest kirikuraamatutest, mida võimaldab näiteks SAAGA keskkond.

Teemad, millega raamatukoguhoidjate poole koolituse saamiseks pöörduti: e-kataloogi ESTER kasutamine, ID-kaardi kasutamisega seotud küsimused ja digiallkirja andmine; muusika kuulamine; paroolide uuendamised; internetipanga kasutamine; kuidas teostada internetis otsingut, leida vajalikku veebilehte; orienteerumine erinevate asutuste veebilehtedel; kuidas luua, vormistada ja salvestada OpenOffice'i tekstidokumente; e-kirjade kirjutamise ja saatmisega seotud toimingud eri teenusepakujate juures (Yahoo, mail.ru jt); Facebook'i, Twitter'i, Skype'i ja Youtube'i kasutamine. Lugejaid abistati e-poest ostu vormistamisel, juhendati, kuidas Swedbanki preemiapunktide eest kingitust valida, abistati tuludeklaratsiooni täitmisel,

majandusaasta aruannete koostamisel, maksete tegemisel ja elektrinäitude edastamisel, näidati, kuidas pilte arvutisse laadida ja faile avada ning salvestada jpm.

Tallinna Keskraamatukoguga käisid tutvumas EV Stardiabi OÜ seitse (2014. aastal kolm) tööharjutusgruppi. Tööharjutus aitab tööharjumust taastada või esmast tööharjumust kujundada. Tööharjutuse teenus on mõeldud eelkõige töötule. Koolituspäeval tutvustati töökorraldusreegleid, raamatukogu teenuseid, viidi läbi erinevaid koolitusi (sõltuvalt töötü vajadustest: arvuti algõpe; internet ja infoallikad; ID-kaart ja selle kasutamine; dokumentide vormistamine) ning soovijad said kuulata ka rääkivaid kontoritarkvara õppeprogramme. Kuna gruppide tasemed olid väga erinevad, siis ei saanud neile ühtset programmi välja töötada, igale grupile tuli läheneda individuaalselt.

Oktoobris ja novembris toimusid Tallinna Keskraamatukogus Töötukassa töötöad („Karjääri planeerimine“ ja „Kuidas käituda töövestlusel“).

Kännukuke raamatukogus toimusid vanemaealistele lugejatele kaks korda kuus arvutite kasutamise nõuandetunnid, kus saadi küsimustele vastuseid ITd õppinud raamatukoguhoidja abiga, täiendavaid teadmisi arvutite ja tarkvarade kasutamiseks, tuge oma arvutikasutamise oskustele. Nõuandetunnid olid mõeldud arvutikasutajatele, kes ei olnud iseseisvalt leidnud oma arvutiprobleemidele lahendusi või soovisid juurde saada uusi oskusi. Vajati abi kas tarkvara (või operatsioonisüsteemi) uuendamisel, tarkvara (nt ID-kaardi tarkvara, veebilehitseja) installeerimisel või mingite seadistuste muutmisel. Oli ka neid, kes olid ostnud vana lauaarvuti asemele süle- või tahvelarvuti ja vajasisid nüüd abi seadme kasutuselevõtmisel. Raamatukoguss alustas ka uus arvuti algõppe grupikoolituse tsükkel (6 koolituskorda 1-2nädalase vahega, koolituse kestus iga kord üks tund erineva teemaga).

Kännukuke raamatukogu suhtles aktiivselt Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse Mustamäel asuvate varjupaikadega, kuhu vahendati infot raamatukogus toimuva kohta. Arvutikoolitustele mõned korrad varjupaikadest registreeriti, kuid kohale jõuti paraku harva. Koostööd tehti ka Tallinna Sotsiaaltöö Keskusega, kes samuti suunasid inimesi raamatukokku arvutikoolitustele. Männiku raamatukogu saadab iga kuu lõpus infot toimuvate koolituste ja ürituste kohta Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse Männiku üksusele, Paepealse raamatukogu Lasnamäe Sotsiaalkeskusele.

Muusikalisi raamatukogutunde viidi läbi nii põhikooli- kui gümnaasiumiklassidele. Teemadeks olid „Eesti jazz I - eesti jazz ajalugu“, „Imeline inimhää“, „Populaarmuusika kümnendid : 1960ndad“ ja „Kevadetund“. Kokku on hetkel võimalik muusikalist raamatukogutundi valida 11 teemal.

2015. aasta algusest saab Muusikalehel läbida interaktiivse kasutajakoolitusprogrammi, kus õpetatakse lugejat iseseisvalt leidma muusika- ja filmiteavikuid e-kataloogist ESTER. Programm koosneb videojuhendist ning enesekontrolliküsimustikust, st lugejal on võimalik kohe saada ka tagasisidet testi läbimise kohta.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus

Kuna erinevaid vaba aja veetmise valikuid on väga palju, on üha olulisem raamatukogu teenuseid, koolitusi ja üritusi reklaamida. Lisaks avalike suhete osakonnale reklaamib oma tegevusi ja loob koostöösuhteid oma piirkonnas iga teenindusosakond ja haruraamatukogu ise. Kõige olulisemaks reklaamiks peame head lugejateeninduse kvaliteeti ning suhteid meie koostööpartneritega.

2015. aastal saatis avalike suhete osakond välja 72 pressiteadet (2014.a 38 pressiteadet), millest 38 kajastasid raamatukogus toimuvaid üritusi, kohtumisi, projekte, lugemisprogramme ja raamatutäikaseid, 10 kajastasid näituseid, 4 kontserte ning 20 teemasid nagu raamatukogu teenused, logo ja veebileht.

Facebooki lehtedele koostati kokku 876 postitust, sh Facebooki pealehele 339 (2014. a 361) postitust, Facebooki Noortekale 376 (2014. a 238), Muusikaosakonna veebipäeviku Facebooki lehele 93 (2014. a 281) ja Katarina Jee Facebooki lehele 68 (2014. a 65) postitust.

2015. aasta jaanuarikuus teavitas Tallinna Keskraamatukogu avalikkust, et alustas *Public Libraries 2020* programmi toel raamatukogu teenustest teadlikkuse tõstmise kampaaniat „Tule raamatukokku!“, mille eesmärgiks on üldsuse teavitamine raamatukogu rollist inimeste sotsiaalsel ja digitaalsel kaasamisel ning elukestva õppe toetamisel. Kampaania oli ajatatud perioodile enne Riigikogu valimisi. Kampaaniaks valitud perioodi põhjendas raamatukogu sellega, et läbimõeldud ja tarku otsuseid saavad teha informeeritud inimesed ning kutsus enne valimisi inimesi raamatukokku lugema.

Kampaania pressiteates rõhutati, et raamatukogud seisavad selle eest, et inimesed oleksid sotsiaalselt kaasatud ja ühiskondlikult aktiivsed. Selgitati, et raamatukogu pakub inimestele osalemis- ja kuuluvustunnet, võimalust olla kaasatud kogukonna tegemistesse, sh võimaldab inimestel ka ise kogukonnaliikmetele üritusi ja koolitusi korraldada. Pressiteates kirjeldati, kuidas läbi erinevate teenuste nagu e-lugerite ja e-raamatute laenutamine ning arvuti, nutiseadmete ja e-teenuste koolitused vähendavad raamatukogud digitaalset lõhet. E-raamatute laenutusteenuse kontekstis toonitati raamatukogu rolli teha kultuur ja kirjandus kättesaadavaks kõikidele sõltumata sissetulekust. Esile tõsteti raamatukogu osatähtsus elukestva õppe toetamisel, tuues näitena paljude inimeste vajaduse õppida nende eluajal selgeks mitu ametit. Raamatukogu näidati kohana, kuhu inimesed saavad info saamiseks pöörduda. Raamatukogul nähti osa ka eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste abistamisel Eesti ühiskonda lõimumisel. Näidetena toodi lugejate abistamine Eesti seadusandluses orienteerumisel ja võimalus praktiseerida raamatukogus eesti keelt. Lisati, et raamatukogus saab arutleda loetud kirjanduse üle, kuulata muusikat ning teha palju muud huvitavat ja arendavat.

Kampaaniat „Tule raamatukokku!“ kajastas Tallinna Keskraamatukogu oma veebilehel ja raamatukogu Facebooki lehel, et infot kampaania kohta oleks inimestel hea oma sõpradega jagada. Info jagamisel palus raamatukogu ka oma vabatahtlike abi. Alates 19. jaanuarist kuni 8 veebruarini 2015 tõmmati kampaaniale tähelepanu välimeedia reklaamiga - plakatitega Tallinna linna bussipeatustes, valgusvitriinides ja Vabaduse väljaku ekraanil, mida toetasid raadioreklaam (kolmes raadiokanal: Sky

Plus, RETRO FM ja Energy FM, kus raamatukogudest üldjuhul ei räägita) ning väiksemas formaadis (A3) plakatid keskraamatukogu teenindusosakondades, haruraamatukogudes ja raamatukogubussis. Euroopa Parlamendi saadikutele saadeti kiri, milles paluti toetust rahvaraamatukogudele Euroopa Liidu tasandil.

Tallinna Keskraamatukogu tegevust kajastati erinevates meediakanalites 362 (2014a - 194) korda, sh 18 kajastust olid venekeelsed, üks oli ingliskeelne ning ühte uudist kajastati ka Norra meedias. Tallinna Keskraamatukogust kirjutati ka rootsikeelses ajakirjas „Biblioteksbladet“. Kõige enam pälvis meedia tähelepanu raamatukogu teenustest teadlikkuse tõstmise kampaania „Tule raamatukokku!“.

2015. aasta alguses kajastati meedias ka 2014. aastal enam loetud raamatute edetabeleid ning mitmed väljaanded pöördusid edetabelite kommentaaride saamiseks raamatukogu poole. Kirjandusuudistest olid väga edukad Tallinna Keskraamatukogu poolt väljaantud Contra kirjutatud kooliteemalisi luuletusi sisaldava raamatu "Kõik on kõige targemad" saavutusi (veebuaris valiti teos 25 kauneima Eesti raamatu hulka, märtsis pälvis raamat Kultuurkapitali aastaauhinna laste- ja noorsookirjanduse kategoorias; mais Karl Eduard Söödi lasteluule auhinna) vahendavad uudised. Väga hästi võeti vastu 2. aprillil, rahvusvahelisel lasteraamatupäeval Aino Pervikule antud „Järje hoidja“ auhinda tutvustav pressiteade. Üritustest said enam tähelepanu rahvusvahelise luulepäeva tähistamiseks peetud Luulemaraton, koostöös Eesti Õdede Liiduga ellu viidud sari „Tunnike tervise heaks“, projekti „Mängude maailm“ raames toimunud „elava raamatukogu“ kohtumised ja kohtumistesarja „Erinev või eriline?“ üritused.

Seoses raamatukogubussi peatustes seisvate autode probleemiga kajastati raamatukogubussi tegevust Kuku raadiosaates "Linnatund", ajalehes "Pealinn", liiklussaadetes "Rooli võim" ja "STOP".

Peamisteks trükimeedia turunduskanaliteks kujunesid Linnaleht, linnosade lehed (kõige parem koostöö on Nõmme Sõnumitega ja Mustamäe Lehega), Postimees, Pealinn, Roheline Pealinn ja Õpetajate Leht. Kuid kajastamist leidsid uudised nt ka ajalehes Müürileht, Den Za Dnjom, MK Estonija jne. Peamised veebikanalid, mis vahendasid raamatukogu uudiseid, olid pealinn.ee, tallinn.ee, Goodnews, ERR kultuuriportaal ja postimees.ee.

Kalamaja raamatukogu üritusi ja ettevõtmisi kajastati nt Põhja-Tallinna Valitsuse poolt igakuiselt väljaantavas infovoldikus „Põhja-Tallinn kutsub ja soovitab“, mida viiakse ka raamatukokku suuremas koguses ning inimesed on harjunud just neilt neid infovoldikuid saama. Kännukuke, Männi ja Säase raamatukogul oli hea koostöö Mustamäe Linnaosa Valitsusega, kellele edastati aasta esimeses pooles igakuiselt raamatukogus toimuvaid sündmusi Mustamäe Taskutarka, igakuisesse infobukletti, mida oli võimalus hiljem ka raamatukogus lugejatele jagada, ja aasta teises pooles Mustamäe lehte. Mustamäe LOV aitas kaasa ka TÕN-i nädala edukaks läbiviimiseks ning valimisjaoskonna töö efektiivseks korraldamiseks. Nurmenuku raamatukogu teeb koostööd Haabersti Postipoisi toimetusega. Pääsküla raamatukogu tegemisi on linnaelanikele vahendanud linnaosaleht „Nõmme Sõnumid“, mitmeid raamatukogu uudiseid kajastati Nõmme linnaosa Facebookis või „Nõmme Sõnumite“ online versioonis.

2015. aastal alustas Tallinna Keskraamatukogu koostöös Tallinna TV-ga raamatukogu tutvustava sarjaga „Loe ikka raamatuid!“. Kokku filmiti 9 saadet, kus raamatukoguhoidjad tutvustasid küllakutsutud lastele raamatukogu ja seal toimuvaid tegevusi. Näiteks Paepealse raamatukogus said lapsed oma lemmik-koomiksitelasteks kehastuda ja nukuetendust nautida, Pääskülas aga mängida ja lipuvärvides rosette meisterdada. Külastati ka muusikaosakonda ja raamatukogubussi Katariina Jeed. Saated on järelvaadatavad Tallinna Keskraamatukogu Lastelehel. Tallinna TVga sidus meid ka koostöö saatesarja „Kultuurinädal pealinnas“ filmimise osas, st kord kuus soovitasid meie haruraamatukogude raamatukoguhoidjad ja juhatajad uuemaid raamatuid.

Väga hea koostöö oli võõrkeelse kirjanduse osakonnal Raadio 4-ga, kus kajastatakse regulaarselt raamatukogu projekte, üritusi ja teenuseid. Intervjuusid Raadio 4-le annab võõrkeelse osakonna pearaamatukoguhoidja Nadezhda Geryak ning aastal 2015 andis ta rohkem kui 10 intervjuud. Raamatukogu uudiseid on kajastanud ka Kuku raadio neljapäevane „Linnatund“.

Hea koostöö on raamatukogul ERRiga. Näiteks andis Kristel Palk intervjuu Skype raamatuklubi teemal ETV hommikuprogrammis „Terevisioon“, Nadezhda Geryak intervjuu ETV+ hommikuprogrammis „Кофе+“, venekeelne „Aktuaalne kaamera“ käis filmimas Art Studio Galloxi näituse avamist jne. 16. mail osales Nadezhda Geryak ERR-i infoseminaril „Multimeedia maraton ETV+“, et panustada uue telekanali loomise plaanidesse ja tagada, et seal oleks koht ka raamatukogude kohta käivate saadete jaoks.

Teenuste reklaamimisel kasutati võimalikult palju tasuta infokanaleid nagu raamatukogu veebileht ja Facebooki lehed (Tallinna Keskraamatukogu, Tallinna Keskraamatukogu noortekas, Raamatukogubuss Katarina Jee, Muusikaosakonna veebipäevik). Regulaarselt lisati infot portaalidesse ja kultuurisündmuste kalendrisse: kultuur.info, kuhuminna.ee, kuhuminna.tallinn.ee, uue infokanalina lastega.ee. Järjepidevalt saadeti infot koostööpartneritele nende veebilehtedele ja Facebooki lehtedele lisamiseks (Tallinna noortekeskustele, MISA-le, tallinn.ee jne). Teistele raamatukogudele tutvustasime oma teenuseid ja tegemisi ajakirjas Raamatukogu.

Raamatukogu teenuseid ja üritusi tutvustati ka igapäevaselt raamatukogudes plakatite ja flaiieritega. Viisime raamatukogu infomaterjale lasteaedadesse, koolidesse, sotsiaalkeskustesse jt kultuuri- ja sotsiaalasutustesse. Suuremate ürituse ja projektide kajastamiseks kasutati ka Vabaduse väljaku ekraani, kuhu raamatukogu saab infot lisada tasuta. Raamatukogu peamajas kasutati reklaamiks ka bännereid, mis kinnitati õue raamatukogu varikatusele.

Juunikuus tutvustas Paepealse raamatukogu koomikseid KUMU koomiksiõhtul, kus tehti juttu koomiksikunstist ning erinevatest visuaalsetest stiilidest. Kohapeal sai Joonas Sildre juhendamisel igaüks joonistada ka oma koomiksi. Üritust kajastas ka Delfi TV. Paepealse raamatukogus olevaid koomikseid ja raamatukogu teenuseid tutvustati ka *Animated Dreams*'i ja PÖFF-i koostöös toimunud koomiksilaadal Solarise aatriumis.

2015. aastal ühendasid linnaosade haruraamatukogud oma jõud ning viisid läbi erinevatel kogukonnapäevadel ühisüritusi, kus tutvustati teenuseid. Osaleti linna ja

kogu Eesti suursündmustel: Tallinna Vanalinna Päevadel, Tallinna Merepäevadel (sh ka raamatukogubuss), lastekaitsepäeval ja loomaia sünnipäeval Tallinna Loomaaias, Tallinna raamatumessil, Tallinna Anarhistlikul Raamatulaadal, raamatukogubuss Katarina Jee osales Vabariigi aastapäeva tähistamisel Narvas jm.

Kännukuke raamatukogu laianes linnaelanike tähelepanu saamiseks suvel hoovi ehk tekkis Kukehoovi raamatukogu – sinna olid viidud istumiseks mugavad pingid ja valik raamatuid. Vabas õhtus lugemist sai nautida ka Nurmenuku ja Pelguranna raamatukogu katuserassidel.

2015. aastast on raamatukogul uus visuaalne identiteet, mida kasutame üritusi reklaamivatel plakatitel jm. Logo ja sellega seotud kujunduselemendid kujundas raamatukogule disainer Markko Karu. Logo rõhutab avatust, innovatsiooni ja positiivseid elamusi - väärtusi, mida raamatukogu oluliseks peab. Ühtne visuaalne identiteet seob omavahel kokku kõik Tallinna Keskraamatukogu teenindusosakonnad, 17 haruraamatukogu ja raamatukogubussi Katarina Jee. See on sõnum lugejatele, et haruraamatukogud ja teenindusosakonnad kuuluvad ühte süsteemi.

2015. aastal investeeriti väliüritustel osalemiseks ja silmapaistmiseks uutesse vahenditesse – soetati suur telk ja suured nn surfilipud, millel on raamatukogu logo. Kevadel ja suvel kasutati raamatukoguteenuste tutvustamiseks Espoo linnaraamatukogust saadud raamatukogu jalgratast. Jalgrattal vāntav raamatukoguhoidja vastab erinevatele infopāringutele, õpetab tahvelarvutil kasutama infoallikaid, jagab infot raamatukogus toimuvate kooolituste, nāituste jt sūndmuste kohta, loeb mōōdamannes lastele ette muinasjuttu, lahendab lastega koos ristsōnu jpm. Vahel saab laenata jalgrattakastist ka kirjandust. Raamatukogujalgratast vōib kutsuda erinevatele kesklinnas toimuvatele ūritustele, messidele jm raamatukogu ja kirjandust tutvustama ning lastega koos jutte lugema. Kindlat marsruuti jalgrattal ei ole. Enamasti liigub jalgratas Tallinna kesklinnas, aga ka teistes linnaosades, parkides, mere āāres, ligipāāsetavatel tānavasūndmustel, festivalidel jm avalikus linnaruumis.

Kuna raamatukogudel on vāga palju projekte ja sūndmusi, mida kajastada, siis loodi ūhe linnaosa haruraamatukogudele oma ūhine Facebooki leht. Pilootprojektiks on Nōmme linnaosade raamatukogude ūhine FB-leht.

Õpetajateni jōudmiseks kasutame aktiivselt Tallinna Őpetajate Maja aineūhenduste abi. Edastame oma teated nende meili-listidesse. 2015. aasta sūgisel toimus koostōōs algainete aineūhendusega teabepāev algklassiōpetajatele. Őpetajad tōdesid, et nad vōiksid raamatukogu teenustest rohkem teada ning et sarnast teabepāeva vōiks korraldada ka tulevikus.

Meie raamatukoguhoidjad kirjutasid ka ise artikleid erinevatesse vāljaannetesse, nt erialaajakirja Raamatukogu, Nukitsasse, Őpetajate Lehte, Postimehesse. Direktor Kaie Holmilt ilmus kampaania „Tule raamatukokku!“ raames artikkel „Raamatukogude abil digi-Eestiks“ ERR portaalis.

Septembrikuus kāis Filmimees OŪ kahel korral Pāāskūla raamatukogus saatesarja „Abielus esimesest silmapilgust“ jaos ekspertidega intervjuusid filmimas.

Raamatukogu rolli ühiskonnas aitasid rõhutada Riigikogu valimiste ajal valimisjaoskonnad Pääsküla, Säase ja Kännukuke raamatukogus, sealjuures Pääsküla raamatukogu juhataja oli ka valimiskomisjoni esimees.

Muusika-aasta andis võimaluse turundada raamatukogusid muusikahuvilistele, nii harrastajatele kui elukutselistele muusikutele.

Oleme otsustanud osta reklaami kuni kaks korda kuus kultuurilehes Sirp. E-raamatukogu ELLU tutvustamiseks tellime uue välibänneri Esonia pst 8 varikatusele. Selleks, et üritustel oleks lihtsam teenuseid tutvustada, tellime roll-upid, mida plaanime kasutada nii väliüritusel kui ka raamatukogu ruumides toimuvatel sündmustel.

4.9 Bibliograafia ja infoteenindus

4.9.1 Andmebaaside loomine

Tallinna Keskraamatukogu bibliografeeris ka 2015. aastal Eesti artiklite andmebaasi ISE, kokku 17 väljaannet: 100%-liselt kuute ajakirja (Lemmik, Loodusesõber, Oma Hobu, Orienteeruja, Reisimaailm, Sinuga), valikuliselt nelja ajakirja (KanuKajak, Mari, Oma Maitse, Pere ja Kodu) ning seitset ajalehte (Linnaleht: Tallinn, Linnaleht: na ruskom jazõke, Pealinn, Roheline Pealinn, Stolitsa, Zeljonaja Stolitsa, Teataja). Kokku koostati Eesti artiklite andmebaasi ISE 1168 (2014.a 978) bibliokirjet. Kõigist Tallinna Keskraamatukogus 2015. aastal Eesti artiklite andmebaasi ISE loodud kirjetest moodustavad venekeelsed kirjed 3% ning ajalehtede kirjed 29 %.

Võrreldes aastaga 2014 ei ilmunud 2015. aastal ajakiri Üks ja ka ajalehe Postimees lisa Maraton. Seoses Eesti Päevalehe kättesaadavaks tegemisega Rahvusraamatukogu DIGARi portaalis Eesti Ajalehed lõpetati Eesti Päevalehe loodusartiklite bibliografeerimine. Teisi ajalehti bibliografeeriti jätkuvalt, sest need ei ole hetkel otsitavad ja kättesaadavad DIGARi Eesti Ajalehtede portaalis.

Tallinna Keskraamatukogu bibliograafi kanda olid ka Eesti artiklite andmebaasi ISE teemabaasi sport, turism, vaba aeg (ISTVA) halduri kohustused kahasse Tartu O. Lutsu nim Tartu Linnaraamatukogu halduriga.

4.9.2 Infopäringud

Infopäringud aastal 2015:

Infopäringud		Muutus võrreldes eelmise aastaga
2008	16 300	2239
2009	15 616	-684
2010	10 745	-4871
2011	10 391	-354
2012	9446	-945
2013	10 959	1513
2014	12 185	1226

2015	13 486	1301
------	--------	------

*Leidumus- ja töökorralduslikke päringuid statistikasse ei arvestata.

2015. aasta jooksul esitati Tallinna Keskraamatukogu teenindusosakondades ja haruraamatukogudes kokku 13 486 päringut, s.o 10,7% päringut rohkem kui aastal 2014. Päringutest 9010 (66,8% esitatud päringutest) olid teemapäringud ning 4494 faktipäringud, sh 476 esitati e-posti või veebivormi kaudu, 3155 telefoni teel ja 44 Skype'i vahendusel.

Kõige rohkem esitasid päringuid kooliõpilased ning nende vanemad ja täiskasvanud õppijad, kellel oli vaja leida raamatuid või muid infoallikaid uurimistöde ja referaatide kirjutamise jaoks.

Lisaks koolitööga seotud päringutele esitasid lugejad palju küsimusi, mis on seotud nende huvialadega. Teemadeks olid kunst, meelelahutus ja sport (linastuvad populaarsed filmid või TV seriaalid), ajalugu ja geograafia (traditsioonid, subkultuurid), meditsiin (laste areng), käsitöö. Mitmel korral küsiti infot, et lahendada ristsõnu. Veel otsiti materjale erinevate tähtpäevade kohta ja tunti huvi aktuaalsete teemade vastu (keskkond, migratsioon ja pagulased). Faktipäringutest kõige suurema osa moodustasid asutuste aadressid, telefoninumbrid ja lahtiolekuajad.

Näiteid infopäringutest:

- Kas teil on olemas kuulsate heliloojate triode noote, kus trio koosseis oleks viiul, tšello ja klaver? Eriti hea, kui oleks mõni kogumik, kus oleks sellisele triole seatud väga tuntud klassikapalad.
- Kas on olemas lasteaiarühma nädalakava näidiseid? Kas on mingeid muusikakasvatuse ja laulumängude materjale, millest sellist nädalakava kokku panna?
- Samizdat ehk põrandaalune kirjastustegevus NSVL-is.
- Suur Põhjapooluse ekspeditsioon ja Kamtšatka ekspeditsioon ning maadeavastaja Krassilnikov.
- „Misasi on Supilinn ja kust see nimi tuleb?“
- „Suvel oli huvitav saade, mis rääkis geneetikast. Mis on selle professori nimi?“
- Vene naiste psühholoogiline kohanemine Soomes.
- Milline seadus kehtestab sekundi ajaühikuna Eestis?
- Kosmeetikas sisalduvad kahjulikud ained.
- Küsiti mingi numbriga tonti, mis osutus ühe loo (Tont nr 5) pealkirjaks ulmeantoloogiast „Lilled Algernonile.“
- Küsiti kirja proua Agnes Rohumaale - tegemist oli ühe peatükiga Karl Ristikivi romaanist „Hingede öö.“
- Oa ja herne taimekahjurid ja nende tõrje.
- Laste kasvatamine ja arendamine (hüperaktiivne laps, laste autism, kõneareng, seksuaalkasvatuse lastele, lapse areng koolieelses eas, õpikoormuse mõju lapse tervisele).
- Küsiti raamatuid, mis aitaksid lapsel lugema õppida, raamatuid, et laps ei kardaks kooli minna, ja kuidas aidata mures last.
- Erinevate tõstukite liigid ja remont.
- Meditsiini teemadel küsiti artriidi, artroosi, liigesepõletike, maksavähi jms kohta.
- Vladislav Korzetsi kalarestorani nimi.
- Inimeste elu mäestikes.

- Hallituseente kasutamine toidutööstuses.
- Ilukirjanduslikud teosed, kus tegevus toimub Istanbulis.
- Koerte riiete lõiked.
- Enne vabariigi aastapäeva küsiti materjali Eesti ajaloost kõne jaoks.
- Küsiti raamatut, mida kolm aastat tagasi raamatukogus kosmoseteemalisel üritusel ette loeti.
- Üks üheksa aastane poiss uuris, mis on võrgutamine.

Tondi raamatukogu juhataja kirjutas: „Vastuseid infopäringutele oli aina raskem leida, vastuseid oli vaja otsida erinevatest spetsiifilistest andmebaasidest. Paljud küsijatest oli enne päringu esitamist päris korralikult vastavat teemat uurinud ja teema keerukuse tõttu hätta jäänud.“

2015. aastal koostati ja täiendati peamaja lugemissaalis erinevatel teemadel teadmiskirjanduse nimestikke: eesti rahvarõivad, koduvägivald, narkootilised ained ja nende mõju organismile. Lisaks parandati ja täiendati uue kirjandusega 12 olemasolevat kirjandusnimestikku, mis on mõeldud erinevate õppeainete riigieksamiteks valmistuvatele õpilastele.

4.9.3 Trükised ja veebiväljaanded

2015. aastal andis Tallinna Keskraamatukogu välja Joonas ja Elina Sildre koomiksiraamatu „Kuukassi koerused kosmoses“. Selle raamatu saavad kingiks 5020 sügisel kooliteed alustanud õpilast. Teos on e-raamatuna kättesaadav ka Lastelehel ning esmakordselt kaasaegses HTML5-vormingus.

5. 2016. aasta tegevused

Tallinna arengukavas aastateks 2014-2020 (Tallinna Linnavolikogu määrus 13.06.2013 nr 29) on toodud, et jätkuvalt on esmatähtis linna omandis olevate kultuuri-, mälu- ja vaba aja asutuste rekonstrueerimine, rahvaraamatukogude võrgu laiendamine. Peaesmärgi „Vaimselt ja kehaliselt aktiivne tallinlane – mitmekesiste tegevusvõimalustega ning elamusterohke Tallinn“ ühe meetmena on toodud raamatukoguteenuse arendamine: elanike enesetäiendamine ning selleks juurdepääsu tagamine kirjandusele ning muule kirjalikule, visuaalsele ning auditiivsele teabele. Selle meetme all on toodud uue raamatukogu ehitamine Lasnamäele, raamatukoguruumide remondid. Samuti rõhutatakse arengukavas, et jätkuvalt on esmatähtis linna omandis olevate kultuuri-, mälu- ja vaba aja asutuste rekonstrueerimine ning rahvaraamatukogude võrgu laiendamine.

Sellest lähtuvalt peame oluliseks uue raamatukogu loomist Lasnamäele, kuna kaks haruraamatukogu ei suuda rahuldada üle 118 000 elanikuga linnaosa vajadusi. Raamatukogu jälgib Varraku 14 kinnistuga toimuvaid arenguid, kuna juba mitu aastat on arutatud sinna raamatukogu rajamist. Pakkumise ruumide üürimiseks raamatukogule plaanib lähiajal esitada Läänemere Keskus (Läänemere tee 30). Kuna selles piirkonnas raamatukogu ei ole, asukoht raamatukogule on soodne (elamute, koolide, lasteaedade lähedus), siis peab Keskraamatukogu vajalikuks jätkata läbirääkimisi.

2015. aasta lõpus alustas Keskraamatukogu uue arengukava koostamist. Soovime pakkuda tallinlastele kaasaegseid raamatukoguteenuseid. Plaanime edasi arendada e-raamatute laenamis- ja lugemiskeskonda ning suurendada e-raamatute valikut. Jätkub eelmisel aastal uuendatud, sh skaleeruvaks muudetud veebilehe täiendamine uue sisuga ning alustame Lastelehe uuele platvormile viimise ettevalmistustega. Hädavajalik on kaasajastada lugejate kasutuses olevad arvutitöökohad, sest näeme praegu, kuidas meie ajale jalgu jäänud arvutite tõttu loobuvad inimesed sellest teenusest. Vananenud seadmed teevad keerulisemaks koolituste korraldamise, mille järele nõudlus jätkuvalt kasvab. Plaanime arvutite hanke läbi viia 2016. aasta I poolaastal, kuid eelarve võimaldab välja vahetada umbes pooled vajalikest arvutitest.

Peame vajalikuks alustada esimesi ettevalmistusi RFID- (raadiosagedustuvastus-) tehnoloogia ja selle alusel töötavate laenutus- ja tagastusautomaatide kasutuselevõtuks. Tegemist on küll väga suure investeeringuga, kuid see suurendaks lugeja iseseisvust ja hoiaks kokku lugeja aega. RFID-tehnoloogia võimaldab üheaegselt registreerida mitmete raamatute laenutuse, mitte ei pea iga raamatut eraldi võtkeodilugeri abil tuvastama. Tagastusautomaatide kasutuselevõtt võimaldaks tagastada teavikuid ööpäevaringselt, mis suurendaks inimeste rahulolu raamatukoguteenusega. Samuti annaks see arendus võimaluse raamatukoguhoidjate töö ümber korraldada – mehhaanilise laenutusprotsessi asemel saaksid raamatukoguhoidjad keskenduda lugejate lugemisalasele nõustamisele ja koolitamisele.

Raamatukogude areng Põhjamaades näitab, et raamatukogude ruumilahendustelt oodatakse üha enam mugavaid võimalusi kohapeal lugemiseks, arvuti kasutamiseks, filmi või muusika nautimiseks, sõpradega suhtlemiseks. Samuti oodatakse raamatukogudelt üha enam võimalusi teha grupitööd, osaleda koolitustel jne. Tahame muuta raamatukogude füüsilise ruumi kaasaegseks ja inspireerivaks. Plaanime teenindusruumide ümberkorraldamist, et ruumilahendus toetaks keskendumist olulistele sihtrühmadele. Kui soovime, et nii väikelapsed, noored kui ka eakad tunneksid end raamatukogus mugavalt, võtaksid osa erinevatest tegevustest ja raamatukogus veedetud aeg oleks pikem ja kvaliteetsem, siis peavad ruumid sihtrühmade vajadustele vastama. Plaanime osta mugavamaid toole, vaipu jms. Olemasoleva inventari ümbertõstmine toob teravalt välja vajaduse remontide ja inventari uuendamise järele. Meie raamatukogude ruumide remondid toimusid aastatel 1998-2008 ning nüüd on hädavajalik hakata tegema jooksvat remonti (põrandakatete vahetus, seinte ülevärvimine) ning välja vahetama oma elueaga lõpule jõudvaid seadmeid, mööblit ja valgusteid. Raamatukogu tegevuseelarve on võimaldanud tegeleda vaid hädavajalike töödega nagu näiteks valgustites torude vahetus, kohtvärvimised ning avariitööd.

Viie tegutsemisaasta jooksul on raamatukogubussiteenus tõendanud oma vajalikkust. Raamatukogubussi mehitamine teise vahetusega (bussijuht ja raamatukoguhoidja) võimaldaks luua uusi peatusekohti piirkondadesse, kus praegu raamatukogukokku minek on väga aeganõudev, ning teha enam küllasõite haridus- ja sotsiaalasutuste juurde. Näiteks soovib peatusi oma linnaossa Kristiine linnaosa valitsus. Raamatukogubusside keskmine n.ö eluiga on aga umbes 10 aastat (olenevalt läbisõidust ja seisukorrast), seega tuleb lähiaastatel hakata mõtlema, kuidas raamatukogubussi teenust edasi pakkuda.

Et raamatukogudes oleks võimalik korraldada lugemisharjumust kujundavaid ja lugemisõhinat tekitavaid, samuti ka lõimumist toetavaid üritusi, esitame taotlusi Kultuurkapitalile ja Hasartmängumaksu Nõukogule. Teeme koostööd teiste riikide raamatukogudega või raamatukogude organisatsioonidega, osalemaks rahvusvahelistes projektides.

/allkirjastatud digitaalselt/
Kaie Holm
Direktor

Triinu Seppam
Teenindusdirektor
Aastaaruanne on koostatud Tallinna Keskraamatukogu erinevate struktuuriüksuste aruannete põhjal.

Lisa 1. 2015. a koostööpartnerite loetelu

Koostööpartnerid: isikud (sh esinesid ja suhtlesid lugejatega erinevate ürituste, koolituste, kohtumiste jms raames)

Age Ploom	Enno Lepnurm
Age Tamm	Erika Kalamees
Agnes Liiv	Eva Luure
Aile Alavee	Eve Ester
Aimar Ventsel	Evi Pärn
Aime Lauton	Fred-Erik Johanson
Aino Pervik	Galina Jarotskaja
Aita Kivi	Gennady Kozyrev
Aleksander Hobotov	Gerli Liivet
Aleksander Statsenko	Gerri Orgma
Aleksei Razin	Grigori Utof
Alo Põldmäe	Hannes Vetik
Anait Piruzyan	Hans Kaldoja
Anatoli Petuhhov	Heiki Vilep
Andrei Hvostov	Hele Aluste
Andrei Ivanov	Helene Tamm
Andrei Škvorov	Heleri Hanko
Andrus Kivirähk	Heli Lehtsaar
Anna Makarova	Heli Mänd
Anna Samsonova	Helju Pets
Annabel Guitar	Heli Illipe-Sootak
Anne Ilp	Helju Rebane
Anne Pikkov	Henton Rafael Figueroa
Anneli Laamann	Hille Karm
Anneli Salk	Hurve Kruglova
Antipa Moltšun	Igor Kotjuh
Antonina Agafonova-Tužikova	Ilmar Tomusk
Artur Talvik	Ilona Martson
Aurlie Grand	Ilse Raag
Aurora Nevmeržitskaja	Indrek Koff
Ave Bremse	Inga Ivanova
Boglárka Janurik	Ingrid Maasik
Carlos Moreno Romero	Iraida Zahharova
Carola Snell	Irina Belobrovitseva
Christina Lään	Irina Karpova
Contra	Irina Kevel
Daisy Järva	Irina Oja
Dali Kask	Irina Reimann
Dan Rotar	Irina Tohus
Daniel Vaarik	Iris Oja
Darja Maskin	Jaak Juske
Darja Zubareva	Jaak Urmet
Denis Kuzmin	Jaana Tyrni
Diana Liiv	Jaanika Jundas
Diana Ostrat	Jaanus Vaiksoo
Dmitri Krasnov	Jalmar Vabarna
Eda Ahi	Jan Kaus
Edit Kauts	Janka Lee Leis
Edmund Laugasson	Janno Põldma
Eduard Uspenski	Jekaterina Pesotski
Eha Vain	Jelena Aasloo
Ene Jõesaar	Jelena Rautsik
Ene Rämmeld	Jelena Skulskaja
Eneli Kiidli	Jevgenia Pasternak

Jim Ashilevi
Joonas Sildre
Josef Katz
Juhan Kokla
Juhan Tammeraid
Juhani Püttsepp
Juri Pavlov
Justin Petrone
Juta Teller
Jürgen-Kristoffer Korstnik
Jüri Lootus
Jüri Tuulik
Kaarina Penu
Kadre Spitz
Kadri Hinrikus
Kadri Muoni
Kadri Tiisel
Kadri-Ann Sumera
Kai Aareleid
Kai Paat
Kaido Tamm
Kaie Lilleorg
Kairi Tamm
Kairi-Kristlin Bramanis
Kaja Hiiemaa
Kalju Kruusa
Kari Lämsä
Karoliina Kreintaal
Katrin Ehrlich
Katrin Poom
Katrin Tõnisson
Kaupo Kikkas
Kaur Riismaa
Kersti Lepik
Kertu Sillaste
Ketlen Priilinn
Kevin Poll
Kiira Marianne Kadarik
Kivi Larmola
Krista Heinpalu
Kristel Karu-Kletter
Kristi Ramot
Kristi Vinter
Kristiina Vähk
Kristjan Järv
Kristjan Mõisnik
Kärt Ruubel
Kätlin Kaldmaa
Küllli Külaots
Larissa Joonas
Leelo Tungal
Leida Rammo
Leonore Riitsalu
Lii Pähkel
Liina Fidelman
Liis Mehine
Liis Reiman
Liisi Sarapuu
Liivi Hollman
Livia Viitol

Liubov Koobas
Ljudmilla Kazarjan
Ljudmila Semjonova
Ly Mere
Maarja Karu
Maarja Tali
Maara Vint
Maarja Purga
Maarja Vaitmaa
Maia Melts
Marat Gainullin
Mare Kant
Marek Laimets
Marek Tihhonov
Margarita Rjabova
Margit Peterson
Margit Saluste
Margit Sarapik
Margus Karu
Mari-Liis Lill
Marianne Annion
Maria Derlõš
Mariann Kaasik
Marika Ojanurme
Marina Koroljova
Marite H. Butkaite
Marja Hjelt
Markko Karu
Mart Kangur
Mart Puust
Mart Raukas
Martin Nõmm
Martin Sillaots
Meelis Looveer
Merike Viilup
Mihhail Gofaizen
Mikkel Christoffersen
Minna Sillamaa
Mirja Meriste
Moonika Siimets
Nadežda Kudrjavitseva
Nargiz Kuut
Natalja Ganova
Natalja Kitman
Nestor Ljutjuk
Nikita Dubrovin
Nina Rock
Olesja Rotar
Olga Chuprina
Olga Voronova
Olga Äär
P.I. Filimonov
Paavo Piik
Peep Ilmet
Peeter Langovits
Peeter Vähi
Priit Kaare
Pärt Uusberg
Raili Mengel
Reeli Reinaus

Reelika Kask
Reet Elisabeth Karm
Rein Raud
Rene Keldo
Riina Tolli
Rimma Semjonova
Sandra Sirge
Sergei Kuznetsov
Sirje Kriisa
Sławomira Borowska-Peterson
Sulev Oll
Tamara Jegorova
Tanja Dibou
Tarmo Kivisilla
Tarmo Vahter
Tatjana Fedulova
Tatjana Fomina
Tatjana Manevskaja
Tatjana Sigalova
Tatjana Sollmann
Tatjana Tammoja
Tiina Käi
Tiina Laanem
Tiina Toomet
Tiina Velner
Tiiu Tenno
Triin Jõeveer
Triin Kordemets
Triin Tael
Triin Tohver
Triin Tulev
Tõnis Parksepp
Tõnis Vilu
Tõnu Aru
Tõnu Leinbock
Tõnu Önnepalu
Uku Visnapuu
Ulla Krigul
Urmas Paet
Vahur Laiapea
Valdek Laur
Vera Kazak
Veronika Kivisilla
Viacheslav Pernavskiy
Viivi Lokk
Viktoria Ladõnskaja
Villu Vihermäe
Vladislav Staniševski
Ülle Västrik
Ülo Stöör
Ülo Tuulik

Koostööpartnerid: asutused (v.a lasteaiad ja koolid, ülikoolid)

A.H. Tammsaare Muuseum	Kultuurikatel
Ajakiri Minu Maailm	Kultuuriministeerium
Art Studio Gallox	Kultuuriväärtuse Amet
AS Eesti Telekom	Kultuurkapital
Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus	Kunstistuudio „Aleksandria”
Balti Käsitöömeistrite Gild	Kuulsaal OÜ
Bastor Stuudio	Laagri aleviku Laste Suvelaager
Bjarte OÜ	Lasnamäe Huvikool
Drakadeemia	Lasnamäe Linnaosa Valitsus
Eesti Abi- ja Teraapiakoerte Ühing	Lasnamäe Noortekeskus
Eesti Juhi Abi Ühing	Lasnamäe Sotsiaalkeskus
Eesti Kirjastuste Liit	Lasteleht.ee
Eesti Koomiksiselts	Lastemuuseum
Eesti Lastekirjanduse Keskus	Lindakivi Kultuurikeskus
Eesti Loodusloomuuseum	Loovarengu kool Bjarte
Eesti Lugemisühing	Maamajanduse Infokeskus
Eesti Muusikakogude Ühendus	Maanteeamet
Eesti Muusikaõpetajate Liit	Megamahlad OÜ
Eesti Nahakunstnike Liit	Microsoft Eesti
Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing	MTÜ Art Studio Gallox
Eesti Rahvusraamatukogu	MTÜ Hariduslik-Kirjastuslik Kultuurikeskus
Eesti Rahvusringhääling	Zlata
Eesti Soome-Ugri Rahvaste Ühendus	MTÜ Kammermuusikud
Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum	MTÜ Kassiabi
Eesti Töötukassa	MTÜ Kasside Turvakodu
Eesti Ödele Liit	MTÜ Komi Kultuuriselts
Eichenberg Instituut	MTÜ Lasnaidee Linnalabor
ERR-i Lastejaam	MTÜ Linnalabor
Espoon kaupunginkirjasto	MTÜ Loovustuba
Estonian Record Productions	MTÜ Ohtu külaselts
ETKA Andras	MTÜ Rahatarkus
EV Stardiabi OÜ	MTÜ Tallinna ja Harjumaa Kasuperede Liit
Expat Relocation Estonia OÜ	MTÜ TLG Abi Pluss
Fotoluks AS	MTÜ Volgamaa
Goethe Instituut Eestis	Mustamäe Avatud Noortekeskus
Haabersti Vaba Aja Keskus	Mustamäe Laste Loomingu Maja
Haapaveden Kaupunkikirjasto	Mustamäe Linnaosa Valitsus
Harkujärve Kogukonnakeskus	Männiku Noortekeskus
Hasartmängumaksu Nõukogu	MXM OÜ
Integratsiooni ja Migratsiooni	Narva Keskraamatukogu
Sihtasutusega Meie Inimesed	NoorTeater
Kalamaja Selts	Nordea Kontserdimaja
Kalju Kirik	Nukits (lastekirjanduse ajakiri)
Keeleinspeksioon	Nõmme Klaasi- ja Keraamikastuudio
Kesklinna noortekeskus	Nõmme Kultuurikeskus
Kirjandusklubi „Harmoonia” MTÜ	Nõmme Linnaosa Valitsus
Kirjastus Avita	Nõmme Loodusmaja
Kirjastus Draakon & Kuu	Nõmme Noortemaja
Kirjastus Hea Lugu	Nõmme Noortemaja Loodusmaja
Kirjastus Menu	Nõmme Sotsiaalimaja
Kirjastus Päike ja Pilv	Nõmme Sõnumid (linnaosa leht)
Kirjastus Sinisukk	Nõmme Vaba Aja Keskus
Kirjastus TEA	OÜ Avaja
Kirjastus Tänapäev	Organic.Est OÜ
Kirjastus Varrak	Pirita Linnaosa Valitsus
Kliff ja Klaus stuudio	Prantsuse Instituut Eestis
Kopli noortekeskus	Prantsuse Suursaatkond Eestis
Kristiine noortekeskus	Põhja-Eesti Rajaleidja Keskus

Põhja-Tallinna Noortekeskus
Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus
Eestis
Pääsküla Noortekeskus
Rahva Raamat AS
Reading & Writing Foundation (Public
Libraries 2020)
Reklaamikink OÜ
Riigikantselei
Rootsi Suursaatkond
SA Eesti Draamateater
SA Innove Keelekümbluskeskus
SA Innove Rajaleidja keskus
SA Kultuurileht
SA Vaata Maailma
Saksamaa Liitvabariigi Suursaatkond
Sihtasutus Archimedes
Siseministeerium
Soome teatritrupp Vaara
Sotsiaalkeskus Ülase12
Sound Music kitarristuudio
Tallinna Haridusamet
Tallinna ja Harjumaa Kurtide Ühing
Tallinna Katariina Kirik
Tallinna Kesklinna Noortekeskus
Tallinna Kesklinna Sotsiaalkeskus
Tallinna Kultuuriväärtuste Amet
Tallinna Linnateater
Tallinna Loomaaed
Tallinna Munitsipaalpolitsei
Tallinna Mustamäe Linnaosavalitsus
Tallinna Ohvriabikeskus
Tallinna Raamatutrükikoda
Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet
Tallinna Sotsiaaltöö Keskus
Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse Männiku
üksus
Tallinna Spordi- ja Noorsooamet
Tallinna Teletorn SA
Tallinna Tugikeskus Juks Arenduskeskus
Tallinna Õpetajate Maja
Tallinna Õpilasmalev
Tartu Oskar Lutsu nimeline
Tartu Sotsiaalkapitali Arengukeskus
Linnaraamatukogu
Telliskivi Selts
Tondi Maneež
Tondiraba Jäähall
Turun kaupunginkirjasto
Turun Naiskeskus
Vaata Maailma SA
Vanurite Eneseabi- ja Nõustamisühing
Velvet
Vene Teater
Väikesed Nõmmekad
МБУК "Объединение библиотек города
Чебоксары"
Пудожская центральная районная
библиотека

Koostööpartnerid: lasteaiad

Kalamaja Lasteaed
Edu Valem Lasteaed
Eralasteaed Midrimaailm
Eralasteaed MTÜ MA RAY
Kolde Lasteaed
Lasteaed Kajakas
Lasteaed Kraavikrõll
Lasteaed Maasikas
Lasteaed Mesipuu
Lasteaed Naeratus
Lasteaed Ojake
Lasteaed Pallipõnn
Lasteaed Päikene
Lasteaed Pääsupesa
Lasteaed Rukkirääk
Lasteaed Õunake
Lasteakeskus Sajajalgne
Merivälja Lasteaed
Minilasteaed Lõvimeri
Männi Lasteaed
Männiku Lasteaed
Naba Lasteaed
Nõlvaku Lasteaed
Nõlvaku Lasteaia Tuleviku filiaal
Padriku Lasteaed
Pelguranna Lasteaed
Pirita Kose Lasteaed
Pirita Lasteaed
Raku Lasteaed
Sitsi Lasteaed
Taime Lasteaed
Tallinna 22. Lasteaed
Tallinna 26. Lasteaed
Tallinna Allika Lasteaed
Tallinna Arbu Lasteaed
Tallinna Asunduse Lasteaed
Tallinna Heleni Kool
Tallinna Jaan Poska Lasteaed
Tallinna Kihnu Lasteaed
Tallinna Kiisa Lasteaed
Tallinna Kiisupere Lasteaed
Tallinna Kivila Lasteaed
Tallinna Kivimurru Lasteaed
Tallinna Kristiine Lasteaed
Tallinna Kullatera Lasteaed
Tallinna Lasteaed Delfiin
Tallinna Lasteaed Karikakar
Tallinna Lasteaed Kaseke
Tallinna Lasteaed Kiikhobu
Tallinna Lasteaed Kikas
Tallinna Lasteaed Kirsike
Tallinna Lasteaed Laagna Rukkilill
Tallinna Lasteaed Mudila
Tallinna Lasteaed Männimudila
Tallinna Lasteaed Pallipõnn
Tallinna Lasteaed Piiri
Tallinna Lasteaed Pääsusilm
Tallinna Lasteaed Rabarüblük
Tallinna Lasteaed Sinilind
Tallinna Lasteaed Sipsik
Tallinna Lasteaed Vesiroos
Tallinna Lasteaed Vikerkaar
Tallinna Lauliku Lasteaed
Tallinna Lehola Lasteaed
Tallinna Lepatriinu Lasteaed
Tallinna Liikuri Lasteaed
Tallinna Liivaku Lasteaed
Tallinna Liivalossi Lasteaed
Tallinna Lille Lasteaed
Tallinna Linnamäe Lasteaed
Tallinna Loitsu Lasteaed
Tallinna Magdaleena Lasteaed
Tallinna Mardi Lasteaed
Tallinna Meelespea Lasteaed
Tallinna Mesimummu Lasteaed
Tallinna Muhu Lasteaed
Tallinna Muinasjutu Lasteaed
Tallinna Mutionu Lasteaed
Tallinna Männi Lasteaed
Tallinna Nurmenuku Lasteaed
Tallinna Paekaare Lasteaed
Tallinna Pallasti Lasteaed
Tallinna Priisle Lasteaed
Tallinna Päikesejänku Lasteaed
Tallinna Rõõmupesa Lasteaed
Tallinna Rännaku Lasteaed
Tallinna Suitsupääsupesa Lasteaed
Tallinna Tammetõru Lasteaed
Tallinna Terakese Lasteaed
Tallinna Tuule Lasteaed
Tallinna Unistuse Lasteaed
Tallinna Virmalise Lasteaed
Tähekese Lasteaed
Vanalinna Lasteaed

Koostööpartnerid: põhikoolid, gümnaasiumid, ülikoolid

Alavere Põhikool	Tallinna Järveotsa Gümnaasium
Audentese Erakool	Tallinna Kadaka Põhikool
Corby Business Academy	Tallinna Kesklinna Põhikool
EBS Gümnaasium	Tallinna Kesklinna Vene Gümnaasium
Edu Valem Erakool	Tallinna Kivimäe Põhikool
Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor	Tallinna Konstantin Pätsi Vabaõhukool
Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku	Tallinna Kristiine Gümnaasium
Usuteaduste Instituut	Tallinna Kunstigümnaasium
Eesti Kunstiakadeemia	Tallinna Kuristiku Gümnaasium
Eesti Lennukadeemia	Tallinna Laagna Gümnaasium
Eesti Metodisti Kiriku Teoloogiline Seminar	Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	Tallinna Lilleküla Gümnaasium
Eesti Rahvusvaheline Kool	Tallinna Linnamäe Vene Lütseum
Ehte Humanitaargümnaasium	Tallinna Läänemere Gümnaasium
Estonian Business School	Tallinna Mahtra Põhikool
Eurogümnaasium	Tallinna Majanduskool
Gaia Kool	Tallinna Merekalda Kool
Georg Otsa nimeline Tallinna Muusikakool	Tallinna Mustamäe Gümnaasium
Gustav Adolfi Gümnaasium	Tallinna Mustamäe
Haabersti Vene Gümnaasium	Humanitaargümnaasium
Haapaveden lukio	Tallinna Mustamäe Reaalgümnaasium
Jakob Westholmi Gümnaasium	Tallinna Muusikakeskkool
Jõelähtme Muusika- ja Kunstikool	Tallinna Muusikakool
Kadrioru Saksa Gümnaasium	Tallinna Nõmme Gümnaasium
Kalamaja Põhikool	Tallinna Pae Gümnaasium
Kallavere Keskkool	Tallinna Prantsuse Lütseum
Karjamaa Põhikool	Tallinna Pääsküla Gümnaasium
Kõrgem Usuteaduslik Seminar	Tallinna Rahumäe Põhikool
Käo Põhikool	Tallinna Reaalkool
Lasnamäe Gümnaasium	Tallinna Saksa Gümnaasium
Lasnamäe Muusikakool	Tallinna Sikupilli Keskkool
Lasnamäe Põhikool	Tallinna Soome Kool
Lasnamäe Vene Gümnaasium	Tallinna Südalinna Kool
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	Tallinna Tehnikagümnaasium
Maardu Põhikool	Tallinna Tehnikaülikool
Merivälja Kool	Tallinna Tervishoiukõrgkool
Neckargemündi Berufsbildungswerk	Tallinna Tondi Põhikool
Nõmme Erakool	Tallinna Toomkool
Nõmme Põhikool	Tallinna Tõnismäe Reaalkool
Pelgulinna Gümnaasium	Tallinna Vaba Waldorfkool
Pirita Majandusgümnaasium	Tallinna Õismäe Gümnaasium
Püha Miikaeli Kool	Tallinna Õismäe Vene Lütseum
Ristiku Põhikool	Tallinna Ühisgümnaasium
Rocca al Mare Kool	Tallinna Ülikool
Sakala Eragümnaasium	Tartu Majanduskool
Sisekaitseakadeemia	Tartu Tervishoiukõrgkool
Tallinna 21. Kool	Tartu Ülikool
Tallinna 32. Keskkool	Vanalinna Hariduskolleegium
Tallinna 53. Keskkool	Vidzemes Augstskola
Tallinna Arte Gümnaasium	Viimsi Keskkool
Tallinna Euroopa Kool	Võrumaa Kutsehariduskeskus
Tallinna Heleni Kool	Школа №1г. Пудожа Республики
Tallinna Humanitaargümnaasium	Карелия
Tallinna Inglise Kolledž	
Tallinna Juudi kool	

Koostööpartnerite nimekirjad on koostatud aastaaruannete põhjal ja ei ole kõikehõlmavad.

Lisa 2. Enimlaenatud teavikute top 10 aastal 2014

Eesti ilukirjandus 2014

1	Kivirähk, Andrus	Rehepapp, ehk, November
2	Hargla, Indrek	Apteeker Melchior ja Tallinna kroonika: kriminaalromaan vanast Tallinnast
3	Hargla, Indrek	Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus: kriminaalromaan vanast Tallinnast
4	Kivirähk, Andrus	Maailma otsas: pildikesi heade inimeste elust
5	Tohvri, Erik	Ühe katuse all
6	Hargla, Indrek	Apteeker Melchior ja Rataskaevu viirastus: kriminaalromaan vanast Tallinnast
7	Kadastik, Mart	Suvi sulab talvel
8	Kadastik, Mart	Kevad saabub sügisel
9	Hargla, Indrek	Apteeker Melchior ja Pirita kägistaja: kriminaalromaan vanast Tallinnast
10	Tohvri, Erik	Veel on aega

Tõlkekirjandus 2014

1	Salinger, J. D.	Kuristik rukkis : [romaan]
2	Sophokles	Kuningas Oidipus
3	Golding, William	Kärbeste jumal. Mereristsed
4	Wilde, Oscar	Dorian Gray portree
5	Shakespeare, William	Hamlet
6	Beaton, M. C.	Hamish Macbethi jõulud
7	Kepler, Lars	Uneliivamees
8	Nesbø, Jo	Politsei
9	Fenwick, Liz	Maja Cornwallis
10	Petrone, Justin	Reisikirju

Minu ... sarja raamatud 2014

1	Normet, Mart	Minu Tenerife : noor pensionär
2	Pikkov, Heilika	Minu Jeruusalemm : kaameraga kloostris
3	Hudilainen, Mailis	Minu Peterburi : optimismi lühikursus
4	Davidjants, Jaana	Minu Berliin : pidu kunstnike paabelis
5	Hanso, Hille	Minu Istanbul : poolik ja tervik
6	Vilu, Anneli	Minu Shanghai : maatudruk megametropolis
7	Põlme, Sergei	Minu Prantsuse Guajaana : jaaguari jälgedes
8	Aoude, Ethel	Minu Ghana : majanduspögenik Mustal Mandril
9	Schank Tamkivi, Ede	Minu California : mull mullis
10	Virki, Tarmo	Minu Helsingi : ärge tapke sõnumitoojat

Laste- ja noortekirjandus 2014

1	Raud, Eno	Kalevipoeg
2	Raud, Piret	Tobias ja teine B
3	Pervik, Aino	Kunksmoor
4	Krüss, James	Timm Thaler, ehk, Müüdüd naer : romaan peamiselt noorele lugejale
5	Kass, Kristiina	Samueli võlupadi
6	Kivirähk, Andrus	Sirli, Siim ja saladused
7	Pervik, Aino	Arabella, mereröövli tütar
8	Vallik, Aidi	Kuidas elad, Ann? Mis teha, Ann? : [jutustused]
9	Molnár, Ferenc	Pál-tänava poisid
10	Reinla, Astrid	Pätu : [jutustus]

Luuletused 2014

1	Ehin, Kristiina	Viimane monogaamlane. [1. köide] : luuletused 2009-2011
2	Ehin, Kristiina	Noorkuu hommik = New moon morning
3	Ehin, Kristiina	Emapuhkus
4	Ehin, Kristiina	Kaitseala : Mohni 2004-2005 : [luuletused ja tekstid]
5	Kivi, Aita	Ära möödu must lähedalt
6	Ehin, Kristiina	Luigeluulinn : [luuletused]
7	Contra	Urvaplaaster
8	Kivisilla, Veronika	Cantus Firmus
9	Turk, Kelly	Reaalne elu
10	Hirv, Indrek	Kassitoome : luuletusi aastatest 2012-2015

Teadmiskirjandus 2014

1	Mikita, Valdur	Lingvistiline mets : tsibihärlase paradigma. Teadvuse kiirendi
2	Kersna, Vahur	7x7
3	Valk, Heinz	KuKu klubi kuldsed aastad
4	Roosma, Tuuli	Meie aasta Siberis
5	Suvorov, Viktor	Kõigi vastu : kriis NSV Liidus ja võitlus võimu pärast riigi juhkonnas esimesel sõjajärgsel aastakümnel : esimene raamat trilooogiast Suure Aastakümne kroonika
6	Carnarvon, Fiona	Lady Almina ja tegelik Downton Abbey : Highclere'i lossi kadunud pärand
7		Selgetnägija Ilona Kaldre tuleproovid
8	Sjöberg, Thomas	Ingmar Bergman : armastus, seks ja truudusetus
9	Juske, Jaak	Lood unustatud Tallinnast
10	Bachmann, Talis	Psühholoogia alused

E-raamatud 2014

1	Vahur Kersna	Ei jäta elamata
2	Indrek Hargla	Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus
3	Diana Gabaldon	Võõramaalane. 2. raamat
4	Emmanuelle Arsan	Emmanuelle 1. raamat. Inimsuse õppetund
5	Diana Gabaldon	Võõramaalane. 1. raamat: Kaotatud ja leitud
6	Robert Galbraith	Käo kukkumine
7	George R. R. Martin	Troonide mäng. I raamat
8	Jonas Jonasson	Saja-aastane, kes hüppas aknast välja ja kadus
9	Henning Mankell	Tantsuõpetaja tagasitulek

Noodid 2014

1	Inga Rand	Präänik-Väänik
2	Monika Pullerits, Liivi Urbel	Muusikaõpik 1. klassile
3	Priit Pajusaar	Priit Pajusaare parimad lastelaulud
4	Riine Pajusaar	Ühes šokolaadilinnas : lõbusad mängulaulud beebikoolist päris koolini
5	Riine Pajusaar	Lendas üle põhjanaba
6	Fritz Emonts	Europäische Klavierschule. Band 1
7	Sirje Koop	Laule ja salme kõige pisematele
8		Love songs : featuring 8 great duets with a play-along CD
9	Siiri Veskimäe, Kadi Härma	Laulik I klassile

Helisalvestised 2014

1	Koost. Monika Pullerits, Liivi Urbel	Muusikaõpetus 1. klassile
2	Koost. Monika Pullerits, Liivi Urbel	Muusikaõpetus 2. klassile
3	Heli Roos	Muusikaõpetus 6. klassile

4	Koost. Monika Pullerits, Liivi Urbel	Muusikaõpetus 4. klassile
5	Ewert and the Two Dragons	Circles
6	Koost. Kai Anier, Maia Muldma	Muusikamaa : muusikavalik II klassile
7	Koost. Kai Anier, Maia Muldma	Muusikamaa: muusikavalik III klassile
8	Koost. Ave Skuin, Karolina Sepp	Muusikaõpetus 9. klassile. I-II
9	Curly Strings	Üle ilma
10	Kaari Sillamaa Laste Kaunite Kunstide Kool	Ema on pai

Videosalvestised 2014

1	Lotte ja kuukivi saladus	animafilm
2	Lammas Shaun : jäätisetuutud	animafilm
3	Taevast sajab lihapalle	animafilm
4	Taevast sajab lihapalle. 2	animafilm
5	Tintini seiklused : Ükssarve saladus	animafilm
6	Kurb Jasmine	mängufilm
7	Lammas Shaun : deltaplaan	animafilm
8	Smurfid	animafilm
9	Lennuässad	animafilm
10	Maša ja karu : õlimaal	animafilm
11	Tütarlaps pärlkõrvarõngaga	mängufilm